

İLLER&Belediyeler

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ DERGİSİ

MART-NİSAN 2019 • SAYI:851-852

BELEDİYELERDE MALİ YÖNETİM

BELEDİYELERİN
YÖNETİM SORUNLARI

BELEDİYELERDE
BORÇ YÖNETİMİ

BELEDİYELERİN
MALİ YAPI ANALİZİ

BELEDİYELERİN MALİ
SORUNLARI

BELEDİYE BAŞKANLARIYLA RÖPORTAJLAR

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ KONUKEVİ

*Konukevimiz belediye başkanları ve belediye mensuplarına
7/24 Ankara'da konaklama hizmeti vermektedir.*

Selânik 2 Cad. No: 57 Kızılay / ANKARA
Tel: (0312) 419 21 33 Faks: (0312) 419 21 37
konukevi@tbb.gov.tr | www.tbb.gov.tr

Türkiye Belediyeler Birliği adına sahibi
Fatma ŞAHİN
Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı
(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Hayrettin GÜNGÖR

Danışma Kurulu

Yusuf Ziya YILMAZ
Kadir KARA
Mücahit YANILMAZ
Dr. Hasan AKGÜN
Dr. Veysel TIRYAKI
İsmail DESTAN
Prof. Dr. Adem ESEN
Prof. Dr. Recep BOZLAĞAN
Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN
Prof. Dr. Tekin AKDEMİR
Doç. Dr. Asım BALCI
Doç. Dr. Birol EKİCİ
Dr. Buğra GÖKÇE
Dr. Rüstem KELEŞ
Hasan KILCA
Muhsin ERYILMAZ
Gaye DOĞANOĞLU

Yayın Kurulu

Zekeriya ŞARBAK
Ahmet KAZAN
Ahmet OKAY
Cenk KADIOĞLU
Cüneyt TÜRKMEN
Fikret GÜLTEKİN
Gülferm KIRAC KELEŞ
Halil İbrahim AZAK
Nilüfer SİVRİKAYA
Tuğçe ÖZKAN
Yüksel KOÇAK
Zeliha MERCİMEK

İçerik ve Tasarım

Kurumsal Yayıncılık
Baha GÜLTEKİN

Yönetim Yeri

Tunus Caddesi No. 12
Kavaklıdere - ANKARA
Tel: (0312) 419 21 00(pbx)
Faks: (0312) 419 21 30
e-posta: dergi@tbb.gov.tr

Yayın Türü

Dergimiz ayda bir yayımlanan
yaygın süreli yayındır.
Mart-Nisan Sayı: 851-852
Birleştirilmiş Sayıdır.

Basım Tarihi: 05/06/2019
ISSN 1308-6707

Baskı

GÖKÇE OFSET MATBAACILIK LTD. ŞTİ.
İvogsan Ağaç İşleri Yapı Kooperatifi 21 Cad.
1372. Sok. No22 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 395 93 37
Fax: 0312 395 93 39

www.tbb.gov.tr

**TBB Dergi Yayın ve Yazım
İlkeleri Madde 8**

Dergide yayımlanan çalışmalardaki fikirler ve
görüşler tamamıyla yazarı aittir.
Görüş ve önerileriniz için:
dergi@tbb.gov.tr

SUNUŞ

Kıymetli Okurlar,

1945 yılından bu yana “Birlikte Belediyecilik” anlayışıyla belediyelerimizin gelişmesi ve kalkınması için çalışmalar yürüten Birliğimiz, belediyelerimize ihtiyaç duydukları her konuda destek olmaya ve rehberlik etmeye devam ediyor. Bu kapsamda Birliğimiz mart ve nisan aylarını yoğun bir çalışma takvimiyle geçirdi.

Bildiğiniz üzere 31 Mart 2019 tarihinde gerçekleşen yerel seçimler neticesinde halkımız yerel yöneticilerini belirledi ve şehirlerimiz için yeni bir dönem başladı. Biz de İller ve Belediyeler Dergisi olarak yeni sayımızı yerel yöneticilerimize rehber olacak nitelikte hazırlamaya ve içeriğimizi bu doğrultuda oluşturmaya gayret ettik.

İlgiyle okuyacağınıza inandığımız röportaj, makale ve haberler dergimiz sayfalarındaki yerini aldı. Yeni sayımızda borç yönetiminde en etkili belediyelerimizden biri olan Muğla Büyükşehir Belediyesinin başarısının sırlarını tecrübeli Belediye Başkanı Osman Gürün'den dinledik. Türkiye'nin en genç kadın belediye başkanı olan Akyurt Belediye Başkanı Hilal Ayık, Karaburun'un ilk kadın Belediye Başkanı İlkay Girgin Erdoğan, Türkiye'nin en genç belediye başkanı olan Çankırı Yapraklı Belediye Başkanı Ömer Güngör, yedinci kez göreve seçilen Selçikler Beldesinin deneyimli Belediye Başkanı Osman Çakar ve Türkiye'nin ilk engelli belediye başkanı olan Avcılar Belediye Başkanı Turan Hançerli keyifli söyleşileriyle dergimize konuk oldu.

Bu röportajların yanı sıra Birliğimizden haberler, belediyelerimizden iyi uygulama örnekleri, lobi faaliyetleri ve soru-cevap bölümüne yer verdiğimiz dergimizde uzmanlarca kaleme alınan “Belediyelerin Yönetim Sorunu”, “Değer Yönetimi, Değer Mühendisliği”, “Belediyelerin Mali Yapı Analizi”, “Belediyelerin Mali Sorunları”, “Belediyeler İçin Proje Hibe Desteği” ve “Belediyelerde Borç Yönetimi” başlıklı makaleleri okurlarımızın ilgi ve beğenisine sunduk.

Sizleri büyük bir titizlik ve özenle hazırladığımız İller ve Belediyeler Dergisinin yeni sayısı baş başa bırakmadan önce bugüne dek dergimize gösterdiğiniz teveccüh için sonsuz şükranlarımızı sunar, seçim sonuçlarının ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olması dileğiyle tüm yerel yöneticilerimize muvaffakiyetler temenni ederiz. Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere, esen kalın...

Yayın Kurulu

içindekiler

04

Belediyelerin Yönetim Sorunları

08

Belediyelerde Borç Yönetimi

13

TBB Heyeti Ankara'da
Üst Düzey Temaslarda Bulundu

20

Belediyelerin Mali Sorunları

14 BELEDİYELERİN MALİ YAPI ANALİZİ

19 GEMİ ATIKLARINDAN MİLLİ EKONOMİYE 40
MİLYON TL

26 BELEDİYELER İÇİN PROJE HİBE DESTEKLERİ

36 DR. OSMAN GÜRÜN: "MALİ DISİPLİN
OLUŞTURULMASI VE TAVİZ VERİLMEMESİ
GEREKMEKTEDİR"

40 TURAN HAÇERLİ: "ENGELLİLERE UYGUN
OLMAYAN ŞEHİR PLANLARI SORUNUN
MERKEZİ"

43 25 METRELİK ELEKTRİKLİ OTOBÜSLER
HİZMETE GİRDİ

44 HİLAL AYIK: "GENÇLER, HAYATLARININ
MERKEZİNE SİYASETİ KOYMASINLAR"

30

Değer Yönetimi-Değer Mühendisliği

35

Gaziantep'te 8 "Millet Kiraathanesi" Kuruldu

48

Karaburun'u Kadınlar Yönetecek

63

Yeni Bir Ekoturizm Projesi: Arapapıştı Kanyonu

50 İLKAY GİRGİN ERDOĞAN: "YÖNETİMDE KADIN TEMSİLİ OLDUKÇA DÜŞÜK"

53 YEREL YÖNETİMLERDE ETİK FARKINDALIĞIN ARTIRILMASI

54 OSMAN ÇAKAR: "HALKLA İÇ İÇE OLDUĞUM İÇİN 27 SENEDİR KESİNTİSİZ BAŞKANLIK YAPIYORUM"

56 ÖMER GÜNGÖR: "27 YAŞA 27 PROJE"

58 ENGELLİLER SARAYI

60 BİRLİĞİMİZDEN SİİRTLİ GENÇ KIZLARA DESTEK

61 YEREL YÖNETİMLER BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ İSTANBUL'DA BULUŞTU

65 LOBİ FAALİYETLERİ

67 MEVZUAT **76** SORU-CEVAP

BELEDİYELERİN YÖNETİM SORUNLARI

Prof. Dr. Şükrü KARATEPE
Cumhurbaşkanı Başdanışmanı ve Yerel Yönetim
Politikaları Kurulu Başkan Vekili

Ülkelerin siyasi rejimleri demokratikleştikçe, yerel yönetimler güçlenir; mahalli nitelikli kamusal hizmetler yerinden karşılanır. Merkezi yönetimden yerel yönetimlere aktarıldıkça, hizmetlerin maliyeti düşer ve kalitesi yükselir.

Türkiye’de 1950’lerden itibaren, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve hizmetlerin yerinden karşılanması için çok sayıda yasal düzenleme yapıldı. Hukuk altyapısı çoktan tamamlanmış olmasına rağmen, ülkemizde belediye hizmetlerinin yeterince verimli ve kaliteli yürütüldüğü söylenemez.

Belediye başkanları, en ciddi sorun olarak kaynak yetersizliğinden şika-

yet ediyorlar. Başkanlar şikayetçi olmakta haksız sayılmazlar. Ancak, kaynak yetersizliği sadece belediyelerin değil, ülkenin genel sorunudur. Başta eğitim, enerji, sağlık, sosyal güvenlik ve tarım olmak üzere daha pek çok stratejik sektöre de yeterli kaynak ayrılmıyor. Bugünkü şartlarda, kısa dönemde kaynakları artırmak da mümkün görünmüyor. Bu nedenle belediye başkanlarının, kaynak yetersizliğinden şikayetçi olmak

yerine, mevcut kaynakları azami verimli kullanmanın yollarını aramaları gerekiyor.

Yapılan araştırmalar, belediyelerin alacakları isabetli yönetim kararlarıyla, mevcut kaynakları daha verimli kullanacaklarını, daha fazla ve kaliteli hizmet üretebileceklerini ortaya koymaktadır. Belediyelerin mevcut örgütlenme ve yönetim yapısı yetersiz, eksik ve çarpıktır. Bu eksik ve

çarpıklıkların çoğu modern yönetim ilkelerine uyulmamasından ve yönetim bilgisinin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Belediyelerin yönetim sorunları, sadece organizasyon bozukluğu ile ilgili de değildir. Türkiye'nin genel siyasi ve sosyal yapısından kaynaklanan yönetim sorunları da vardır.

Millete hizmet etmek kararıyla göreve gelen ve seçmenine söz veren belediye başkanlarının, devletin gönderdiği yasal gelir payını beklemek gibi bir lüksü yoktur. Sorumluluk sahibi başkanların, her türlü olumsuzluğu aşarak, başarılı belediyecilik örneği vermek mecburiyeti vardır. Belediyelerde alınacak doğru kararlarla, hizmetlerin daha verimli yürütülmesi, hatta kaynakların belli ölçülerde artırılması mümkündür. Bunu başarmanın ilk şartı ise, belediye içindeki yönetim sorunlarını çözmek ve hizmetin gereklerine uygun örgütlenmeyi gerçekleştirmektir. Belediyelerin, bir kısmı ülkenin genel yönetim sisteminden, özellikle de yönetim ve organizasyon bozukluğundan kaynaklanan oldukça fazla sorunu vardır. Bu yazının dar kapsamında, belediyelerin bütün sorun-

larını incelemek mümkün olmadığından, başlıca yönetim sorunlarına kısaca başlıklar halinde değinilecektir. Yeni dönemde bu başlıklardan her birinin Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulunca ele alınması ve çözümlerine yönelik politika önerileri geliştirilmesi beklenmektedir.

GELİR YETERSİZLİĞİ

Belediyelerin en önemli sorunu, gelir yetersizliği ve finansman yönetimindeki savurganlıktır. Belediyeler, kendilerinin tahsil edebilecekleri verimli öz kaynaklardan yoksundur. Özellikle küçük belediyelerin tek kaynağı, genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları paylar ve hükümetin yardımlarıdır. Yardımlardan her dönemde genellikle siyasi iktidar partisine mensup belediyeler yararlanmaktadır. Belediyelerin öz kaynakları arasında imar hareketlerinden aldıkları payların ve ürettikleri arsaların önemli bir yeri vardır. Ancak bu yolla kazanılan taşınmazların yeterince verimli işletildiği söylenemez. İşgal ve kira bedelleri çok düşüktür. Belediyelerin sahibi olduğu işletmelerin ise, zarar ettiği bilinmektedir.

Millete hizmet etmek kararıyla göreve gelen ve seçmenine söz veren belediye başkanlarının, devletin gönderdiği yasal gelir payını beklemek gibi bir lüksü yoktur. Sorumluluk sahibi başkanların, her türlü olumsuzluğu aşarak, başarılı belediyecilik örneği vermek mecburiyeti vardır. Belediyelerde alınacak doğru kararlarla, hizmetlerin daha verimli yürütülmesi, hatta kaynakların belli ölçülerde artırılması mümkündür. Bunu başarmanın ilk şartı ise, belediye içindeki yönetim sorunlarını çözmek ve hizmetin gereklerine uygun örgütlenmeyi gerçekleştirmektir.

Bütçe imkânlarının yetersiz olması nedeniyle belediyeler su, kanal, ulaşım, temizlik alanındaki pahalı yatırımlarını, iç ve dış piyasadan temin ettikler kredilerle gerçekleştirmektedir. Ayrıca altyapı hizmetlerine harcanmak üzere İller Bankası belediyelere kredi sağlamaktadır. Krediler verilirken belediyelerin ödeme kapasiteleri fazla dikkate alınmamaktadır. Özellikle seçim öncesinde, belediyelere 2-3 yıllık kredilerini toptan kullanma izni verilmektedir. Çoğu kısa vadeli ve yüksek faizli olan bu kredileri alan belediyeler neredeyse iflas etmektedir.

AĞIR BORÇ YÜKÜ

Bütçe imkanlarının yetersiz olması nedeniyle belediyeler su, kanal, ulaşım, temizlik alanındaki pahalı yatırımlarını, iç ve dış piyasadan temin ettikleri kredilerle gerçekleştirmektedir. Ayrıca altyapı hizmetlerine harcanmak üzere İller Bankası belediyelere kredi sağlamaktadır. Krediler verilirken belediyelerin ödeme kapasiteleri fazla dikkate alınmamaktadır. Özellikle seçim öncesinde, belediyelere 2-3 yıllık kredilerini toptan kullanma izni verilmektedir. Çoğu kısa vadeli ve yüksek faizli olan bu kredileri alan belediyeler neredeyse iflas etmektedir. Yeni belediye başkanları bir yandan eski dönemden kalan borçları öderken, bir yandan da nasıl hizmet yürüteceklerinin sıkıntısını yaşamaktadır. Belediyelerin kısa vadeli iç borç almasına kesinlikle izin verilmemelidir.

NİTELİKLİ PERSONEL EKSİKLİĞİ

Belediyelerin çoğu, yüklendiği hizmetlerin verimli bir şekilde yürütülmesine yetecek bilgi ve beceriye sahip nitelikli elemanlardan yoksundur. Mevcut personel sistemi, görevlilerden yeterli verimin alınmasını engellediği gibi, piyasadan işinin uzmanı elemanların alınmasını da zorlaştırmaktadır. Sürekli değişen siyasi partilerle çalışmak zorunda kalan memurlar, işlerini koruyabilmek için kişiliklerinden taviz vermek zorunda kalmakta ve üreticilik kabiliyetlerini yitirmektedir. Yeterli sayıda kaliteli teknik eleman bulunamadığından, mevcut kaynaklar verimli bir şekilde kullanılmamaktadır. Devlet Memurları Kanunu'nun sağladığı imkânlarla belediyelere, işinin ehli, görevini başarıyla yürütecek personel bulma imkânı yoktur.

FAZLA PERSONEL ÇALIŞTIRILMASI

Vatandaşlar belediyeleri, iş bulacakları bir umut kapısı olarak görmektedir. Belediye başkanları seçim

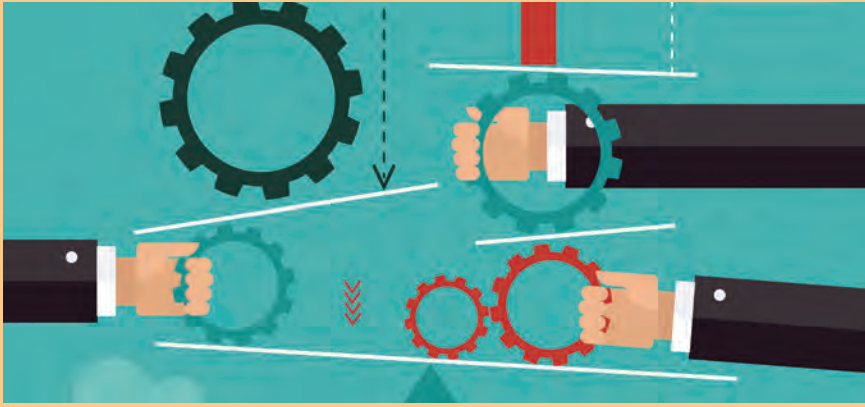
dönemlerinde verilen sözler gereği hemşehri, akraba ve partilileri belediyede işe almaktadır. İşçi alımında en büyük baskı, aile çevrelerinden ve parti teşkilatlarından gelmektedir. Parti teşkilatları belediyeleri, taraftarlarına iş verecek kurumlar olarak görmektedir. İhtiyaçtan fazla insana iş verilmesi yüzünden, belediyelerde cari harcamalar yükselmekte ve küçük belediyeler personel maaşını ödemekte güçlük çekmektedir. Çoğu kayırma usulüyle alınan ve işinin ehli olmayan personel, iş yapmaya fazla istekli değildir. Belediye başkanları işçi olarak partilerini memnun edemezler. Belki işe alınan sınırlı sayıda insan mutlu olur, ama daha fazla sayıdaki işe alınmayanlar ise mutsuz olmaktadır. Bu nedenle, belediyelerde gereksiz yere işçi almak başarının önündeki en büyük engeldir.

AŞIRI VESAYET DENETİMİ

Bilindiği gibi merkezi idare, belediyeleri sadece vesayet makamı olarak denetler. Vesayet yetkisinin hangi durumlarda ve nasıl kullanılacağı ise kanunla gösterilir. Kanunda gösterilmeyen durumda hiçbir merkezi idare organı vesayet yetkisi kullanamaz. Buna rağmen hükümetler, kendi hiyerarşik astları olan idari birimler için almış oldukları kararları, belediyelere de uygulayarak kanunda öngörülmeven vesayet yetkisi kullanmaktadır. Belediyeler üzerindeki vesayet yetkisi özellikle ara dönemlerde sınırsız hale gelmektedir. Böyle zamanlarda kendini rejimin teminatı gören her makam, belediyeler üzerinde denetim hakkı kullanma yarışına girmektedir. Merkezi idarenin kanunda öngörülmeven vesayet yetkisi kullanması, belediye başkanı ve yöneticilerin moralini bozan, çalışma heyecanını körelten yanlış bir uygulamadır.

YÖNETİM USULLERİNİN YETERSİZLİĞİ

Belediyelerde hizmetlerin birimler arasında dağılımı ve işlerin yürütül-

mesinde uygulanan idari usullerin çoğu, sistemli bir araştırmanın ürünü değildir. Çoğu usuller hizmet etmekten çok işlerin yürütülmesini engelleyici niteliktedir. Kendi sorumluluk alanına giren işleri yapmayan bir görevli, hiç ilgili olmadığı işlere müdahale edebilmektedir. Belediyelerin iç organizasyonu, yönetim biliminin ilkelerine uygun bir rasyonellik göstermez. Yönetim tekniklerindeki yenilikler belediye bürokrasisine gecikmeli ve sınırlı olarak yansımaktadır. Birimlerin düzenlenmesi, tesadüfi gelişmelere bağlıdır. Belediyelerde, hiçbir fonksiyonu olmayan, hizmet üretmeden varlığını sürdüren birimler vardır.

PLAN-PROJE YAPMADA YETERSİZLİK

Belediyelerin yürütecekleri hizmetlerle ilgili plan yapma, proje üretme, veri toplama, envanter hazırlama, araştırma yapma, toplanan bilgi ve verileri buna göre hizmetlere yönlendirme kapasiteleri düşüktür. Belediyelerin uzun, orta ve kısa vadeli hedeflerinin neler olduğu genellikle belli değildir. Belediyelerin gerçekleştirmeyi vaat ettiği projelerin çoğunun araştırması yapılmamış ve yapılacak işin kapsamı, muhtemel kaynakları yeterince tartışılmamış ve yazılı hale getirilmemiştir. Belediyelerin hizmet üretme kapasiteleri tam olarak bilinmemektedir. Birimlerin faaliyetlerini değerlendirecek ve verimliliklerini ölçecek bir süreç oluşmadığından, üretilenle gerçekte

üretilmesi gereken hizmet arasındaki açığı ölçmek mümkün değildir.

İLETİŞİM VE KOORDİNASYON EKSİKLİĞİ

Belediyelerin değişik hizmet birimleri arasında iletişim ve koordinasyon zayıftır. Telefonla halledilebilecek bir kısım basit işlemler için dosyalar dolusu belge hazırlanmaktadır. Ayrıca hangi görevin hangi birim ve görevli tarafından yürütüleceği konusunda rasyonel kriterler oluşmamıştır. Belediyelerin karar organları arasında sağlıklı bir emir-komuta zinciri mevcut değildir. Hizmet üreten ekiplerin bazen birden fazla amire bağlıdır. Amirler arasındaki çok kademeli hiyerarşi, kararların alt birimlere ulaştırılmasını geciktirmekte ve hizmetin denetimini zorlaştırmaktadır.

Belediyelerde yaygın olarak görülen bu gibi sorunların çözümü için yeni yasal düzenlemeye ihtiyaç yoktur. Sorunların çoğunun çözümü için, biraz daha sorumlu davranılması ve modern işletmecilik tekniklerinin uygulanması yeterlidir. İletişim toplumunda, her alanda olduğu gibi, belediye alanındaki bilgiler de hızla değişmektedir. Başta belediye başkanı ve meclis üyeleri olmak üzere, daire başkanı ve müdürlerin bilgilerinin yenilenmesi için hizmet içi eğitimler yapılmalıdır. Belediyelerde başarının ilk şartı olarak, yönetim sorunları çözülmeli ve hizmetin gereklerine uygun organizasyon sağlanmalıdır.

Belediyelerin değişik hizmet birimleri arasında iletişim ve koordinasyon zayıftır. Telefonla halledilebilecek bir kısım basit işlemler için dosyalar dolusu belge hazırlanmaktadır. Ayrıca hangi görevin hangi birim ve görevli tarafından yürütüleceği konusunda rasyonel kriterler oluşmamıştır. Belediyelerin karar organları arasında sağlıklı bir emir-komuta zinciri mevcut değildir. Hizmet üreten ekipler bazen birden fazla amire bağlıdır. Amirler arasındaki çok kademeli hiyerarşi, kararların alt birimlere ulaştırılmasını geciktirmekte ve hizmetin denetimini zorlaştırmaktadır.

BELEDİYELERDE BORÇ YÖNETİMİ

Ahmet KAZAN
TBB Genel Sekreter V.

Belediyeler, giderlerini karşılayacak yeterli gelir elde edemediklerinde veya altyapı ve diğer yatırım harcamalarından kaynaklı uzun dönemli finansman vb. ihtiyaçları nedeniyle borçlanma yoluna başvurumaktadırlar.

Belediyeler bu yöntemi kullanırken belediye kanunlarında belirtilen koşul ve limitler içerisinde hareket etmek durumundadırlar. Belediyeler bir finansman aracı olarak borçlanma yöntemini kullandıklarında başarılı sonuçlar elde edebilmekle birlikte etkin bir borç yönetiminin gerçekleştirilememesi durumunda son derece olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kalacaklardır. Bu çalışmada belediyelerde etkin bir borç yönetiminde dikkate alınacak hususlara değinilecektir.

BELEDİYELERİN BORÇ DURUMUNA GENEL BİR BAKIŞ

Belediyelerin borç stokları ve genel borç durumuna ilişkin bilgilere yandaki tabloda değinilmiştir. Her ne kadar, tabloda mahalli idarelerin borç durumu belirtilmişse de, söz konusu borçların çok büyük bir kısmı (yaklaşık %96-97) belediyelerin (bağlı idareler ve belediyelerin sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler dahil) borcunu yansıtmaktadır.

Borçların genel seyri incelendiğinde belediyelerin borç stokunda önemli artışlar olduğu görülmektedir. Belediyelerin toplam yükümlülüklerinde 2014-2017 yılları arasında yaklaşık 2 kat artış olmuştur. Özellikle banka kredilerinde ve diğer yükümlülüklerdeki artışlar dikkat çekicidir. Belediyelerin borç stoklarına, borç alma yoluyla elde edilmedikleri için bütçe emanetleri dahil edilmemesine rağmen, bu tutarlarda da ciddi artışlar gözlemlenmiştir. Bu durum, belediyelerin bütçe emanetlerini iade etmeyerek kısa vadeli nakit ihtiyaçları-

Mahalli İdarelerin Mali Borçları (1000 TL)

Yıl	Banka Kredileri	Kamu İdarelerine Mali Borçlar	Dış Mali Borçlar	Bütçe Emanetleri	Vergi ve Sosyal Güvenlik	Diğer Yükümlülükler	Toplam Yükümlülük
2014	12.874.512,70	7.954.189,50	6.284.759,00	10.093.711,00	3.260.151,80	15.512.073,70	55.979.397,70
2015	14.006.857,60	8.781.530,10	7.056.348,90	11.404.818,70	3.600.479,60	18.727.732,00	63.577.766,90
2016	17.848.187,30	10.225.725,50	9.213.519,70	13.165.621,30	2.752.071,80	27.444.414,16	80.649.539,80
2017	25.373.317,10	11.561.703,30	11.253.449,50	18.544.551,80	2.847.191,30	38.046.938,50	107.627.151,50

Kaynak: Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

nı bu kaynaklardan karşılamasından kaynaklanmaktadır.

Görüleceği üzere, genel eğilim incelendiğinde uzun vadede belediyelerin borç yükü üzerinde ciddi bir artış baskısı oluşacağı son derece açıktır. Zira, belediyelerin gelirlerinde (özellikle genel bütçe vergi paylarında) borç yükünü azaltacak miktarda bir artış beklenmediğinden, söz konusu durum belediyeleri yeni borçlanmalara sevk edecektir. Bu noktada belediyelerde borç yönetimi stratejik bir konuma gelirken, borcu iyi yöneten belediyeler borç sarmalından sorunsuz bir şekilde çıkarken, borcu iyi yönetemeyen belediyeler çok ciddi krizlerle karşı karşıya kalacaklardır. Bundan sonraki bölümde borç yönetiminin ne olduğuna ve belediyelerde borcun yönetiminde dikkat edilmesi gereken hususlara ilişkin bilgiler verilecektir.

BELEDİYELERDE BORÇ YÖNETİMİ

Belediyelerde etkin bir borç yönetiminin nasıl ve hangi koşullarda gerçekleştirilebileceği konusuna geçmeden önce borç yönetiminin ne demek olduğuna kısaca değinmekte yarar bulunmaktadır.

Borçların vade ve alacaklılar itibarıyla dağılımında ayarlama yapma şeklinde gerçekleştirilen borç yönetimi, gerekli fon miktarını orta ve uzun vadede mümkün olan en düşük maliyetle, ihtiyatlı bir risk derecesi ile tutarlı bir şekilde artırmak ve bu borcu yönetmek için geliştirilen bir

Borçların vade ve alacaklılar itibarıyla dağılımında ayarlama yapma şeklinde gerçekleştirilen borç yönetimi, gerekli fon miktarını orta ve uzun vadede mümkün olan en düşük maliyetle, ihtiyatlı bir risk derecesi ile tutarlı bir şekilde artırmak ve bu borcu yönetmek için geliştirilen bir strateji oluşturma ve uygulama süreci olarak tanımlanabilir.

strateji oluşturma ve uygulama süreci olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda belediyeler maliyet ve riskleri göz önünde bulundururken borcun farklı kaynaklardan karşılanabilmesini de sağlamaya çalışmalıdır.

Belediyeler orta ila uzun vadede, beklenen borç maliyetlerini ve kabul edilebilir bir risk seviyesine tabi olan likit varlık bulundurma maliyetlerini en aza indirmeye çalışmalıdır. Diğer bir ifadeyle, borçlanma yaparken belediyeler maliyet azaltma konusuna odaklanmalıdır. Ancak bu noktada riski göz ardı ederek maliyeti en aza indirmek amaç olmamalıdır. Çünkü, bazı durumlarda, bu şekildeki bir

maliyet azaltma hedefi, daha sonraki yıllarda risk kaynağı olarak görülen kısa vadeli ve/veya yabancı para cinsinden borçlara çok fazla başvurulmasına ve sonuçta dengesiz bir borç yapısına dönüşebilmektedir.

Bununla birlikte, borç servis maliyetlerini düşüren işlemler genellikle önemli riskler taşır ve borç verenin geri ödeme kapasitesini sınırlayabilir. Dolayısıyla belediyelerin borç yönetimlerinde risk odaklı kararlar vermeleri uygun olacaktır. Ayrıca, ülkemizde belediyelerin yabancı sermaye piyasalarına erişiminin sınırlı olması ve iç borç piyasalarının derinliğinin yeterli olmaması nedeniyle belediyelerin yeniden finansman riskine daha fazla öncelik vermeleri gerekmektedir.

Uzun vadeli borçlanma yoluyla finanse edilen yatırım projeleri genellikle 10 yıl veya daha uzun vadelerde tahvil teklif edebilecekleri sermaye piyasalarına erişimi öngörmektedir. Bu piyasalara erişimi olmayan yerel yönetimler, geleneksel banka kredilerine benzer şekilde, yalnızca beş yıl veya daha kısa vadelerle borç alabilir. Merkezi hükümetin (Hazine) veya İller Bankasının kredi veya borç servis garantileri, yerel yönetimlerin uzun vadeli tasarrufları olan bankalara ve yatırımcılara erişim kazanmalarına yardımcı olabilir. Borç yönetiminin etkin bir şekilde yürütülmesinde, belediyenin kendi kurumsal kapasitenin güçlü olması yanında belediyeler ile merkezi yönetim arasında bir

Borç yönetiminde karşılaşılan en büyük riskler, piyasa koşullarındaki olumsuz hareketler sonucu borç hizmet maliyetindeki artış riski ve likidite (yeniden fonlama) riski nedeniyle tanımlanan piyasa riskidir. Diğer bir ifadeyle piyasa riski, faiz oranları ve döviz kurları gibi piyasa değişkenlerindeki değişikliklerden kaynaklanan borç maliyetindeki artış riskini ifade eder. Faiz oranı riski, faiz oranlarındaki değişikliklerden kaynaklanan borç maliyetindeki artış riskini ifade eder. Hem iç hem de yabancı para cinsinden borç için, faiz oranlarındaki değişiklikler, sabit faizli borç yeniden finanse edildiğinde borç hizmet maliyetlerini etkilemektedir.

işbirliğine gidilmesi borçlanma maliyetlerinin indirilmesi noktasında önem kazanmaktadır.

Bununla birlikte, uzun vadeli borç, yatırım yapılan varlığın ekonomik ömründen daha uzun bir süre için verilmemelidir. Çünkü kredi veren kuruluşlar, borçların hızlı bir şekilde geri ödemesini talep etmektedirler. Yapılan çalışmalarda, 10 yıllık bir süre zarfında asgari %65 veya daha fazla anapara ödemesi olumlu bir kredi özelliği iken, %40'ın altındaki ödemelerin zayıf bir mali uygulama olduğu düşünülmektedir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere yerel yönetimler açısından borç yönetiminde amaç, finansman ihtiyacının, kredinin maliyeti ve riskleri göz önüne alınarak en uygun şartlarda karşılanmasıdır. Bu anlamda belediyelerin, söz konusu koşullar çerçevesinde bir borçlanma politikası yürütmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla belediyelerin borç yönetiminde dikkate alınmaları gereken risk unsurlarının neler olduğunun açıklanmasında yarar bulunmaktadır.

Piyasa Riski

Borç yönetiminde karşılaşılan en büyük riskler, piyasa koşullarındaki olumsuz hareketler sonucu borç hizmet maliyetindeki artış riski ve likidite (yeniden fonlama) riski nedeniyle tanımlanan piyasa riskidir. Diğer bir ifadeyle piyasa riski faiz oranları ve döviz kurları gibi piyasa değişkenlerindeki değişikliklerden kaynaklanan borç maliyetindeki artış riskini ifade eder.

Faiz oranı riski, faiz oranlarındaki değişikliklerden kaynaklanan borç maliyetindeki artış riskini ifade eder. Hem iç hem de yabancı para cinsinden borç için, faiz oranlarındaki değişiklikler, sabit faizli borç yeniden finanse edildiğinde borç hizmet maliyetlerini etkilemektedir. Dolayısıyla, kısa vadeli veya değişken faizli borçların, genellikle uzun vadeli sabit faizli borçlardan daha riskli olduğu dü-

şünülmektedir. Böyle bir durumda, belediyenin daha düşük veya azalan faiz oranlarını kullanmak için kısa vadeli borç alması daha az maliyetli olacaktır. Bu politikanın beklenen maliyet azaltma amaçlarına hizmet edeceği öngörülmektedir.

Ancak borcu çok sık döndürmek veya kısa vadede faiz oranını yenilemek değişen piyasa koşullarına maruz kalmayı artıracaktır. Bazı dış veya iç sebeplerden dolayı finansal piyasalardaki faiz oranlarında ani bir artış olması durumunda, belediyenin borcunun büyük bir kısmındaki maliyetin artması gerekecektir ki bu ise borç yönetiminde piyasa riskidir. Bu noktada belediyeler, ülkenin mevcut ekonomik koşullarını dikkate alarak başta para politikası olmak üzere makro politikalarla eşgüdümlü bir borçlanma politikası yürütmeyi amaç edinmelidir.

Döviz kuru riski ise döviz kurlarındaki değişikliklerden kaynaklanan borç maliyetindeki artış riskini ifade eder. Yabancı para cinsinden veya endeksli borçlanma, döviz kuru hareketleri nedeniyle iç para biriminde ölçülen borç hizmet maliyetlerine volatilité (fiyat oynaklığı) katar. Kur riskinin ölçülmesinde, iç para cinsinden borcun toplam borç içindeki payı dikkate alınır. Bu pay ne kadar büyükse, döviz kuru riski o kadar az olur.

Yabancı para cinsinden yükümlülükleri olan ülkeler için, döviz kurlarındaki oynaklık piyasa riskinin büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Belediyelerin temel gelirlerinin yerel para biriminde toplanan vergiler olduğu dikkate alındığında, döviz kurlarındaki bir artış, yani yerel para biriminin değerindeki bir değer kaybı durumunda döviz borcu yüksek olan belediyeler ciddi risklerle karşı karşıya kalacaklardır.

Sonuç olarak borç yöneticileri döviz, kısa vadeli ve değişken faizli borçlanma ile ilgili riskleri dikkatlice değerlendirmeli ve yönetmelidir. Be-

lediyelerin yabancı para cinsinden doğrudan önemli bir geliri veya varlığı bulunmadığından, yabancı para cinsinden yapılan borçlara ve kısa vadeli veya değişken faizli borçlara aşırı bağımlılık içeren borç yönetimi stratejileri çok riskli olacaktır.

Likidite Riski

Likidite veya yeniden finansman riski alışılmadık derecede yüksek bir maliyetle borcun yeniden finanse edilmesi gerektiği veya aşırı durumlarda hiçbir zaman yeniden finanse edilemeyeceği riskini ifade eder. Yeniden finansman riskinin, kredi marjlarındaki değişiklikler de dahil olmak üzere yüksek faiz oranlarında finanse edilmesi gerekebilecek risk ile sınırlı olduğu ölçüde, bir tür faiz oranı riski olarak kabul edilebilir. Ancak, çoğu zaman ayrı ayrı ele alınmaktadır, çünkü vadesi geçen borcu yeniden finanse edememek ve/veya finansman maliyetlerindeki istisnai büyük artışlar bir borç krizine yol açabilir.

Likidite riski, bazen de adlandırıldığı gibi, kamu borcu yöneticileri için, özellikle gelişmekte olan ülkeler için de önemli bir endişe kaynağıdır. Bu risk türü, genellikle borç geri ödeme-lerinin belirli bir zamandaki yoğunlaşmasından da kaynaklanmaktadır. Bir belediye borçlarının büyük

bir kısmını kısa sürede geri ödemek veya yeniden finanse etmek zorunda kalırsa, yükümlülükleri yerine getirmek için gereken fon miktarına erişimle ilgili her zaman bir risk ile karşı karşıya kalacaktır. Risk, belediyenin nakit rezervleri seviyesinden, örneğin vergi gelirlerindeki düşüş veya borç verenlerin kredilerini yenileme konusundaki isteksizliğinden de kaynaklanabilir. İkinci durum, finansal yatırımcıların karşılaştığı likidite riskine benzer. Belediyelerin borç geri ödeme konusundaki geçmiş tecrübeleri çok önemlidir. Bir belediyenin finansman için büyük bir çaba içerisinde olduğu görülürse, bunun mutlaka önemli sonuçları olacaktır. Böyle bir durumun gerçekleşmesi durumunda, kredi veren kuruluşlar kredi vermede isteksiz davranabilir veya kar marjlarını artırmak suretiyle borçlanma maliyetlerinde artışa neden olabilir. Bu nedenle, likidite riskinin kontrol edilmesi, maliyet seviyesini ve piyasa riskini içermekle birlikte kamu borç yönetiminin etkinliği açısından önemli bir hedef olmalıdır.

BORÇ YÖNETİMİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN DİĞER HUSUSLAR

Nakit Yönetimi

Kısa vadeli nakit akışlarını ve nakit bakiyelerini maliyet etkin bir şekilde

yönetmek için strateji ve ilgili süreçler olarak tanımlanabilen nakit yönetimi, belediyenin ödemelerini yerine getirmek için likidite sahibi olmasını sağlamakla ilgili bir planlama sürecidir. Planlanan harcamaların nakit eksikliğinden dolayı ödenmemesi veya kısıtlanması gerekiyorsa, bu nakit yönetimidir. Nakit yönetiminin ilk önceliği, belediyenin taahhütlerini yerine getirmek için mevcut paraya sahip olmasını sağlamaktır.

Belediyelerin dikkat etmesi gereken en önemli hususlardan birisi nakit yönetimidir. Etkin nakit yönetimi için belediye harcamalarının zamanında ödenmediklerinde ek yükümlülük veya mali sorumluluk yaratabilecek nakit çıkışları ve belediye gelirlerinin tahsil zamanları da göz önüne alınarak planlanması gerekir.

Belediyenin, mali ve diğer yükümlülüklerini zamanında ve usulüne uygun olarak yerine getirmesini sağlamak için uygun maliyetli nakit yönetimi politikaları olmalıdır. Zira etkin bir nakit yönetimi, borç yönetimini ve parasal işlemleri kolaylaştırır. Özellikle, nakit yönetimine yüksek öncelik verilmeyen kurumlarda, zayıf veya yetersiz nakit yönetimi uygulamaları, verimli borç yönetimi işlemlerinin yürütülmesini engelleme eğilimindedir.

Nakit yönetiminin amacı, fonların mümkün olduğunca çabuk ve işletme giderlerinde ihtiyaç duyulana kadar etkin bir şekilde kullanılmasını içerir. Bazen bir idare, mali yıl boyunca gelir açığı olduğunu görebilir ve bu açığı kapatmak için borç paraya ihtiyacı olabilir. Bunun analizi ancak nakit yönetimi ile sağlanabilir. Nakit yönetimi ile ilgili diğer bir amaç, idarenin nakit yönetimi faaliyetlerini belgelemek için doğru ve zamanında kayıt sağlamaktır.

Nakit yönetiminin planlanmasında gelir ve gider yönetimleri büyük bir önem arz etmektedir. Belediyeler, vergi, harç, para cezaları gibi çeşitli

gelir kaynaklarından fon toplarlar. Ancak nakit yönetiminin etkinliğini sağlamak adına gelirler zamanında uygun bir şekilde değerlendirilmeli ve banka hesabına olabildiğince en kısa sürede yatırılmalıdır. Banka hesaplarının sayısı kısıtlanarak bankacılık maliyetlerini minimumda tutmakta yarar bulunmaktadır. Ayrıca, borçlu belediyeler özellikle yüksek tahsilat oranları için çaba göstermeli ve ödeme yapma sürecini vatandaşlar için basit ve kolay tutmalıdır. Bu ise ancak belediyeler bünyesinde banka hesaplarına ilişkin günlük raporların alındığı ve gelirlerin elde edilmesine ilişkin analizlerin ve tahminlerin yapılabilirdiği etkin bir gelir toplama sisteminin kurulmasıyla mümkün olacaktır.

Giderlere ilişkin olarak ise yasalarla çerçevesi belirlenen harcama prosedürleri, idareleri hatalardan korumak ve harcamaları kurallarına uygun olarak gerçekleştirmek için belirlenmiştir. Nakit yönetimi, ödemeleri en etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirme ile ilgilidir. Zira bir ödeme sisteminin temel amacı, idarelerin yükümlülüklerini zamanında ve uygun maliyetli bir şekilde ödemektir. Burada amaç, yetkililere finansman gereksinimleri hakkında bilgi sağlamak ve belediyenin likidite yönetimine ilişkin tahminde bulunmaktır. Dolayısıyla yetkililer, ödeme gerekliliklerini bilerek etkin yatırım kararları alabilir veya herhangi bir fon eksikliğinin ortaya çıkıp çıkmayacağı konusunda kesin olarak bilgi sahibi olabilir ve bu eksiklikleri gidermek için gerekli düzenlemeleri yapabilir.

Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik

Şeffaflık ve hesap verebilirlik borç yönetiminin temel unsurları arasında yer almaktadır. Borç yönetiminde şeffaflık durumu iki ana temele dayanmaktadır: Birincisi, borçlanma politika amaçları ve araçları kamuoyuna duyurulursa, borç yönetiminin etkinliği güçlendirilebilir;

Borç, iyi yönetilemezse birçok sorunu beraberinde getirebilecek bir niteliğe sahiptir. Bununla birlikte, belediyelerin borcun sürdürülebilirliğini sağlamak, borç geri ödemelerini düzenli bir şekilde yapmak ve borçlanma araçlarının şartlarına uymak gibi zorunlulukları da bulunmaktadır.

ikincisi ise, şeffaflık, belediyelerde daha fazla hesap verebilirlik yoluyla iyi yönetişimi artırabilir. Ayrıca borç yönetiminde ve borçlanma araçlarının tasarımıyla şeffaflık ve basitlik, yatırımcılar arasındaki belirsizliği azaltabilir ve daha fazla yatırımcının katılımını teşvik ederek daha geniş bir perspektifte kaynaklara erişim sağlanabilir.

Bununla birlikte borç yönetimi için hedefler açıkça tanımlanmalı ve kamuoyuna duyurularak kabul edilen maliyet ve risk önlemleri açıklanmalıdır. Uygulamalar, böyle bir açıklamanın borç yönetimi programının güvenilirliğini arttırdığını ve borç yönetimi hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olduğunu göstermektedir. Şeffaflığı sağlamak adına mali tablolar farklı zamanlarda ve diğer kurum ve belediyelerde karşılaştırma yapabilmek için genel kabul görmüş muhasebe uygulamalarına dayanarak hazırlanmalı ve yayınlanmalıdır. Dolayısıyla düzenli olarak (aylık veya üç ayda bir) borç stoklarının ve finansal varlıklarının oran yapısı, ödenmemiş

borç kompozisyonları ile borç teminatları ve para birimleri, vade ve faizleri dahil olmak üzere diğer her türlü borçlar hakkında bilgi yayınlamalıdır.

Borç yönetimi faaliyetleri yıllık olarak dış denetçiler tarafından denetlenmelidir. Bilgi teknolojisi (BT) sistemleri ve risk kontrol prosedürleri de dış denetime tabi tutulmalıdır. Borç yönetimi için hesap verebilirlik çerçevesi, borç yönetimi politikaları, operasyonları, BT sistemleri ve risk kontrol prosedürlerinin denetim incelemelerinin kamuya açıklanması ile de güçlendirilebilir. Kamu mali tablolarının dış denetimleri önceden ilan edilmiş bir programda düzenli olarak yapılmalı ve kamuya açıklanmalıdır. Bu noktada Sayıştay tarafından yapılacak denetimler sonucu belediye hesaplarının finansal bütünlüğü hakkında zamanında üretilen raporlar hesap verebilirliğin temini açısından büyük faydalar sağlayacaktır. Ayrıca, borç yönetimi faaliyetlerinin, sistemlerin ve kontrol prosedürlerinin iç denetimlerinin de düzenli olması gerekmektedir.

SONUÇ

Borç, iyi yönetilemezse birçok sorunu beraberinde getirebilecek bir niteliğe sahiptir. Bununla birlikte, belediyelerin borcun sürdürülebilirliğini sağlamak, borç geri ödemelerini düzenli bir şekilde yapmak ve borçlanma araçlarının şartlarına uymak gibi zorunlulukları da bulunmaktadır.

Borçlanma konusunda belediye mevzuatında çeşitli sınırlamalar getirilmiş olsa da, borç geri ödemelerini düzenleyen ve geri ödemenin yapılmaması durumunda belediyeler hakkında uygulanacak işlemlere ilişkin düzenlemeler bulunmamaktadır. Bu açıdan belediyelerin borçlanma nedeniyle karşılaşabilecekleri mali güçlükler ile yaptırımlara ilişkin bazı düzenlemelerin yapılmasında yarar bulunmaktadır.

TBB Heyeti Ankara'da Üst Düzey Temaslarda Bulundu

Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin başkanlığında büyükşehir belediye başkanlarından oluşan bir heyet, 31 Mart yerel seçimlerinin ardından Ankara'da belediyelerin çalışmaları ve projelerine yönelik istişarelerde bulundu.

Heyette; Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanı Hayrettin Güngör, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş, Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Memduh Büyükkılıç, Malatya Büyükşehir Belediye Başkanı Selahattin Gürkan, Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem Yüce, Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı Murat Zorluoğlu, Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı Zeynel Abidin Beyazgül ve Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter V. Ahmet Kazan da yer aldı. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Dr. Fuat Oktay, Hazine ve Maliye Bakanı

Berat Albayrak, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı Naci Ağbal ve Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Başkan Vekili Prof. Dr. Şükrü Karatepe ile 25-26 Nisan 2019 tarihlerinde gerçekleştirilen görüşmeler kapsamında; büyükşehir genel bütçe paylarına ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri, bütçe yönetimi, yeni şehirleşme anlayışı, kentsel dönüşüm, iç güvenlik konuları ve yeni dönemde yerel yönetimleri güçlendirecek çalışmalar ele alındı.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Dr. Fuat Oktay, Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı Naci Ağbal ve Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Başkan Vekili Prof. Dr. Şükrü Karatepe ile görüşmeler gerçekleştirildi.

BELEDİYELERİN MALİ YAPI ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Hakan YAŞ
Trakya Üniversitesi Havsa Meslek Yüksekokulu
Maliye Programı Öğretim Üyesi

Türkiye’de belediyeler 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 68’inci maddesine göre borçlanma yoluyla finansman sağlayabilmektedirler. Borçlanma, kamusal mal ve hizmet üretimi için gelirlerinin yetmediği durumlarda, diğer devlet idareleri ve kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı gibi belediyelerin de başvurduğu bir finansman aracıdır.

2017 yılı sonu itibarıyla Türkiye’deki tüm yerel yönetimlerin toplam borcu 107 milyar TL ve bu borçların içindeki mali borçları 49 milyar TL’dir. Ancak, Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü yerel yönetimlerin yalnızca konsolide bütçe ve mali istatistiklerini yayınlamaya başladığından, yerel yönetimlerin türleri itibarıyla olan verilerinin ayrıntıları

na ulaşılamamaktadır. Bu nedenle, çalışma kapsamında belediyelerin ulaşılabilen en son mali istatistikleri olan 2015 yılına kadar olan konsolide verileri incelenebilmiştir. Türkiye’de kredi veren kuruluşlar, kredi başvurusunda bulunan işletmelerden son üç yıllık mali verilerini talep etmekte olduklarından, çalışmamız

da 2013 ila 2015 yıllarına ait veriler analize tâbi tutulacaktır.

Bu imkânlar altında çalışmanın amacı, Türkiye’deki belediyelerin borçlanma durumunu ve borç yapılarını tespit edebilmektir. Bu amaçla Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün yayımladığı bütçe ve mali istatistiklerden faydalanılarak

¹Horrigan, J. O. (1968). A Short History of Financial Ratio Analysis. The Accounting Review, 43(2), 284-294, s. 285; Güvemli, O. (2007). Mali Tabloların Evrimi. İstanbul: Proje Danış A.Ş., s. 449. ²GÜVEMLİ, a.g.e., s. 454. ³Akdoğan, N., & Tenker, N. (2007). Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri. Ankara: Gazi Kitabevi, s. 553. ⁴Sarıkaş, C. (2007). Rasyo Analizi Uygulamasının Gelişimi. MUFAD Dergisi, 44-45, s. 44. ⁵Peterson, P. P., & Fabozzi, F. J. (2012). Analysis of Financial Statements. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., s. 166; AKDOĞAN v.d., a.g.e., s. 643. ⁶HORRIGAN, a.g.e., s. 289.

bir mali analiz gerçekleştirilecektir. Bu mali analizde standartları bulunan ve yorumlanması daha nesnel olan oran analizi tekniği kullanılacaktır.

MALİ TABLO ANALİZİNDE MALİ YAPI ORANLARI

Dünyada 19'uncu yüzyıldan beri mali tablolar analiz edilmekte olup, mali analiz süreci kredi verenlerin kredi verdikleri işletmelerin mali durumunu öğrenme gereksiniminden doğmuştur¹. Türkiye'de ise mali analiz ilk kez Türkiye Sınai Kalkınma Bankası tarafından, aynı zamanda kuruluş yılı olan 1950'de yapılmaya başlanmıştır². Muhasebat Genel Müdürlüğü (yeni adıyla Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) de son yıllarda Kamu İdareleri İçin Mali Analiz Rehberi yayımlayarak genel yönetim mali istatistikleri üzerinden nasıl mali analiz yapılabileceğine ilişkin yol göstermiştir.

Günümüzde karşılaştırmalı (yatay) analiz, eğilim yüzdeleri (trend) analizi, yüzdeler yöntemiyle (dikey) analiz ve oran (rasyo) analizi olmak üzere dört tür mali analiz tekniği kullanılmaktadır³. Bu analiz tekniklerinden oran analizi ilk kez 1890'da cari oranının keşfiyle kullanılmaya başlanmış olmakla birlikte, William M. Rosendale'nin 1908 yılında yayımladığı makalesi oran analizinin ilk kullanımı olarak kabul edilir⁴. Oran analizi likidite, faaliyet, kârlılık ve mali yapı bakımından dört türe ayrılmaktadır⁵. Bu oranlardan mali yapı oranları ayrıca mali kaldıraç, borçlanma oranları, ödeme gücü veya mali oranlar olarak da isimlendirilebilmektedir. İlk izlerine 1930'larda rastlanan mali yapı oranları⁶ bir kuruluşun ne kadar çok mali risk üstlendiğini değerlemede kullanılmaktadır⁷. Başka bir açıdan mali yapı oranlarından, bir kuruluşun kaynak yapısının ve uzun vadeli borç ödeme gücünün ölçülmesinde hem kaynaklardan faydalanma derecesinin belirlenmesi hem de uzun vadeli borçların anapara ve

faizlerinin ödenip ödenmeyeceğinin analizinde faydalanılmaktadır⁸. Oran analizinin doğası gereği, mali tablolardan oldukça fazla sayıda oran türetmek matematiksel olarak mümkündür. Mali hesapların birbirleri arasında beklenen mali ilişkileri ifade etmede, oranların kullanımı oldukça kullanışlıdır⁹. Bununla birlikte, oran analizinde amaç, analizi yapılan kuruluşun amaçları ile bütünleştirilebilen oranlar üretmek ve bunları yorumlamaktır¹⁰. Literatürde, mali yapı kapsamında pek çok oran hesaplaması yapılabilmekte ve her çalışmada farklı sayıda oranlar öne sürülmekle birlikte belli oranlar paydasında bulunduğu görülmektedir. Bu oranlar yabancı kaynak oranı (kaldıraç oranı), özkaynak oranı, finansman oranı, kısa vadeli yabancı kaynak (KVYK) oranı ve uzun vadeli yabancı kaynak (UVYK) oranıdır¹¹. Muhasebat Genel Müdürlüğü yayınladığı Kamu İdareleri İçin Mali Analiz Rehberi'nde, tıpkı işletmelerde yapıldığı gibi, belediyeler için de mali tabloları üzerinden mali analiz gerçekleştirilebileceğini ortaya koymuştur. Rehber'in oran analizi kısmında mali yapının analizine yönelik olarak Borçlanma Göstergesi ile Yükümlülük Göstergesi isimli oranlardan faydalanılmıştır. Bu iki gösterge dışında kalan diğer oranların, literatürde genel kabul görmüş ve kuruluşun mali durumu için referans oluşturan standartları bulunmakta olduğundan, çalışmanın bir sonraki bölümünde bu standartlara da yer verilecektir. Mali yapı analizine geçmeden önce, yerel yönetimlerin borçlanma yoluyla finansman sağlarken uymaları gereken bir kuraldan söz etmek gerekir. Borçlanma yoluyla finansman sağlanması gelecek nesilleri yükümlülük altına sokan ahlaki bir soruna yol açabilmektedir. Eğer yerel yönetimler, faydası yalnızca bugünkü nesle yayılan maaş ödemesi, mal ve hizmet alımı ve benzeri cari harcamalar için borçlanacaksa, bu borcun anapara ve faizlerinin bu hizmetten

Günümüzde karşılaştırmalı (yatay) analiz, eğilim yüzdeleri (trend) analizi, yüzdeler yöntemiyle (dikey) analiz ve oran (rasyo) analizi olmak üzere dört tür mali analiz tekniği kullanılmaktadır . Bu analiz tekniklerinden oran analizi ilk kez 1890'da cari oranının keşfiyle kullanılmaya başlanmış olmakla birlikte, William M. Rosendale'nin 1908 yılında yayımladığı makalesi oran analizinin ilk kullanımı olarak kabul edilir . Oran analizi likidite, faaliyet, kârlılık ve mali yapı bakımından dört türe ayrılmaktadır. Bu oranlardan mali yapı oranları ayrıca mali kaldıraç, borçlanma oranları, ödeme gücü veya mali oranlar olarak da isimlendirilebilmektedir. İlk izlerine 1930'larda rastlanan mali yapı oranları bir kuruluşun ne kadar çok mali risk üstlendiğini değerlemede kullanılmaktadır.

⁷PETERSON v.d., a.g.e., s. 180. ⁸AKDOĞAN v.d., a.g.e., s. 652; Henry, E., Robinson, T. R., & van Greuning, J. H. (2015). Financial Analysis Techniques. T. R. Robinson, E. Henry, W. L. Pirie, M. A. Broihahn, & A. T. Cope içinde, International Financial Statement Analysis (s. 291-361). New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., s. 313. ⁹HENRY v.d., a.g.e., s. 300. ¹⁰AKDOĞAN v.d., a.g.e., s. 640. ¹¹Çabuk, A., & Lazol, İ. (2012). Mali Tablolar Analizi. Bursa: Ekim Basım Yayın Dağıtım, s. 207-213; AKDOĞAN v.d., a.g.e., s. 652-656.

	2013	2014	2015
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	26.581.020,7	26.047.760,9	30.805.653,3
İç Mali Borçlar	4.976.382,4	3.483.533,8	4.242.835,8
Dış Mali Borçlar	852.721,5	788.321,9	1.039.600,2
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	24.213.350,2	28.030.431,8	31.311.537,4
İç Mali Borçlar	13.279.299,1	17.066.962,4	18.214.452,9
Dış Mali Borçlar	5.960.267,2	5.496.437,1	6.016.418,3
Öz Kaynaklar	162.348.172,3	194.605.706,6	216.411.827,1
PASİF TOPLAMI	213.142.543,1	248.683.899,3	278.529.017,8
Faaliyet Gelirleri	52.588.505,4	62.357.985,4	72.159.838

Tablo 1- Belediyelerin Seçilmiş Bütçe Verileri (2013 – 2015) (Bin TL)

faydalanmayan kişilere ödetilmesi adil değildir. Gelecek nesillerin fayda sağlayamayacağı mal ve hizmetler için yapılan borçlanmanın maliyetinin kendilerine yüklenemeyeceğine ilişkin bu önerme altın kural olarak ifade edilmektedir¹². Belediye Kanunu'nun 68'inci maddesinde altın kurala ilişkin düzenleme yalnızca dış borçlanma ve tahvil ihracı için bulunmakta olup, kredi kullanımı, kira sertifikası ihracı ve belediyelerin gerçekleştirebileceği diğer sermaye piyasası aracı ihraçları için yasama organı böyle bir düzenlemede bulunmamıştır.

BELEDİYELERİN MALİ YAPI ORANLARI

Çalışmanın bu kısmındaki veriler Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün Genel Yönetim Mali İstatistikleri başlıklı internet sayfasının Bütçe İstatistikleri ve Mali İstatistikler¹³ içeriklerinden alınmıştır. Tablo 1'de belirtilen veriler bu içeriklerden elde edilmiştir. Ancak, Muhasebat Genel Müdürlüğü yerel yönetimlerin bilançolarını türlerine göre mali istatistiklerini 2015 yılına kadar açıklamıştır. Bu tarihten itibaren yalnızca yerel yönetimlerin konsolide mali istatistikleri ve türlerine göre yerel yönetimlerin bütçe istatistikleri yayımlandığı için Tablo 1'de yalnızca

Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü verilerine göre 2017 yılı sonu itibarıyla Türkiye'deki yerel yönetimlerin toplam borcu 107 milyar TL ve bilançolarının pasif toplamı 409 milyar TL'dir.

belediyelerin bilanço verileri yer almaktadır. Bu nedenlerden dolayı 2015 yılı sonrasında yerel yönetimlerin türlerine göre bilançoları artık açıklanmadığından, mali yapı analizi 2015 yılı sonrası için yapılamamaktadır. Çalışma aynı zamanda, bir bakıma, Merkez Bankasının son üç yıllık verilere dayanarak yayımladığı Reel Sektör İstatistikleri gibi belediye sektörü borçlanma oranlarını yansıtmaktadır.

Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü verilerine göre 2017 yılı sonu itibarıyla Türkiye'deki yerel yönetimlerin toplam borcu 107 milyar TL ve bilançolarının pasif toplamı 409 milyar TL'dir. Yerel yönetimlerin bilançoları ile merkezi

yönetim ve sosyal güvenlik kurumlarının bilançolarının toplamından oluşan genel yönetim bilançosunun büyüklüğü aynı yılda 4,9 trilyon TL büyüklüğe sahiptir. Genel yönetimin borç stoku ise yaklaşık 1 trilyon TL olup, bu stokun %80'i mali borçlardır. Yine 2017 yılı itibarıyla yerel yönetimlerin borç stokunun %46'lık kısmına karşılık gelen 49 milyar TL, yerel yönetimlerin yurtiçinde ve yurtdışında kullandıkları banka kredileri ve kamu idarelerine borçlar gibi mali borçlarıdır. 2015 yılı sonunda toplam 63,5 milyar TL olan yerel yönetim borç stokunun 29,885 milyar TL'lik kısmı mali borçtan oluşmaktaydı. Bu yılın mali borç tutarının yerel yönetim türü itibarıyla dağılımında ise, belediyelerin mali borç stokunun 29,5 milyar TL tutarla yaklaşık %98 payı bulunmaktadır. Mali borçların vadeye göre dağılımında ise kısa vadeli mali borçlar toplamın %18'ini ve uzun vadeli borçlar %82'sini oluşturmaktadır. Bu açıdan, yerel yönetimler içinde en borçlu yerel yönetim türünün belediyeler olduğu ve bu borcun büyük kısmının uzun vadede toplandığı görülmektedir.

Tablo 1'deki verilerin kullanılmasıyla yapılan hesaplamalarda Tablo 2'deki oranlara ulaşılmıştır. Bu oranların formülleri ve açıklamaları aşağıda yer almaktadır.

¹²Swianiewicz, P. (2004). The Theory of Local Borrowing and the West-European Experience. P. Swianiewicz içinde, Local Government Borrowing: Risks and Rewards: A Report on Central and Eastern Report (s. 1-24). Budapest: Open Society Institute, s. 5-8. ¹³ Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Genel Yönetim Mali İstatistikleri. Nisan 9, 2019 tarihinde Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü Web sitesi.

Kaldıraç Oranı: KVKYK ve UVYK toplamından oluşan toplam borcun aktif/pasif toplamına bulunmasıyla elde edilen bu oran, pasifin yüzde kaçının borçla finanse edildiğini göstermektedir¹⁴. Bu oranın, standart oran olan %50'nin üzerine çıkması pasifin yabancı kaynaklar ağırlıklı finanse edildiğine işaret eder¹⁵.

Öz Kaynak Oranı: Öz kaynakların pasife bölümüyle elde edilen bu oran, varlıkların yüzde kaçının öz kaynaklarla finanse edildiğini ortaya koyar. Standart oran olarak öz kaynakların pasiflerin %50'sinden az olmaması beklenir¹⁶.

Finansman Oranı: Bir kuruluşun borçlarını makul bir düzeyde kullanıp kullanmadığını gösteren bu oran toplam borcun öz kaynaklara bölünmesiyle elde edilir¹⁷. Oranın standardı %100 olup, bundan daha küçük bir orana sahip olunması, kuruluşun kriz durumlarını daha kolaylıkla ve az zararla atlatması beklenir¹⁸.

KVKYK Oranı: Kısa vadeli yabancı kaynakların pasif toplamına bölümüyle bu orana ulaşılır ve kuruluşun kaynaklarının yüzde kaçının KVKYK'dan oluştuğunu gösterir. Oranın, %30'dan fazla olmaması beklenir¹⁹.

UVYK Oranı: Uzun vadeli yabancı kaynakların pasif toplamına bölümüyle bu orana ulaşılır ve kuruluşun kaynaklarının yüzde kaçının UVYK'dan oluştuğunu gösterir. Stan-

Bir kuruluşun borçlarını makul bir düzeyde kullanıp kullanmadığını gösteren finansman oranı, toplam borcun Öz kaynaklara bölünmesiyle elde edilir. Oranın standardı %100 olup, bundan daha küçük bir orana sahip olunması, kuruluşun kriz durumlarını daha kolaylıkla ve az zararla atlatması beklenir.

dart oran %17 olup, bu yüzdenin üzerine çıkması KVKYK Oranının düşük olması kaydıyla kabul edilebilir²⁰.

Borçlanma Göstergesi: Muhasebat Genel Müdürlüğünün ilgili Rehberinde bu göstergenin formülü iç ve dış borç faiz ve anaparaları toplamının faaliyet gelirlerine bölünmesiyle olarak ifade edilmiştir. Ancak, faiz ödemeleri faaliyet sonuçları tablosunda yer alan bir hesaptır. Bu nedenle, Rehber'in tanımından iç ve dış mali borç anapara ve kur farkı

ödemeleri anlaşılmalıdır. Ayrıca, tanımdan hareketle, tüm borçlar yerine yalnızca mali borçlar dikkate alınmış durumdadır. Rehber'de göstergenin amacı "borçlanma politika ve uygulamalarında öngörülebilirliğin, şeffaflığın ve hesap verilebilirliğin artırılması, borç stokunun risklere karşı duyarlılığının takip edilmesi" olarak belirlenmiştir. Gelirlerden borçlar için ne kadar az ödeme yapılırsa, geriye kalan miktarın kamusal mal ve hizmet üretimine ayrılması söz konusu olacağından oranın mümkün olduğunca düşük çıkması beklenir. Ancak, bir standart oran belirlenmemiştir.

Yükümlülük Göstergesi: KVKYK ve UVYK'nin toplamından oluşan toplam yükümlülüklerin faaliyet gelirlerine bölünmesiyle elde edilen bu gösterge, yükümlülüklerin tamamının elde edilen gelirlerin ne kadarıyla yerine getirilebileceğini ölçmektedir. Rehber'e göre, bu oranın da mümkün olduğunca düşük çıkması beklenmektedir. Bu formüllere göre yapılan hesaplamalarda ulaşılan oranlar ve bunlardan borçlanma göstergesi ile yükümlülük göstergesi hariç diğer oranlara ilişkin literatürde kabul görmüş standart oranlara Tablo 2'de yer verilmiştir.

Belediyelerin mali yapı analizine ilişkin ilk dikkat çeken tespit, hesaplanan oranların hiçbirinin standart

	2013	2014	2015	Standart Oran
Kaldıraç Oranı	%23,83	%21,75	%22,30	≤ %50
Öz Kaynak Oranı	%76,17	%78,25	%77,70	≥ %50
Finansman Oranı	%31,29	%27,79	%28,70	≤ %100
KVKYK Oranı	%12,47	%10,47	%11,06	≤ %30
UVYK Oranı	%11,36	%11,27	%11,24	≤ %17
Borçlanma Göstergesi	%47,67	%43,03	%40,90	-
Yükümlülük Göstergesi	%96,59	%86,72	%86,08	-

Tablo 2- Belediyelerin Mali Yapı Oranları (2013-2015)

¹⁴Gordon, E. A., & Henry, E. (2015). Non-Current (Long-Term) Liabilities. T. R. Robinson, E. Henry, W. L. Pirie, M. A. Broihahn, & A. T. Cope içinde, International Financial Statement Analysis (s. 505-554). New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., s. 547-548. ¹⁵ÇABUK v.d., a.g.e., s. 208. ¹⁶AKDOĞAN v.d., a.g.e., s. 653-654; ÇABUK v.d., a.g.e., s. 209. ¹⁷Merrill Lynch. (2003). The Merrill Lynch Guide to Understanding Financial Reports. USA: Addison, s. 18. ¹⁸GORDON v.d., a.g.e., s. 548; ÇABUK v.d., a.g.e., s. 210. ¹⁹AKDOĞAN v.d., a.g.e., s. 655-656. ²⁰ÇABUK v.d., a.g.e., s. 212.

oranları aşmadığıdır. Borçlanma ve yükümlülük göstergelerinin standart oranı bulunmadığı için mümkün olduğunca düşük çıkmaları beklenmektedir. Ancak, yükümlülük göstergesi faaliyet gelirlerinin büyük bir kısmına tekabül etmektedir. Özellikle 2013 yılında belediyelerin elde ettiği gelirlerinin neredeyse tamamı borçların anapara ödemelerine karşılık gelmektedir. Rehber'in tanımından hareketle, 2013 yılında belediyelerin faaliyet gelirleri kamusal mal ve hizmet sunumuna ayrılmaktansa bu borçların ödenmesinde kullanılmıştır.

Belediyelerin öz kaynaklarının oldukça güçlü olduğu, diğer bir ifadeyle belediyelerin bilanço büyüklüklerine kıyasla yüksek bir borca sahip olmadıkları yapılan ikinci önemli tespittir. Öz kaynak oranı, incelenen üç yılda da %75'in altına inmemiştir. Finansman oranının %100'den çok uzak olması da belediyelerin ortalama olarak mevcut borçlarının tamamının öz kaynaklarla karşılanabileceğine işaret etmektedir. Toplam borç yükünü test eden kaldıraç oranı ise belediyelerin toplam borçlarının, toplam varlıklarının yalnızca dörtte birinden azına tekabül ettiğini göstermektedir.

Borcun vade yapısına göre yapılan incelemeye göre kısa vadeli borçlarının, uzun vadeli borçlarına kıyasla daha sağlıklı bir yapıda olduğu söylenebilir. Ancak, bir bakıma, beledi-

yelerin uzun vadeli borçlanması kısa vadede ellerindeki nakdi artıracak için, standart orana yaklaşıp olsa dahi oldukça olumlu bir görünüm sunmaktadır. Genel anlamda, belediyelerin ortalama olarak mali yapı analizinde bir sorun öne sürülemezle birlikte, belediyelerin münferiden incelenmesinde farklı sonuçlara ulaşılabilecek olması doğaldır.

POLİTİKA ÖNERİLERİ

Öncelikle bu çalışmada başvuru verilerin elde edilme aşamasındaki zorluğa dikkat çekilmelidir. Muhabat Genel Müdürlüğü, bakanlığın önceki yapılanmasında yerel yönetimlerin, türleri itibarıyla 2006 yılı öncesi mali istatistik ve bütçe verilerine yer vermemekteydi. 2015 yılında yalnızca bilanço ve bütçe verilerini açıklamış; ancak, faaliyet sonuçları tablosu, mali varlık ve yükümlülükler tablosu ile mizan gibi belediye ve diğer yerel yönetim istatistiklerini açıklamamıştır. Bu tarihten sonra ise yerel yönetimlerin türleri itibarıyla ayrılmasından vazgeçilmiş ve yerel yönetimlerin yalnızca konsolide mali istatistikleri yayımlanmaya başlanmıştır. Bu türden veri kopuklukları, verilerin basit, istatistiksel veya ileri sayısal yöntemler açısından analiz edilip yorumlanmasını imkânsız kılmaktadır. Genel Müdürlük tarafından verilerin açıklanmasına ilişkin bir standardizasyona gidilmesi ve genel yönetim kapsamındaki idare-

lerin konsolide yerine ayrı ayrı bütçe ve mali istatistik bilgilerinin açıklanması gerekmektedir.

Belediyelerin toplam borcu yüksek olmakla birlikte, bilanço büyüklüklerinin içinde oldukça makul düzeylerde borca sahip oldukları söylenebilir. Belediyelerin verileri konsolide olarak yayımlandığı için belediyelerden bazılarının çok yüksek diğerlerinin ise çok düşük düzeylerde mali yapı oranlarıyla karşılaşılabilmeleri mümkündür. Ancak, yukarıda açıklanan nedenlerle, mevcut veriler doğrultusunda belediyeler için ayrı hesaplama, analiz ve yorum yapılabilmesi mümkün değildir. Mali yapı durumunu analiz etmek isteyen belediyelerin, kendi verileriyle yukarıdaki oranları kullanarak analiz etmeleri ve standart oranları karşılayıp karşılayamadıklarını tespit etmeleri gerekmektedir. Standart oranların üzerinde borç yapısına sahip belediyeler, kamusal mal ve hizmet sunumlarına sorun yaşamamaları adına borç yönetimini sağlıklı bir yapıya kavuşturmalıdırlar.

Halkın günlük kamusal mal ve hizmet gereksinimlerini karşılayan belediyelerin, gelirlerinin yetmediği durumda borçlanmaları hem doğal hem de hukuki bir araçtır. Belediye Kanunu'nda yalnızca dış borçlanma ve tahvil ihracı için getirilen altın kuralın cari harcamalar için var olması, belediyelerin gelecek nesillere fayda sağlaması beklenmeyen cari harcamalar için kredi kullanımı, gelir ortaklığı senedi ile kira sertifikası ihracında bulunabilmesinin önünü açmaktadır. Belediyelerin giderek artan borç stoku ve mali analize ilişkin borçlanma oranlarının yüksek oluşu kamu hesapları üzerinde olumsuz etkiye neden olacaktır. Birbirini etkileyen bu sorunların önüne geçebilmek amacıyla cari harcamalar için de altın kural getirilmesi tarafımızca önerilmektedir.

GEMİ ATIKLARINDAN MİLLİ EKONOMİYE 40 MİLYON TL

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, dünyanın en kalabalık su yolu olan İstanbul Boğazı'ndan geçen gemilerin sintine, slaç, slop, yağ gibi zararlı atıklarını toplayarak hem denizleri koruyor hem de ekonomiye kazandırıyor.

Son 1 yılda 7 bin 458 gemiden 186 bin 804 metreküp atık toplandı. Arıtılıp niteliğine göre ayrıştırılan atıkların geri kazanımı sonucunda milli ekonomiye yaklaşık 40 milyon TL katkı sağlandı ve yaklaşık 22 milyon metreküp temiz suyun kirlenmesinin önüne geçildi. Dünyanın en kalabalık su yolu olan İstanbul Boğazı'nda yılda ortalama 55 bin gemi hareketliliği yaşanıyor. Bu hareketlilik ticaret ve turizm sektörü başta olmak üzere ekonomik kalkınmaya önemli ölçüde katkı sağlasa da gemilerin beraberinde getirdiği zararlı atıklar denizler için büyük tehdit oluşturuyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi de, gemilerin zararlı atıklarını toplayarak hem deniz kirliliğinin önüne geçiyor hem de atıkları niteliğine göre ayrıştırıp işleyerek milli ekonomiye geri kazandırıyor.

14 ATIK ALIM GEMİSİ 7/24 ÇALIŞIYOR

İstanbul'un deniz sorumluluk alanında gemi atıklarını toplama yetkisine sahip tek kurum olan İBB, 14 atık alım gemisi ve 110 personeliyle 7/24 hizmet veriyor. Atıklarını teslim etmek isteyen gemi yetkilisi, İBB ile irtibata geçiyor. Geminin demirlediği noktaya atık alım gemisi yönlendirilerek sintine, slaç, slop, atık yağ, pis su gibi atıklar belli bir hizmet bedeli karşılığında teslim alınıyor. Ardından bu atıklar, İBB iştiraki İSTAÇ tarafından işletilen Haydarpaşa Gemi Atık Kabul Tesisine getiriliyor. Burada geri kazanıma uygun hale getirmek için susuzlaştırma, arıtma, gazsızlaştırma ve tortuların ayrıştırılması ön işlemi uygulanıyor. İSTAÇ, son 1 yılda 7 bin 458 gemiden toplam 186

bin 804 metreküp atık topladı. Arıtılan ve niteliğine göre ayrıştırılan atıklardan toplam 21 bin 901 metreküp atık yağ elde edildi.

ATIKLAR HAM MADDE OLARAK GERİ KAZANDIRILIYOR

Elde edilen atık yağlar lisanslı tankerler ile İBB iştiraki Enerji A.Ş.'nin Ergene Geri Kazanım Tesisine gönderiliyor. Dev silo tanklarında depolanan atıklar reaktörler vasıtasıyla ısıtılarak atık solvent ve atık yağ elde ediliyor. Bunlar; petrokimya, otomotiv, inşaat sektörü başta olmak üzere birçok sanayi alanında hammadde olarak kullanılıyor. Atıkların hammadde olarak geri kazandırılması ve ithalatın azaltılması sayesinde milli ekonomiye son 1 yılda yaklaşık 40 milyon TL katkı sağlandı.

BELEDİYELERİN MALİ SORUNLARI

Dr. Öğr. Üyesi Ülkü ARIKBOĞA

Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi

Belediyelerin sahip olduğu gelir kaynaklarını ihtiyaçlarına göre ayarlayabilmesi, istediği alanda serbestçe kullanabilmesi ve gelirlerinin tahsilat ve denetimi konusunda yeterli donanım ve yetkiye sahip olması da önemli bir husustur.

Halka en yakın yönetim birimi olan belediyeler, üstlendikleri yerel nitelikli hizmetler ile günlük hayatımızda önemli bir role sahiptir. Türkiye’de nüfusun yaklaşık yüzde 93’ünün belediye sınırları içerisinde yaşadığı düşünülecek olursa, her 10 kişiden 9’u belediyeden hizmet almaktadır. Belediyelerin bu hizmetleri en iyi şekilde yerine getirebilmesi ve halkın her geçen gün artan ve çeşitlenen ta-

lep ve beklentilerine etkin bir şekilde cevap verebilmesi ise büyük oranda görevleri ile orantılı gelir kaynaklarına sahip olması ile mümkün olacaktır. Ülkemizde belediyelerin gelir kaynakları 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ve diğer ilgili mevzuat ile düzenlenmiştir. Ancak, günümüzde gerek mevzuattan, gerekse uygulamadan kaynaklanan birçok sorun belediyelerin etkin bir mali yönetime

sahip olmasına engel teşkil etmektedir. Belediyelerin yaşadıkları bu sorunlar farklı dönemlerde, çeşitli platformlarda düzenlenen çalıştaylarda belediye yetkilileri tarafından dile getirilmiş ve getirilmektedir. Ancak, bu sorunlara köklü bir şekilde cevap verebilecek mevzuat düzenlemeleri henüz yapılamamıştır. Bu makalede, belediyelerin mali sorunları akademisyen ve uygulamacılar tarafından

uzun yıllardır yapılan tartışmalar ve uygulamada elde edilen deneyim ve gözlemlerden yola çıkılarak ele alınmaya çalışılmış, gelir yapısından kaynaklanan sorunlar, mevzuattan kaynaklanan sorunlar ve gelir yönetiminden kaynaklanan sorunlar olmak üzere üç başlık altında gruplandırılarak incelenmiştir.

1. GELİR YAPISINDAN KAYNAKLANAN SORUNLAR

Türkiye’de belediyeler finansman ihtiyacını öz gelirler, transferler (merkezi yönetim yardımları) ve borçlanma olmak üzere üç kaynaktan sağlamaktadır. Öz gelirler, yerel yönetimlerin kendi tahsil ettikleri gelir kaynaklarını ifade etmektedir. Ülkemizde vergiler, harçlar, harcamalara katılma payları, ücret gelirleri, işletme gelirleri, taşınır ve taşınmaz malların satış ve kirasından elde edilen gelirler, ceza gelirleri gibi gelirler yasalarla belediyelere tanınan öz gelir kaynakları arasındadır. Ancak, öz gelirler belediyeler için birincil kaynak niteliğinde değildir. Özellikle vergi ve harç gelirleri açısından belediyelerin iyi durumda olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Belediyelere tanınan Emlak ve Çevre

Türkiye’de belediyeler finansman ihtiyacını öz gelirler, transferler (merkezi yönetim yardımları) ve borçlanma olmak üzere üç kaynaktan sağlamaktadır. Öz gelirler, yerel yönetimlerin kendi tahsil ettikleri gelir kaynaklarını ifade etmektedir. Ülkemizde vergiler, harçlar, harcamalara katılma payları, ücret gelirleri, işletme gelirleri, taşınır ve taşınmaz malların satış ve kirasından elde edilen gelirler, ceza gelirleri gibi gelirler yasalarla belediyelere tanınan öz gelir kaynakları arasındadır.

Temizlik Vergisi dışındaki vergi ve harç gelirleri genellikle verimsiz kaynaklardan oluşmaktadır. Belediyelere kanunlarla sağlanan vergilerden yalnızca üç tanesini tahsil etme yetkisi bulunan (İlan ve Reklam Vergisi, Eğlence Vergisi ve Yangın Sigorta Vergisi) büyükşehir belediyelerinde ise öz gelirler açısından daha da yetersiz bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Nitekim, 2007-2017 yıllarını kapsayan dönemde öz gelirlerin toplam gelirler içerisindeki payı Türkiye genelindeki tüm belediyeler toplamında yüzde 47 düzeyinde iken (Bkz. Tablo 1), bu oran büyükşehir belediyelerinde yüzde 33'lere kadar inmektedir (Bkz. Tablo 2). Belediyelerin vergi ve harç gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı ise söz konusu dönemde tüm belediyeler toplamı için ortalama yüzde 15 düzeyinde iken (Bkz. Tablo 3), büyükşehir belediyelerinde oldukça düşük olup, yalnızca ortalama yüzde 2 düzeyinde gerçekleşmiştir (Bkz. Tablo 4).

Öz gelir kaynaklarının yetersiz olması, belediyeleri gelir kaynaklarının temini açısından merkezi yönetime bağımlı hale getirmektedir. Merkezi yönetim tarafından yerel yönetimlere kaynak aktarımı olarak tanımlanan¹

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ortalama
Öz Gelirler	54	50	49	49	48	47	48	44	40	41	42	47
Transferler	46	50	51	51	52	53	52	56	60	59	58	53

Tablo 1- Belediyelerin Gelir Kaynaklarının Bileşimi (2007-2017, Yüzde)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ortalama
Öz Gelirler	42	36	43	35	34	31	32	33	24	25	28	33
Transferler	58	64	57	65	66	69	68	67	76	75	72	67

Tablo 2- Büyükşehir Belediyelerinin Gelir Kaynaklarının Bileşimi (2007-2017, Yüzde)

¹Ülkü Arıkoğlu, Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi Transfer Sistemi ve 6360 Sayılı Kanunun Etkileri, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, Yıl 2015, Cilt XXXVII, Sayı 2, s.3.

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ortalama
16	16	14	17	17	16	15	15	15	15	14	15

Tablo 3- Belediye Vergilerinin Toplam Gelirler İçindeki Payı (2007-2017, Yüzde)

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ortalama
2	3	2	2	2	1	2	1	1	2	1	2

Tablo 4- Büyükşehir Belediye Vergilerinin Toplam Gelirler İçindeki Payı (2007-2017, Yüzde)

ve merkezi yönetim yardımı olarak da isimlendirilebilen transferler ülkemizde belediyelerin en önemli finansman kaynağını oluşturmaktadır (Bkz. Tablo 1 ve Tablo 2). Türkiye’de belediyelere merkezi yönetim tarafından yapılan transferlerin tamamına yakını ise merkezi yönetim tarafından tahsil edilen genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere pay ayrılması şeklinde gerçekleşmektedir. Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar merkezi yönetim tarafından her ay düzenli olarak aktarılmakta ve hangi alanda kullanılacağı konusunda belediyelere bir sınırlama getirilmemektedir. Bu nedenle, genel bütçe vergi geliri payları, birçok belediyenin artırılmasını istediği bir gelir kaynağıdır.

Ancak, merkezi yönetim yardımlarının toplam gelirler içindeki payının artması, belediyeleri kaynak temini açısından merkezi yönetime bağımlı hale getirmekte, dolayısıyla belediyelerin mali özerkliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Belediyelerin öz gelir kaynakları açısından güçlendirilmesinin, kaynakların ihtiyaçlara göre ayarlanması ve daha verimli kullanılması, belediyelerin kaynak geliştirme kapasitesinin ve vatandaşlara karşı hesap verme bilincinin

artırılması açısından olumlu katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir.

MEVZUATTAN KAYNAKLANAN SORUNLAR

Belediyelerin öz gelir kaynaklarına ilişkin temel mevzuat 1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’dur. 2000’li yılların başlarında yerel yönetim reformu kapsamında Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediye Kanunu ve İl Özel İdaresi Kanunu güncellenmiş ve günümüz koşullarına göre yeniden düzenlenmiştir. Ancak, Belediye Gelirleri Kanunu’nda 1981 yılından bu yana ufak tefek değişiklikler dışında köklü bir düzenleme ve revizyon yapılamamıştır. 1981 yılındaki koşullarda düzenlenen bazı vergi ve harçlar güncelliğini yitirmiş, yeni vergi ve harç konuları ortaya çıkmıştır. Tellallık Harcı, Haberleşme Vergisi, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi güncellenmesi gereken vergi ve harçlara örnek olarak verilebilir. Tellallık harcı gibi bir harç günümüzde güncelliğini yitirmiş ve uygulama alanı daralmıştır. Bu nedenle, bu harcın kaldırılması düşünülebilir. Haberleşme Vergisi ve Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi’nin konusu günümüz koşullarına göre yeniden düzenlenmelidir. Haberleşme Vergisi’nin konusu cep

telefonlarını da kapsayacak şekilde, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi’nin konusu ise doğalgaz kullanımını da kapsayacak şekilde genişletilmelidir. Diğer yandan, bazı güncel yeni öz vergi kaynakları sağlanarak belediyelerin gelirleri artırılabilir. Konaklama Vergisi bu konuda getirilen öneriler arasında yer almaktadır².

Belediyelerin vergi ve harç gelirleri konusunda yaşanan başka bir sorun ise Belediye Gelirleri Kanunu’nda alt ve üst sınırları maktu olarak (sabit bir tutar olarak) belirlenen vergi ve harç tarifelerinin uzun yıllar güncellenememe sorunudur. Belediye Gelirleri Kanunu’nda bazı vergiler (Çevre ve Temizlik Vergisi, İlan ve Reklam Vergisi ve Eğlence Vergisi’nin biletle girilmesi zorunlu olmayan yerler için alınacak kısmı) ile harçların tamamına yakını maktu tarife olarak belirlenmiştir. Bu sayılan vergi ve harç gelirleri içerisinde yalnızca Çevre Temizlik Vergisi’ne ilişkin tarife her yıl yeniden değerlendirme oranında güncellenmektedir. Diğer vergi ve harç gelirlerinin kanunda belirlenen maktu tarifeleri ise uzun yıllar güncellenmemektedir. Bu ise, belediyeler için gelir kaybına yol açmaktadır. Nitekim bu tarifelere ilişkin alt ve üst sınırlar en son 2004 yılında güncellenmiş, bu

²T.C. Başbakanlık, Türkiye’de Yönetimler Arası Mali İlişkiler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ankara, T.C. Başbakanlık, 2005; Marmara Belediyeler Birliği (MBB), Belediyelerin Mali Sorunları ve Çözüm Önerileri Çalıştay Raporu, İstanbul, MBB, 2015; Arıkoğlu, Türkiye’de Belediyelerin Gelir Yapısı: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 2016, Cilt 13, Sayı 33, s.276-297; Arıkoğlu, 6360 sayılı Kanun Sonrası Belediyelerin Mali Sorunları ve Çözüm Önerileri, Hamza Ateş ve Mücahit Büyükoğlu (Ed.), Belediye Yönetimi ve Kamusal İlişkiler, İstanbul, Der Yayınları, 2017, s.95-119; Türkiye Belediyeler Birliği, Belediyelerin Sorunları: Büyükşehir, İl, İlçe ve Belde, Ankara, Türkiye Belediyeler Birliği.

Belediye Gelirleri Kanunu'nun gözden geçirilerek tüm vergi ve harçların beyan, ödeme ve tahsilat usullerinin günümüz koşullarına uygun hale getirilmesinin hem vatandaşlar hem de belediyeler açısından kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

tarihten beri herhangi bir güncelleme yapılmamıştır.

Bunun yanı sıra, vergi beyan, ödeme ve tahsilat usullerine ilişkin kanunda öngörülen bazı yöntemlerin de güncellenmesi ihtiyaç haline gelmiştir. Eğlence Vergisi ve Kaynak Suları Harcı bu konuda örnek verilebilir. Belediye Gelirleri Kanunu'nun 22. maddesi uyarınca biletle girilen yerlerde Eğlence Vergisi'nin "bilet bedeline eklenmek suretiyle hesaplanacağı ve belediye tarafından biletlere özel damga vurulması sırasında peşin olarak ödeneceği" belirtilmektedir. Ancak, günümüz koşullarında birçok biletin elektronik ortamda basılması nedeniyle bu hükmü uygulamak zorlaşmaktadır. Ayrıca, Eğlence Vergisi'nin konser, sinema vb. etkinlikler gerçekleşmeden peşin olarak ödenmek zorunda kalması kaç adet bilet satılacağına önceden hatasız bir şekilde tahmin edilmesi gerekliliğini doğurmakta, bu ise belediye ve vatandaş açısından zorluklara sebep olmaktadır³. Kaynak Suları Harcı'na ilişkin olarak ise Belediye Gelirleri Kanunu'nun 66. maddesinde "suların satışa arzı için kaplara doldurulmasını müteakip, kaplar üzerine özel işaret konulması sırasında bu işi yapan belediyeye makbuz karşılığı peşin olarak" ödeneceği belirtil-

mektedir. Ancak, kapların her birine özel işaret konulması belediyeler açısından maliyetli ve zor bir işlemdir. Ayrıca, bu durum belediyeler ile ilgili fabrika yetkilileri arasında çatışmalar yaşanmasına neden olabilmektedir⁴. Dolayısıyla, Belediye Gelirleri Kanunu'nun gözden geçirilerek tüm vergi ve harçların beyan, ödeme ve tahsilat usullerinin günümüz koşullarına uygun hale getirilmesinin hem vatandaşlar hem de belediyeler açısından kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Bu güncellemeler uygun bir şekilde yapıldığında, belediyelerin vergi ve harç tahsilatındaki idari maliyetlerinin düşmesi, vatandaşların vergiye uyumunun ve belediye gelirlerinin artması gibi bir etkiye yol açabileceği söylenebilir.

GELİR YÖNETİMİNDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR

Yetki Sorunu

Günümüzde belediyelerin vergi ve harçların tarifelerini kanunun belirlediği alt ve üst sınırlar çerçevesinde belirleme yetkisi bulunmamaktadır. Belediye Gelirleri Kanunu'nda yer alan vergi ve harçların bir kısmı alt ve üst sınır belirtilmeden tek bir oran olarak belirlenmiştir. Bu oranları değiştirmek ancak kanunla mümkündür. Alt ve üst sınırı kanunda belirlenen maktu tarifeler konusunda ise hangi tarifenin uygulanacağına

karar vermeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. Daha önce Belediye Gelirleri Kanunu belediyelere sınırlı sayıda da olsa bazı vergi ve harçlar için (İlan ve Reklam Vergisi, Eğlence Vergisi'nin biletle girilmesi zorunlu olmayan kısmı, İşgal Harcı, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı, İşyeri Açma İzni Harcı) kanunun belirlediği alt ve üst sınırlar çerçevesinde tarife belirleme yetkisi vermişti. Ancak, Anayasa Mahkemesinin 2011/175 sayılı Kararı ile⁵ 2464 sayılı Kanun'un belediyelere bu konuda yetki veren 96. maddesinin B bendi Anayasa'nın 73. maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Bu iptal sonrası, Kanunda alt ve üst sınırları maktu tarife olarak belirlenen tüm vergi ve harçlara ilişkin tarife belirleme yetkisi merkezi yönetime (önce Bakanlar Kurulu'na, son güncellemelere göre ise Cumhurbaşkanına) verilmiştir. Belediyelerin daha önce tarife belirleme yetkisi olan bu beş gelir türünde diğerlerinden farklı olarak belediye meclisinin önerisi üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile tarifenin belirleneceği belirtilmiş olmakla birlikte bu sürecin zorluğu nedeniyle Anayasa Mahkemesi kararından sonra belediyeler için hala yeni bir tarife belirlenememiştir. Belediyeler 2464 sayılı Kanun'un Geçici 7. maddesi gereği bu konudaki en son belediye meclisi kararı olan 2013 yılı tarifesini uygulamaktadır. Bu durum

³Biletler eksik beyan edildiğinde vatandaş açısından Vergi Usul Kanunu hükümleri gereği vergi ziyai cezası, fazla ödendiğinde ise belediye açısından geri iade durumu söz konusudur. ⁴Eğlence Vergisi ve Kaynak Suları Harcı konusunda yaşanan bu sorunlara Marmara Belediyeler Birliği tarafından 2015 yılında gerçekleştirilen çalıştay raporunda yer verilmiştir. Bkz. Marmara Belediyeler Birliği (MBB), s.6-7. ⁵Bu karar için bkz. 19.05.2012 tarihli Resmi Gazete.

Belediyelerin gelir yönetimi konusundaki önemli sorunlarından birisi de personel ve yönetim kapasitesi konusunda yaşanabilen yetersizliklerdir. Belediyelerin tahsil etmekle yükümlü olduğu gelirlerin tahmin edilmesi, takip, denetim ve tahsilatı konusunda uygun sistem ve süreçlerin kurulması, uygun teknolojinin kullanılması ve yeterli nitelik ve nicelikle personelin bulunması büyük önem taşımaktadır. Gelir tahakkuk ve tahsilat aşamalarının bir süreç mantığıyla yürütülememesi, gerekli teknolojik altyapının kurulamaması belediyelerin yaşadıkları sorunlar arasındadır.

belediyeler için hem gelir kaybına, hem de belirsizliğe yol açmaktadır.

Belediyelerin kendi tahsil ettikleri vergi ve harçların tarifelerini kanunun belirlediği sınırlar içinde belirleyebilmelerinin vatandaşlara karşı sorumluluk bilinçlerini ve hesap verebilirliklerini artıracağı söylenebilir. Ayrıca, bu yetkinin belediyelere ait olması durumunda, farklı özelliklere sahip bölgeler için farklı tarifeler uygulayabilme esnekliği nedeniyle vergilemede adalet açısından da fayda sağlanabilecektir.

Belediyelerin öz gelirlerine ilişkin bir başka yetki sorunu ise vergi denetimi konusunda ortaya çıkmaktadır. Belediye Gelirleri Kanunu'nun 102. maddesi belediyelerde gelir tahsilat işlemlerini yürüten gelir şube müdürü, mali hizmetler müdürü gibi yetkililere Vergi Usul Kanunu hükümlerini uygulama yetkisi vermiş ve bu sorumluların Vergi Usul Kanunu hükümlerini uygulama hususunda vergi dairesi müdürü yetkilerine sahip olacaklarını belirtmiştir. Ancak, 2464 sayılı Kanun'un 102. maddesi ile belediyelere vergi inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, belediyelerde gelir tahsilatını yürüten yetkililer yoklama fişi düzenleme vb. yollarla vergi denetimi yapabilmekle birlikte, vergi inceleme yetkilerinin olmaması nedeniyle mükelleflerin hesap ve kayıtlarını inceleyerek bir denetim yapamamaktadır. Bu durum belediyelerin Belediye Gelirleri Kanunu ile tanınan gelirler arasında yer alan Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi, Yangın Sigorta Vergisi ve Haberleşme Vergisi beyanlarını denetleyememesine yol açmaktadır. Bu vergiler beyan esasına dayanmakta, elektrik faturası bedeli, telefon faturası bedeli ve yangın sigorta primi üzerinden kanunda belirtilen oranda vatandaşlardan kesilerek, ilgili hizmetleri veren kuruluşlar tarafından belediyeye kanunda belirtilen süre içinde aylık olarak beyan edilmekte ve ödenmektedir. Ancak, belediyeler

bu kuruluşların hesap ve kayıtlarını inceleyerek tahsil ettikleri fatura ya da sigorta primi tutarlarını ve bunlar üzerinden tahsil edilen vergileri denetleyememekte, dolayısıyla ilgili kuruluşların beyanlarına güvenmek durumunda kalmaktadır⁶. Belediye Gelirleri Kanunu'nun ilgili maddesinde değişiklik yapılarak belediyelere vergi inceleme yetkisi verilmesi, belediyelerin muhtemel vergi kayıplarının önlenmesini sağlayacaktır.

Bunun yanı sıra, belediyelerin e-haciz konusunda yetkili olmaması, gelirlerinin tahsilatı konusunda mükelleflere ilişkin bilgilerin ilgili kurumlardan (Emniyet Genel Müdürlüğü, Nüfus Müdürlükleri, Vergi Daireleri vb.) elektronik ortamda hızlıca elde edilmesi konusunda yetkilerinin sınırlı düzeyde olması yine belediyeler tarafından dile getirilen sorunlar arasındadır⁷.

Personel ve Yönetim Kapasitesine İlişkin Sorunlar

Belediyelerin gelir yönetimi konusundaki önemli sorunlarından birisi de personel ve yönetim kapasitesi konusunda yaşanabilen yetersizliklerdir. Belediyelerin tahsil etmekle yükümlü olduğu gelirlerin tahmin edilmesi, takip, denetim ve tahsilatı konusunda uygun sistem ve süreçlerin kurulması, uygun teknolojinin kullanılması ve yeterli nitelik ve nicelikle personelin bulunması büyük önem taşımaktadır. Gelir tahakkuk ve tahsilat aşamalarının bir süreç mantığıyla yürütülememesi, gerekli teknolojik altyapının kurulamaması belediyelerin yaşadıkları sorunlar arasındadır. Diğer taraftan son derece karmaşık olan vergi mevzuatını doğru bir şekilde uygulayabilmek için bazı belediyelerde gelir mevzuatına hakim ve gerekli analiz kapasitesine sahip nitelikte ve yeterli sayıda personeli bulabilmek her zaman mümkün olmayabilmektedir. Personel nitelik ve nicelik olarak yeterli olmadığında ise vergi denetim ve tahsilat

⁶Anıkoğlu, Türkiye'de Yerel Vergi Yönetimi, Maliye Dergisi, Sayı 168, Ocak-Haziran 2015, s.13. ⁷Anıkoğlu, 2017, s.108; Marmara Belediyeler Birliği, s.14-15.

süreçleri etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilememektedir.

Belirtilen konularda yeterlilik düzeyinin belediyeden belediyeye farklılık arz ettiği söylenebilir. Büyükşehir belediyeleri ile bazı büyükşehir ilçe belediyeleri, kurumsal kapasite, teknolojik altyapı ve personel açısından diğer belediyelere kıyasla daha iyi durumda iken, küçük ölçekli bazı belediyeler bu imkanlara sahip olmayabilmektedir. Bunun yanı sıra, özellikle yeni kurulan büyükşehir belediyelerinde de bazen kurumsal kapasite ve personel açısından yetersizliklerin olduğu görülmektedir. Bu yetersizlikler mükelleflerin vergiye uyumunu da zorlaştırmaktadır.

Belediyelerin vergi tahsilat ve denetimini daha etkin bir şekilde yapması, belediyeler tarafından tahsil edilen öz gelirlerde bir ölçüde de olsa artışa neden olacaktır. Bunun yanı sıra, belediyelerin kurumsal kapasite ve nitelikli personel açısından desteklenmesinin, işlemlerin daha doğru ve hızlı yapılması, dolayısıyla da mükellef memnuniyetinin sağlanması açısından olumlu etkilerde bulunacağı söylenebilir.

SONUÇ

Türkiye’de belediyeler gerek mevzuattan, gerekse uygulamadan kaynaklanan pek çok sorun ile karşı

karşıyadır. Bu sorunların çözümünü noktasında öncelikle köklü bir mevzuat değişikliği gerektiği açıktır. Bu mevzuat değişikliklerinin yanı sıra, belediyeler kurumsal kapasite ve personel açısından da desteklenmelidir. Bu bağlamda aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Belediyelerin gelir kaynaklarını düzenleyen temel mevzuat olan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu güncellenmeli ve bu Kanun’da yer alan vergi ve harçlar gerek konu gerekse beyan ve ödeme usulleri açısından günümüz koşullarına uygun hale getirilmelidir.

- Belediye Gelirleri Kanunu’nda yer alan alt ve üst sınırları belirtilen maktu vergi ve harç tarifelerinin her yıl yeniden değerlendirilme oranında güncellenmesi sağlanarak belediyelerin gelir kaybına uğraması engellenmelidir.

- Belediyelere yeni ve verimli öz gelir kaynakları sağlanmalıdır. Birçok ülkede uygulanan Konaklama ya da Turizm Vergisi niteliğinde bir vergi ilk başta getirilebilecek olan öneriler arasındadır.

- Anayasa’nın 73. maddesinde değişiklik yapılarak belediyelere kanunun belirlediği alt ve üst sınırlar çerçevesinde vergi ve harç gelirlerinin tarifelerini belirleme yetkisi verilmelidir.

- Belediyelerin gelir kaynaklarını etkileyecek herhangi bir yasal değişiklik söz konusu olduğunda uygun yöntemler kullanılarak görüşlerinin alınması sağlanmalıdır.

- Belediye Gelirleri Kanunu’nun ve Vergi Usul Kanunu’nun ilgili maddelerinde değişiklik yapılarak belediyelere vergi inceleme yetkisi verilmelidir.

- Belediyeler gelir tahsilat ve denetimini yapacak nitelikli personel açısından desteklenmeli, gerekirse mevcut personelin eğitimi Maliye Bakanlığı tarafından sağlanmalıdır. Ayrıca, vergi mevzuatını yorumlama konusunda yaşadıkları sorunların çözümü konusunda belediyeleri desteklemek amacıyla Maliye Bakanlığının etkin bir danışmanlık rolü üstlenmesi de önerilebilir.

- Belediyelerin gelir tahsilatı konusunda bilgi akışını sağlayabilecekleri Tapu, Emniyet Müdürlüğü, Vergi Daireleri vb. kuruluşlarla koordinasyonunu güçlendirecek uygun yapılar kurulmalı ve bu konuda yaşanan engeller ortadan kaldırılmalıdır.

- Gelir tahakkuk, tahsilat ve denetimi konusunda yazılım geliştirme ihtiyacı olan ancak yeterli mali ve teknik donanımına sahip olmayan belediyelerin merkezi yönetim kuruluşları ya da belediye birlikleri tarafından desteklenerek bu ihtiyaçlarının giderilmesi sağlanmalıdır.

- Sayıştay tarafından yapılan denetimler ile vergi mevzuatına uyum konusundaki sorunlar tespit edilmeli ve bu konuda gerektiğinde belediyelere rehberlik edilmelidir.

Bu sorunların tamamını çok kısa bir sürede çözmek kolay olmasa da, bu sorunların kademeli olarak çözümünün belediyelerin gelir kaynaklarının ve bu kaynakların yönetimi konusundaki etkinliklerinin artması noktasında katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

BELEDİYELER İÇİN PROJE HİBE DESTEKLERİ

Memet ÖZKAN
Yönetim Danışmanı

Çeşitli yurt içi ve yurt dışı kurumlar tarafından Türkiye’deki sivil toplum, kamu ve özel sektöre verilen proje hibe destekleri, uzun yıllardan bu yana kesintisiz sürdürülmesine rağmen, bu destekler konusunda yeterli bir bilgilendirme olmadığı görülmektedir.

Bilgi ve deneyim eksikliği sonucu yetersiz sayılarda kalan proje hibe başvuruları nedeniyle, hibe desteği veren kurumların fonlarının tamamının kullanılamadığı bir gerçektir. Oysaki proje hibe destekleri, kurumların misyonlarını gerçekleştirme yolunda hem belli bir iş yapma disiplini sağlaması, hem de bütçesel kolay-

lıklar getirmesi açısından, gelecekte de önemini koruyacak olan ciddi bir kurumsal motivasyondur. Proje hibe desteklerinin daha yaygın ve bilinçli kullanımını gerçekleştirme amacıyla bu yazımızda, özellikle belediyelere yönelik proje hibe desteklerinden kısaca bahsedeceğiz.

PROJE VE PROJE HİBE DESTEĞİ NEDİR ?

Proje belli bir amaca yönelik, başlama ve bitiş tarihleri önceden belirlenmiş, belli bir ekip tarafından yürütülen, tüm çalışmalar için önceden belli bir bütçe ayrılmış, gerektiğinde stratejik iş ortaklarıyla birlikte yürütülmesi planlanan ardışık faaliyetler

dizisidir. Örneğin işsizliğin yoğun olduğu belli bir semtte yaşayan belli bir yaş aralığındaki işsiz gençlere, belli bir sektöre kazandırılmaları amacıyla, belli eğitimlerin ve eğitim teçhizatlarının, belli bir süre boyunca verilmesi, belediyenin çeşitli stratejik ortaklarıyla yapabileceği standart bir “proje”dir. Proje hibe desteği ise Avrupa Birliği Başkanlığı, Tübitak, kalkınma ajansları, bakanlıklar, vakıflar vb. kurumların, belediyelerin kendi misyonlarına uygun olarak planladıkları projelerini gerçekleştirmeleri için, proje yönetim disiplinine ve proje şartnamelerine uymaları şartıyla, projeleri için gerçekleştirecekleri masrafların belli bir kısmını bedelsiz olarak ödeme taahhüdüdür. Örneğin eğitim alacak kişilerin tespit edilmesi için yapılan masraflar, eğitim ve teçhizatlarının bedeli, projenin görünürlük çalışmaları vb. faaliyetlerin belli bir kısmı, “proje hibe bedeli” olarak ödenir.

NEDEN PROJE HİBE DESTEKLERİNE BAŞVURMALIYIZ?

Proje hibe destekleri belediyelerin, toplumsal misyonlarını yerine getirmeleri yolunda mevcut bütçelerini rahatlatan, farklı konularda ve farklı dönemlerde verilmesi dolayısı ile geniş bir konu ve zaman yelpazesinde iş yapma limitlerini genişleten ve sonuç itibarıyla toplumdaki olumlu etkilerini güçlü bir şekilde artıran, adeta fırsat niteliğindeki avantajlardır.

Diğer bir avantaj ise “proje yönetimi” kapsamında olup, yapılacak işlerin önceden adım adım planlanması, bütçelendirilmesi, yapılacak işlerin tarihlerinin belirlenmesi, yapılacak işlere ilgili kişilerin atanması, yapılacak işlerin denetleme kriterlerinin önceden belirlenmesi, işle ilgili stratejik ortakların ve yükümlülüklerinin belirlenmesi vb. faaliyetler, klasik bir iş yapma biçiminden ziyade, başarıya odaklı ve disiplinden taviz vermeyen, planlı ve denetleyici bir iş yapma anlayışını temsil etmektedir.

Proje hibe destekleri belediyelerin, toplumsal misyonlarını yerine getirmeleri yolunda mevcut bütçelerini rahatlatan, farklı konularda ve farklı dönemlerde verilmesi dolayısı ile geniş bir konu ve zaman yelpazesinde belediyelerin iş yapma limitlerini genişleten ve sonuç itibarıyla belediyelerin toplumdaki olumlu etkilerini güçlü bir şekilde artıran, adeta fırsat niteliğindeki avantajlardır.

Bir başka deyişle proje hibe destekleri, bize “proje yönetim” disiplinini öğretir, ki bu da bir kurumun tüm iş yapma biçimini olumlu bir şekilde etkileyecektir.

PROJE HİBE DESTEKLERİ HANGİ ŞARTLARDA VERİLİYOR?

Proje hibe destekleri, başvuran her belediyenin, her projesinin kazanacağı destekler anlamına gelmektedir. Başvuran projeler, “proje konusu”na ve “proje şartnamesi”ne uygunluk durumuna göre, hibe desteği veren kurum tarafından değerlendirilir.

Proje Konusu: Proje hibe destekleri, öncelikle hibe desteği veren kurumun misyonuyla uyum içindedir. Örneğin anne ve çocuk sağlığı ile ilgili bir kurum proje hibe desteği veriyorsa, bu misyona uygun projeleri kabul edecektir. Ya da Avrupa Birliği belli

bir dönemde, belli bir konuya odaklanmıştır (örneğin mesleki yeterlilik), dolayısı ile o konuyla ilgili projeleri incelemeye alacaktır

Proje Şartnamesi: Proje konusundan sonra dikkat edilecek ikinci nokta, projeye başvuru şartlarıdır. Her yeni proje hibe destek duyurusunda, yeni bir şartname yayınlanır. Projeler hazırlanırken, bu şartnameler dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

Ancak projelerin kazanmasını belirleyen faktörler, sadece projenin konusuna ve şartnamesine uygunluğu değildir. Aynı zamanda projenin, diğer başvuran projeler arasındaki başarı potansiyeli sıralaması da önemlidir. Bir başka deyişle, projenizin konusu ve koşullarınız şartnameye uygun olabilir, ancak başvuran diğer projeler daha özgün ve daha güçlü hedeflere veya daha uygun bütçelere vb. sahiplerse, o zaman projenizin hibe desteği kazanamama ihtimali de vardır.

PROJE HİBE DESTEKLERİ HANGİ KONULARDA VERİLİYOR?

Özellikle belediye gibi mahalli idareler kapsamında toplumun her kesimine yönelik bir kurumun faydalanabileceği destek konuları, doğal olarak çok çeşitlidir. Belediyelerin kullanabileceği proje hibe destekleri genellikle sosyal-ekonomik eşitsizliği ve zayıflığı gidermeye, geleceğe yönelik güçlü temeller atabilmek için var olan toplumsal stratejik avantajları daha da güçlendirmeye yönelik sosyal bazlı faaliyetler olabileceği gibi, bazen de güçlü teknik desteklerle altyapı ve üstyapı iyileştirme, çevre, enerji vb. faaliyetler de olabilir.

PROJE HİBE DESTEKLERİ NE ZAMAN DUYURULUYOR?

Proje hibe desteklerini veren kurumlar, dönem dönem yayınladıkları bültenlerde hibe desteği başvurularının başlayacağı ve biteceği tarihleri duyururlar. Her yıl belli bir dönemde

proje hibe destek duyurusu yapan bazı kurumlar olduğu gibi, özellikle Avrupa Birliği gibi kurumların, proje hibe desteklerini duyuracakları tarihler çok net olmayabilir. Bu nedenle kurumların web sayfalarından proje hibe destek duyurularını sürekli olarak takip etmekte fayda vardır.

Dikkat edilecek bir diğer nokta, daha önce hiç proje hibe desteği vermemiş, ancak ilk defa verecek olan bir kurumun duyurularını da kaçırmamak gerektiğidir. Bu nedenle proje hibe destek duyurularını sadece kurumlar bazında değil, sivil toplum sektörü bazında da takip etmek gereklidir.

PROJE HİBE DESTEKLERİNİ HANGİ KURUMLAR VERİYOR?

Güncel proje hibe desteklerinin yanı sıra, yakın geçmişte verilmiş olan destekleri de incelediğimizde aşağıdaki fon kaynaklarıyla karşılaşırız:

TÜBİTAK

Bilim Merkezi Kurulması, Bilim Şenlikleri Destekleme, Horizon 2020 vb.

AVRUPA BİRLİĞİ MALİ YARDIMLARI

Merkezi Finans ve İhale Birimi, İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Program Otoritesi, Avrupa Birliği Ba-

kanlığı, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Erasmus vb.

ULUSLARARASI KURUM VE KURULUŞLARCA SAĞLANAN DESTEKLER

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Küresel Çevre Fonu vb.

BÜYÜKELÇİLİKLER TARAFINDAN VERİLEN DESTEKLER

Avustralya Büyükelçiliği, Japon Büyükelçiliği vb.

KALKINMA AJANLARI DESTEKLERİ

Doğrudan Faaliyet Desteği, Teknik Destek, Proje Teklif Çağrısına Dayalı Mali Destek Programları vb.

Bunların yanı sıra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İşkur, çeşitli vakıflar ve sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan farklı destekler de mevcuttur. Proje hibe desteklerinin güncel durumları, ilgili kurumların web sayfalarından kontrol edilmelidir.

PROJE HİBE DESTEKLERİNE NASIL BAŞVURU YAPABİLİRİZ ?

Proje hibe desteği veren kurumlar, web sayfalarında “proje şartnameleri”ni ve doldurulması gereken “proje dokümanları”nı yayınlarlar.

“Proje şartnameleri” teknik, hukuki, mali vb. şartları içerirler ve bu şartlara uymayan kurumlar, proje hibe desteğine başvuramazlar. Proje şartnamesine uygun olan kurumların doldurabilecekleri “proje dokümanları” ise, projenin amacını, hedef kitlesini, faaliyetlerini, bütçesini, ekibini, süresini vb. detayları içeren ve proje başvurusu yapabilmek için proje başlamadan önce doldurulması gereken dokümanlardır. Proje başvurusu süresi kapanmadan önce bu proje dokümanları doldurularak, proje hibe desteği veren kuruma yollanır ve sonuçların açıklanması beklenir.

PROJE FİKRİMİZ VAR AMA PROJEMİZİ NASIL YAZACAĞIMIZI BİLMİYORUZ

Proje hibe desteği veren kurumların, web sayfalarında yayınladıkları projeye ilgili doldurulması gereken dokümanların doğru, usulüne uygun, net ve açıklayıcı bir şekilde doldurulması önemlidir. Bazen oldukça faydalı bir proje fikrinin, sırf doğru bir şekilde dokümanite edilmemesi (projenin doğru yazılmaması) nedeniyle hibe desteği kazanamadığını görüyoruz. Bu nedenle proje hibe desteği veren birçok kurum, proje duyurularından sonra proje yazma eğitimleri de vermektedir. Bu eğitimlere katılmak ya da proje yazma deneyimi olan uzmanlardan destek almak faydalı olacaktır. İlk başta proje yazmak oldukça zor gibi görünse de, zamanla deneyim kazandıkça daha hızlı ve daha doğru proje yazma yetenekleri hızla gelişecektir.

PROJEMİZİN HİBE DESTEĞİ KAZANMASI İÇİN NELERE DİKKAT ETMELİYİZ ?

Proje şartnamesine uygunluk ve proje dokümanlarının doğru bir şekilde doldurulmasının yanı sıra dikkat edilmesi gereken noktaların başında projenin özgün olması, gerçekçi ve somut hedeflere sahip olması, ekonomik maliyetlerde olması, yenilikçi

olması, ne çok kısa ne de çok uzun sürmesi, sürdürülebilir sonuçlara sahip olması, stratejik ortaklıklara açık olması, ekonomik ve sosyal faydalara sahip olması vb. kriterler gelmektedir.

GEÇMİŞ DÖNEMLERDE HİBE DESTEĞİ KAZANAN PROJE ÖRNEKLERİ NELERDİR ?

Proje konuları hakkında kısa bir fikir vermesi amacıyla, aşağıdaki satırlarda 2009-2018 yılları arasında belediyelerin gerek yürütücü kuruluş, gerekse iştirakçi kuruluş olarak hibe desteği kazandığı projeler ve fon kaynaklarından örnekler sunuyoruz:

Tübitak 4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Programı

Geleceği Üret, Genç Mühendisler Yaz Kampı – Bursa Nilüfer Belediyesi.

Tübitak 4006 Bilim Fuarları Destekleme Programı

Gaziantep Şahinbey Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi.

Tübitak 4007 Bilim Şenlikleri

Üreten Bir Trabzon için Bilim, Sanat ve Teknoloji Şenliği-Trabzon Büyükşehir Belediyesi.

Tübitak Bilim Merkezi Kurulması Destek Programı

Konya, Kocaeli, Bursa, Kayseri Büyükşehir Belediyeleri Bilim Merkezleri.

İstanbul Kalkınma Ajansı Çocuklar ve Gençler Mali Destek Programı

•Çekmeköy Bilişim ve Yaratıcılık Atölyeleri-Çekmeköy Belediyesi – İstanbul.

•Kayışdağı Yaratıcı Çocuk Merkezi - Ataşehir Belediyesi – İstanbul.

İstanbul Kalkınma Ajansı Girişimcilik Mali Destek Programı

Girişimcilerin Girişimcilik Ekosistemindeki Aktörlerle İşbirliğinin Geliştirilmesi ve Girişimci Gelişim Takip Sist. Kurulması - Küçükçekmece Belediyesi.

İstanbul Kalkınma Ajansı Yenilikçi ve Yaratıcı İstanbul Mali Destek Programı

•Dere Sedimenti İyileştirme ve Değerlendirme Teknolojileri Geliştirme Merkezi (RESET)-İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı.

•Dijital Teknoloji Tabanlı Klasik Sanatlar Merkezi – Pendik Belediyesi.

Güney Ege Kalkınma Ajansı Doğrudan Faaliyet Desteği

Afet Bilgi ve Eylem Sistemi Hazırlanması (ABES)-Nazilli Belediye Başkanlığı - Aydın.

Güney Ege Kalkınma Ajansı Teknik Destek

İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi - Serinhisar Belediyesi - Denizli.

Avrupa Birliği Destekleri

•Konutların Isı Rehabilitasyonu İçin Gaz Tüketiminin İzlenmesi Projesi – Sivas Belediyesi

•Ara Teknik Elemanlar İçin İstihdam Artırımına Yönelik Mesleki Yeterliliği Geliştiren Eğitim Programları Projesi - İzmir Büyükşehir Belediyesi

•Kurumlar Arasında Bilgi ve Deneyimlerin Paylaşımı Projesi - Demans Hastaları Bakıcılarının Eğitimi Projesi - İstanbul Büyükşehir Belediyesi.

Avustralya Büyükelçiliği Doğrudan Yardım Programı

Sarıyer Belediyesi Kadın Girişimcileri Destekleme Atölyesi - İstanbul.

Japon Büyükelçiliği Yerel Projelere Hibe Programı

Doğubayazıt Belediyesi Kadınların Yaşam Şartlarını Geliştirme Merkezi - Ağrı.

Proje hibe desteği veren kurumların, web sayfalarında yayınladıkları projeye ilgili doldurulması gereken dokümanların doğru, usulüne uygun, net ve açıklayıcı bir şekilde doldurulması önemlidir. Bazen oldukça faydalı bir projenin, sırf doğru bir şekilde dokümante edilmemesi (projenin doğru yazılmaması) nedeniyle hibe desteği kazanamadığını görüyoruz. Bu nedenle proje hibe desteği veren birçok kurum, proje duyurularından sonra proje yazma eğitimleri de vermektedir. Bu eğitimlere katılmak ya da proje yazma deneyimi olan uzmanlardan destek almak faydalı olacaktır. İlk başta proje yazmak oldukça zor gibi görünse de, zamanla deneyim kazandıkça daha hızlı ve daha doğru proje yazma yetenekleri hızla gelişecektir.

DEĞER YÖNETİMİ-DEĞER MÜHENDİSLİĞİ

Zekeriya ŞARBAK
E. Vali

Değer yönetimi veya değer mühendisliği kavramı, en iyi fonksiyonu mümkün olan en düşük toplam maliyetle elde etmek için alternatif malzemelerin karşılaştırılmasını ifade eder.

Değer yönetimi kavramı ilk defa 1940'larda General Elektrik Şirketi'nde satın alma mühendisi olarak çalışmakta olan Lawrance Miles tarafından kullanılmış ve İkinci Dünya Savaşı sırasında sivil tüketim mallarının üretiminde temel girdilerdeki darlık nedeniyle imalat sektöründe uygulanmıştır. Değer yönetimi organizasyonları, ABD'de 1959'da (Amerikan Değer Mühendisleri Topluluğu), Japonya ve Birleşik Krallıkta 1965'te, Almanya'da 1967'de, Hindistan'da 1977'de, Kanada ve Hollanda'da 1984'te, İspanya'da 1990'da, Çin'de 2001 yılında kurulmuştur. Ülkemizde henüz bu yönde bir kurumsal yapı oluşturulamamıştır.

DEĞER YÖNETİMİNE İLİŞKİN KAVRAMLAR

Değer yönetimini tanımlamak için, değer mühendisliği, değer planlama, değer analizi, değer kontrolü, değer metodolojisi, değer geliştirme ve değer teminatı gibi kavramlar kullanılmaktadır. Amerikan Değer Mühendisleri Odası "değer mühendisliği" kavramını kullanırken, Birleşik Krallık'ta bu disiplini tanımlamak için "değer yönetimi" kavramı kullanılmaktadır. Aynı şekilde Amerikan İngilizcesiyle ilişkili olan yerlerde "değer mühendisliği" kavramı, Birleşik Krallık İngilizcesini kullanan ya da Birleşik Krallıkla ilgili ülkelerde "değer yönetimi" kavramı daha yaygın olarak kullanılmaktadır.

DEĞER YÖNETİMİ NEDİR?

Değer yönetimi, tüm projenin mümkün olan en düşük maliyetle en iyi fonksiyonu, böylece en iyi değeri artırmak ve yatırımın daha iyi dönüşünü sağlamak amacıyla ürünlerin veya parçalarının fonksiyonlarını, projenin bütün safhalarında ömür boyu kullanım prensibine dayalı olarak analiz eden farklı ve çok disiplinli yaklaşım barındıran sistematik ve metodolojik bir proje yönetim sürecidir.

Değer yönetimi, tüm projenin mümkün olan en düşük maliyetle en iyi fonksiyonu, böylece en iyi değeri artırmak ve yatırımın daha iyi dönüşünü sağlamak amacıyla ürünlerin veya parçalarının fonksiyonlarını, projenin bütün safhalarında ömür boyu kullanım prensibine dayalı olarak analiz eden farklı ve çok disiplinli yaklaşım barındıran sistematik ve metodolojik bir proje yönetim sürecidir.

Değer yönetimi, belirlenen proje amacının gerçekleştirilmesi için bir üretim sürecinin optimizasyonu kadar kontrol, izleme, proje ekibinin yönetimi, alanların ve parçaların yeniden dizayn edilmesi ve doğru malzemenin seçilmesini de içeren bir yönetim sürecidir. Bu yüzden diğer maliyet düşürme ve tasarruf uygulamalarından farklıdır.

Değer yönetimi, mevcut uygulamalarda inovasyon, yenilik ve ilerleme ihtiyacının bir sonucu olarak projenin tasarım aşamasında düşünülmelidir. Bir inşaatta değere ilişkin olarak tarafların farklı görüşleri olacaktır. Fakat değer yönetimi uygulamasının amacı, projenin belirlenen amacını en az kaynak kullanarak gerçekleştirmek için farklılıkları birleştirmektir. Değer yönetimi, değerlerin bileşenlerini (sistem, malzeme, parça veya kaynak) geliştirmek için mümkün

kün olan her kaynak ve fırsatı kullanmayı gerektirir.

Başlangıçta imalat sanayinde kullanılan değer yönetimi daha sonra ABD'de, 1960'larda Birleşik Krallıkta ve daha sonra diğer ülkelerde özellikle inşaatlarda kullanılmaya başlanmıştır. ABD ve Birleşik Krallıkta değer yönetimi uygulamalarının faydalarının görülmesi üzerine uygulama, hızla diğer kıtalara ve ülkelere yayılmıştır. Gelişmiş ülkelerin çoğunda inşaat sektöründe değer yönetimi uygulamaları popülerlik kazanmasına rağmen, gelişmekte olan ülkelerin çoğu henüz bu uygulama ile tanışmamıştır.

Uygulamayı kabul eden ve uyarlayan ülkelerde, inşaat sektöründe, yapı sahipleri, inşaat profesyonelleri, müteahhitler ve diğer paydaşlar, değer yönetimi uygulamalarından oldukça faydalanmışlardır.

FONKSİYON ANALİZİ

Değer yönetiminin önemli bir unsuru fonksiyonel analizdir. Bir ürünün ya da unsurun fonksiyonu, ilgili kişinin bakış açısına ve söz konusu projenin amacına bağlı olarak değişiklik gösterir. Mesela, bir binanın girişindeki kolon inşaat profesyonelleri tarafından farklı bakış açısıyla değerlendirilebilir. Bu kolana bir mimar estetik yönünden, bir mühendis binanın iskeleti bakımından, muhasebeci bir maliyet kalemi olarak bakacaktır. Yanlış algılamalara ve bireysel görüşlere karşı değer yönetimi ekibinin projenin veya sürecin tüm unsurlarına ya da içeriğine, bunların tüm fonksiyonlarına önem vermesi çok önemlidir.

En iyi değer kavramı, söz konusu projenin fonksiyonel analizi, yaşam boyu maliyeti ve yatırımın geri dönüşü safhalarıyla bağlantılıdır. Her üründe ya da parçasında fonksiyonu hiç artırmayan ya da çok az artıran malzemeler, aktiviteler veya süreçler nedeniyle gereksiz bazı maliyetler vardır. Bu maliyetleri elimine etmek

Değer yönetimi, farklı mesleklerden seçilmiş kişilerden oluşan bir ekibin fonksiyon ve maliyet optimizasyonu üzerinde beyin fırtınası yapması ve uzlaşmasını öngören çok disiplinli bir tekniktir. Gerek inşaat alanında gerekse diğer alanlarda başarılı bir değer yönetimi uygulaması için ekibin profesyonellerden ve profesyonel olmayanlardan oluşması gerekir. İnşaatla ilgili çalışmada inşaatla ilgili bilgisi olanlar ekibe dâhil edilmelidir. Bunlar arasında inşaat mühendisleri, müteahhitler ve değer yönetimi uzmanları sayılabilir. Değer yönetimi uygulamasından ortaya çıkacak tavsiyelerin uygulanmasını kolaylaştırmak için ilk tasarım ekibinden birilerinin de ekibe dâhil edilmesinde yarar vardır.

müşterilerin veya paydaşların en iyi değeri sağlamalarına ve paranın en iyi karşılığını almalarına yardım eder. Bir üründe ya da parçasında gereksiz maliyeti belirlemenin en iyi yolu düşünülen malzeme ile aynı ya da benzer fonksiyonu sağlayan ya da hemen hemen aynı amaca hizmet eden alternatif malzemeyi tanımlamaktır. Ürünlerin ya da parçalarının yaşam boyu maliyetleriyle sağladıkları fonksiyonlarını aynı bakış açısıyla kıyaslamak en iyi değeri verecek en iyi alternatif malzemenin seçilmesine yardım edecektir. Yaşam boyu maliyet bir ürünün ya da parçanın başlangıç, işletme, ortadan kaldırma ve yeniden kullanma maliyetini içerir. Her proje, beklenen doğrudan ya da dolaylı dönüşten oluşan bir yatırım şeklindedir. Dönüş, maliyetle ilişkili kazançlar, insanlara hizmet ve kişilerin ihtiyaçlarının karşılanması şeklinde olabilir. Değer yönetimi, yatırım değerlendirme tekniklerini kullanarak paranın değerini ve projenin müşterilerinin, mal sahiplerinin, finansörlerin veya sponsorların yatırımlarının dönüşünü hesaba katar.

EKİP ÇALIŞMASI

Değer yönetimi, farklı mesleklerden seçilmiş kişilerden oluşan bir ekibin fonksiyon ve maliyet optimizasyonu üzerinde beyin fırtınası yapması ve uzlaşmasını öngören çok disiplinli bir tekniktir. Gerek inşaat alanında gerekse diğer alanlarda başarılı bir değer yönetimi uygulaması için ekibin profesyonellerden ve profesyonel olmayanlardan oluşması gerekir. İnşaatla ilgili çalışmada inşaatla ilgili bilgisi olanlar ekibe dâhil edilmelidir. Bunlar arasında inşaat mühendisleri, müteahhitler ve değer yönetimi uzmanları sayılabilir. Değer yönetimi uygulamasından ortaya çıkacak tavsiyelerin uygulanmasını kolaylaştırmak için ilk tasarım ekibinden birilerinin de ekibe dâhil edilmesinde yarar vardır. Ayrıca, modern değer yönetimi prensipleri, projeye profesyonel olmayan bakış açısı kazandır-

mak için profesyonel olmayanların da ekibe dâhil edilmesini savunuyor. Mesela bir inşaat değer yönetimi ekibine dâhil edilecek mali müşavirin, proje için inşaat profesyonellerinden gelmesi beklenmeyen faydalı önerileri olacaktır. Bir alışveriş merkezi projesinde sonuçta işyerlerini kiralar-yıp kullanacak kişileri değer yönetimi ekibine dâhil etmek işe yarayacaktır.

Yerel yönetimlerde yürütülecek değer yönetimi çalışmalarında ekip başkanı, çalışmayı yönlendirmek üzere dışarıdan getirilecek tecrübeli bir danışman olmalıdır. Değer yönetiminde tecrübe diğer ekip üyeleri için yararlı olmakla birlikte zorunlu değildir. Bir inşaat için değer yönetimi çalışması genel olarak 40 saatlık ya da bir haftalık çalışmayı gerektirir. Değer yönetimi uygulamasının anlamlı ve verimli olabilmesi için değer yönetiminin bilinen safhalarının tamamlanabilmesi için yeterli zamanı ayırmak gerekir. İnşaat projelerinde çalışma grubunun önerdiği değişiklikler önce yönetime sunulur. Yönetim muhtemelen tüm önerileri benimsemeyecektir. Genelde önerilerin yarısı uygulanmaktadır. Yönetimin onayından geçen değişikliklere projeyi yapan mimarın onay vermesi gerekir.

MALİYET BİLGİLERİNİN TAMLIĞI

Değer yönetimi çalışmasının da bazı riskleri vardır. Bu risklerinden biri inşaat unsurları ve bileşenleriyle ilgili gerekli ve tam bilgiden yoksun olmaktır. Bu durum alternatiflerle ilgili yanlış varsayımlar yapılmasına yol açacak ve sonuçta değer yönetiminin başarısını gölgeleyecektir. Özellikle malzeme ve kaynakların maliyet ve fiyatlarını etkileyen enflasyon ve diğer ekonomik gelişmeleri tahmin etmenin zor olduğu ortamlarda konu daha çok önem arz eder. Bunun için farklı yatırım ve proje planlama değerlendirme teknikleri ve yaşam boyu maliyet teknikleri kullanmak riski azaltabilir.

ÇALIŞMANIN ODAKLANACAĞI ALANIN SINIRLANDIRILMASI

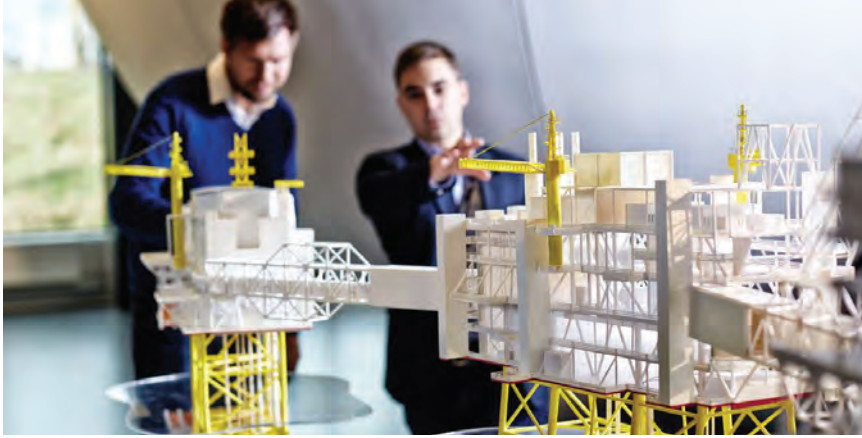
Bir değer yönetimi çalışmasında maliyetin yüksek olduğu alanlar seçilerek çalışma bu alanlar üzerinde yoğunlaştırılır. Bir inşaat projesinde, projenin %20-40'ı üzerinde yoğunlaşılabilir. Çünkü değer çalışması kısa sürede yoğun çaba gerektirdiği için maliyetin en yüksek olduğu alanlara özel dikkat sarf edilerek en iyi sonuç alınabilir.

DEĞER YÖNETİMİ UYGULAMALARI

Değer yönetiminin performans kayıtları gayet iyidir. Değer yönetimi çalışması çoğunlukla bu amaçla yapılan harcamanın 8 katı veya daha fazla geri dönüşüm sağlamaktadır. Değer yönetimi ABD'de özel sektörde ve 1960'ların ortalarından beri federal kurumlarda yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Önemli tasarruflar sağlayan değer yönetimi, büyük şirketlerin çoğunda yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Federal bütçeden yardımlarla yapılan inşaatlarda değer yönetimi şart koşulmuştur.

ABD'de Çevre Koruma Dairesi, 10 milyon doların üzerinde yardım yapacağı atık su arıtma tesisleri için, Federal Ulaştırma Dairesi uygulamaya koyacağı projeler için değer yönetimini zorunlu tutmaktadır. Kamu İnşaatları Dairesi, geçmiş yıllarda değer yönetimine harcanan her bir dolara karşı 13 dolar geri dönüş sağlayarak milyonlarca dolar tasarruf sağlamıştır.

ABD'de Çevre Koruma Dairesi, 10 milyon doların üzerinde yardım yapacağı atık su arıtma tesisleri için, Federal Ulaştırma Dairesi, uygulamaya koyacağı projeler için değer yönetimini zorunlu tutmaktadır. Kamu İnşaatları Dairesi geçmiş yıllarda değer yönetimine harcanan her bir dolara karşı 13 dolar geri dönüş sağlayarak milyonlarca dolar tasarruf sağlamıştır. Çevre Koruma Dairesinin bir atık su arıtma tesisinin değer çalışması için 40 saat süren bir eğitim semineri yapılmış, tesisin maliyetinde %25 indirim öngören değer yönetimi önerileri uygulanmış, ayrıca işletme ve bakım masraflarında önemli tasarruf sağlanmıştır. Oldukça başarılı uygulamalar yapılmış olmakla birlikte ABD'de eyalet ve yerel yönetimlerde uygulama nispeten yenidir. Buna rağmen değer yönetimi uygulamaları eyalet ve yerel yönetimlerde hızla artmaktadır. Özellikle içme suyu, kanalizasyon ve arıtma tesislerinde, okul inşaatlarında ve spor tesislerinde başarılı değer yönetimi çalışmaları yapılmaktadır. Özel sektör uygulamalarına Pizza Hut firmasının 25 mağazasını yenileme projesi örnek gösterilebilir. Yenileme için her bir

işyeri için başlangıçta 145 bin dolar proje yapılmıştır. Proje hayata geçirilmeden önce müşteri temsilcileri, alan yöneticileri ve mülk sahipleri ile danışmanlar, tasarımcı ve mühendislerden oluşan ekip dışarıdan temin edilen değer yönetimi uzmanının başkanlığında yarım günlük 3 seri değer yönetimi oturumu yapmışlardır. Üç oturumda yapılan bilgi alışverişi, fonksiyon analizi, alternatif çözümler üzerinde beyin fırtınası, alternatiflerin değerlendirilmesi ve uygulama sonucu her projede 14 bin dolarlık tasarruf edilerek toplamda 350 bin dolar maliyet avantajı sağlanmıştır. Maliyet tasarrufunun yanında bazı alanlarda standartlar gerçekten yükselmiş, uzun dönem bakım maliyetleri düşürülmüştür. Ayrıca her şey gözden geçirilip yapılacaklar iyice kesinleştiği için daha kısa sözleşme ve inşaat süresi gerçekleşmiştir. Bu arada değer yönetimi uygulamasının maliyeti sadece 10 bin dolardır. Dolayısıyla değer yönetimi yatırımının getirisi 35 kat olarak gerçekleşmiştir.

İNŞAAT SEKTÖRÜ DIŞINDA UYGULAMALAR

İnşaatlarda daha sık rastlanmakla birlikte farklı alanlarda da değer yönetimi uygulamaları vardır. Mesela işçi ücretlerinin yükselmesi karşısında karayollarında yapılan değer çalışması sonucu kar çitlerinin yağın karı araçlarla kürümekten daha ucu-

za mal olduğu ortaya çıkmıştır. Okul alanlarının kullanılması konusunda yapılan bir değer çalışması sonucunda 100 milyon dolarlık gereksiz yatırımdan vazgeçilmiştir. Karayollarındaki yol şeridi çizgileri için yapılan bir değer çalışmasında maliyetler önemli ölçüde düşürülmüştür.

Aynı şekilde Camelback firmasının Phoenix'te yaptıracığı genel müdürlük binası için yapılan değer mühendisliği çalışması 4,7 milyon dolarlık orijinal keşif bedeli üzerinden 750 bin dolarlık tasarruf sağlamakla kalmamış koridor boşlukları %25 azaltılmıştır. Binanın büyüklüğü artırılmadan kiraya verilebilecek alanlar ve kira gelirleri artırılmıştır. Daha sonra yapılan kapsamlı değer mühendisliği çalışmasında kaliteyi ve yapının tasarımını değiştirmeden önemli tasarruflar sağlanabilecek alanlar tespit edilerek iş programında herhangi bir gecikme olmaksızın 32 kalemde 475 bin dolarlık daha tasarruf sağlanmıştır.

SONUÇ

Ülkemizde değer, değer yönetimi ve değer mühendisliği gibi kavramlar henüz yerleşmiş değildir. Kamuda yapılan yatırımlar veya inşaatlar için değer yönetimi veya değer mühendisliğini zorunlu kılan bir düzenleme yoktur. Ancak kamu tarafından yapılan yatırımlar ve özellikle inşaatlarda değer yönetimini uygulamanın önünde bir engel de yoktur. Kamu

İhale Kanunu "danışmanlık hizmet alımları"nı düzenlemiştir. Değer yönetimi uygulaması dışarıdan hizmet alımı ile temin edildiğinde çok yüksek maliyet gerektirmemektedir. Henüz ülkemizde, ABD ve Birleşik Krallıkta olduğu gibi bu hizmeti profesyonellerce yapabilecek değer mühendisleri yetişmemiştir. Gelişmiş ülkelerde yaygın bir şekilde uygulanan değer mühendisliği uygulamasından ülkemizin uzak kalması doğru değildir. Büyük projelerden başlayarak gerektiğinde yurt dışından hizmet alınarak değer mühendisliği uygulamasının hayata geçirilmesinde büyük yarar vardır. Projelerin fonksiyonunun, maliyetinin ve yaşam döngüsünün değer yönetimi sürecine tabi tutulması özellikle inşaatlarda kalite, ekonomi, dayanıklılık, kullanıcı dostluğu bakımından büyük faydalar sağlayacaktır.

Ülkemizde değer, değer yönetimi ve değer mühendisliği gibi kavramlar henüz yerleşmiş değildir.

Kamuda yapılan yatırımlar veya inşaatlar için değer yönetimi veya değer mühendisliğini zorunlu kılan bir düzenleme yoktur. Ancak kamu tarafından yapılan yatırımlar ve özellikle inşaatlarda değer yönetimini uygulamanın önünde bir engel de yoktur.

GAZİANTEP’TE 8 “MİLLET KIRAATHANESİ” KURULDU

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 8 mahalleye Millet Kiraathanesi kurdu.

Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin’in talimatıyla Millet Kiraathaneleri, kentin 8 farklı noktasında hizmete alındı. Nizip ilçesine, Şehitkâmil ilçesine bağlı Burak Mahallesi’ne, Belkız Mahallesi’ne, 8 Şubat Mahallesi’ne, İncilikaya Mahallesi’ne, Şahinbey ilçesinde Güneş Mahallesi’ne, Ocaklar Mahallesi’ne ve Türkmenler Mahallesi’ne Millet Kiraathanesi açıldı. Her gün 09.00 ile 19.00 saatleri arasında açık tutulan Millet Kiraathanelerindeki her yaşa hitap eden geniş kitap envanteri, vatandaşların ilgisiyle karşılaştı.

BAŞKAN ŞAHİN, MİLLET KIRAATHANELERİNİ ZİYARET ETTİ

Burak Mahallesi ve Belkız Mahallesi Millet Kiraathanesini ziyaret eden

Başkan Şahin, yetkililerden öğrencilerin okul çıkışında Millet Kiraathanesine uğrayarak kitap okuduklarına yönelik bilgi aldığını, bu durumun kendisini çok mutlu ettiğini söyledi. Şahin, “Kentin 8 farklı noktasında Millet Kiraathanesini hizmete aldık. Buralardaki yoğunluk ziyadesiyle beni mutlu ediyor. Çocuklarımızı geleceğe hazırlamamız için onların bilgiye ulaşımını kolaylaştırmalıyız, çocuklarımız güle güle kullansın, onların çok kitap okuyarak, başarılı olmasını istiyoruz. Çocukların gözlerindeki ışık bizleri umutlandırıyor, bilgi güçtür, bunun için bilgiye erişimi kolaylaştırmaya odaklanmalıyız. Millet Kiraathanesine, yoğun bir ilgi var, teveccüh var” diye konuştu.

VATANDAŞ MEMNUN KALDI

Millet Kiraathanelerinden yararlanan Mustafa Yaman, Millet Kiraathanesi Projesi’nin herkese hitap ettiğini belirterek, görevlilerin kendileriyle yakından ilgilendiğini söyledi ve bu hizmeti hayata geçirmek için çaba gösteren herkese teşekkür etti.

Okuldan çıktıktan sonra millet kiraathanesine geldiğini belirten Ecrin Nida Başaran ise, şunları söyledi: “Burası çok güzel bir yer. Ödevlerimizi yapıyoruz, ders çalışıyoruz. Buradaki görevliler sağ olsun bize çok yardımcı oluyorlar, takıldığımız yerde bizlere yardım ediyorlar.”

“MALİ DİSİPLİN OLUŞTURULMASI VE TAVİZ VERİLMEMESİ GEREKMEKTEDİR”

Muğla’nın, turizm gelirleri ile Türkiye ekonomisine büyük katkı sağladığını, aynı zamanda ülkemizin tanıtımında baş aktör durumunda olduğunu ifade eden Muğla Büyükşehir Belediye Başkanı Dr.Osman Gürün, sorularımızı yanıtladı.

Ege'nin sıcak insan profili ile karşılanan ve tatillerini Muğla ve ilçelerinde yöresel kültür ile birlikte geçiren misafirlerimiz, bizim ülkemize yaptığımız en önemli katkıdır. Maddi getirilerinin yanında, ülkemizden ve Muğlamızdan memnun ayrılan her misafirimiz kendi şehirlerine döndüklerinde bizim oradaki kültür elçilerimiz olacaktır.

Sizi tanıyabilir miyiz?

1948 yılında Muğla Düğerek Mahallesi'nde doğdum. İlkokuldan sonra öğrenim hayatıma İzmir'de devam ettim. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olduktan sonra iki buçuk yıl baş asistan olarak çalıştım. Daha sonra Muğla'ya gelerek 20 yıl boyunca Ortopedi ve Travmatoloji uzmanı olarak görev yaptım.

Muğla'ya doktor olarak hizmet ettikten sonra belediye başkanı olarak hizmet etmenin gururunu yaşıyorum. 1999 yerel seçimlerinde Muğla Belediye Başkanlığı görevine seçildim. 3 dönem gururla yaptığım Muğla Belediye Başkanlığı görevinden sonra değişen yerel yönetimler yasası ile 2014 yılında kurucu Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevine vatandaşlarımızın oyları ile seçildim. 2019 yerel seçimleri ile de vatandaşlarımızın güveni ile tekrar Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevini yürütmekteyim.

3 dönem Muğla Tabipler Odası Şube Başkanlığı, Muğla Belediyeler Birliği Başkanlığı, Ege Belediyeler Birliği Üyeliği, Türkiye Belediyeler Birliği Encümen Üyeliği, Ege Ekonomisini Geliştirme Vakfı EGEV İcra Kurulu Üyeliği, Tarihi Kentler Birliği Kurucu ve Encümen Üyeliği, Muğlaspor Kulüp Başkanlığı görevlerinde bulundum.

Muğla önemli bir turizm şehri. Bu bağlamda kentin sosyo-ekonomik yapısından bahseder misiniz?

Muğla, 13 bin 247 kilometrekare yüzölçümü, 1480 kilometrekare kıyı şeridi, turizmde söz sahibi 13 ilçesi, yer altı ve yer üstü zenginlikleri olarak mermeri, zeytini, zeytinyağı, dünyada üretilen çam balının %85'i, ülkemizde üretilen çam balının %90'ı, deniz balıkçılığı, tarımdaki çeşitliliği ile Türkiye ekonomisine büyük girdi sağlayan illerin başında geliyor.

Bütçe hazırlama sürecinde mali bir disiplin oluşturulması ve yıl içinde bu disiplinden taviz verilmemesi gerekmektedir. 2014'te Büyükşehir olan Muğla'da yasa gereği ilçe belediyelerinin borçlarını devralan ve kurulur kurulmaz Türkiye'nin en borçlu belediyeleri listesinde ilk beşte olan bir belediyeyiz. Buna rağmen gelir ve gider dengesini sağlayarak bir yandan yatırım yaparken yapılandırılan borçlarımızı da ödüyoruz.

Muğla'yı bütün bir şehir olarak ele aldığımızda Bodrum'dan Fethiye'ye uzanan geniş ve eşsiz bir coğrafyadan bahsediyoruz. Yerli ve yabancı misafirlerimizin turizm sezonunda en çok tercih ettikleri illerin başında gelen Muğla, turizm gelirleri ile Türkiye ekonomisine büyük katkı sağlarken aynı zamanda ülkemizin tanıtımı içinde baş aktör durumundadır. Dalaman, Milas-Bodrum Havalimanları ve Türkiye'nin en büyük yat bağlama oranına sahip marinalarıyla Muğla hem ekonomik anlamda, hem turizmin gelişmesi anlamında önemli bir paya sahiptir. Ege'nin sıcak insan profili ile karşılanan ve tatillerini Muğla ve ilçelerinde yöresel kültür ile birlikte geçiren misafirlerimiz bizim ülkemize yaptığımız en önemli katkıdır. Muğla'nın turizmdeki yerini daha da sağlamlaştırmak ve turizmi 12 aya yaymak için önemli çalışmalar yapacağız. Ege'nin tercih edilmesinde en büyük pay sahibi olan kıyı turizminin yanına kırsal turizmi de ekleyerek yerli ve yabancı misafirlerimizin 12 ay Muğlamızı ziyaret etmesini sağlayacağız. Güneş, kum, deniz tatilinin yanına misafirlerimizi sahip olduğumuz 110 antik kenti ziyaret ettirip, yaylalarımızda dinlenmeye ve baldan zeytinyağına, tarım ürünlerimizle tanıştırmayı istiyoruz.

Büyükşehir statüsüne dönüşmesi Muğla'ya ne kazandırdı? Büyükşehir belediyesi olarak yeni duruma ne kadar uyum sağladınız?

2018 nüfus sayımına göre Muğla'nın nüfusu 967 bin 487'dir. Birbirinden değerli 13 ilçesi olan Muğlamızın yazlık nüfusu ise 3-4 milyonu bulmaktadır. Büyükşehir Yasasının amacı yaşadığımız şehirler için alınacak kararlarda ve hizmetlerde bütünlük olmasıydı. Yeni kurulan bir belediye olarak çalışmalara bir yıl öncesinden başlamanın da avantajı ile ilk olarak Muğla Büyükşehir Belediyesi meclisimizde oy birliği ile 1/25.000 nazım

imar planını geçirdik. Yaşamaktan ve hizmet etmekten gurur duyduğumuz Muğla'nın geleceğini planladık. Yüzde 68 orman varlığına, doğal güzelliklere sahip şehrimizi korumak için katı atık tesislerine, hafriyat alanlarına ve kıyılardan teknelerle atık alım hizmetlerine önem verdik. Bodrum dışında Katı Atık düzenli depolama tesislerimizi tamamladık. Türkiye'de bir ilki gerçekleştirdik ve kıyılardan atık alım hizmetini başlatarak yüzde 96 seviyesine ulaştık. Artık vatandaşlarımız modern, engelli rampalı, kameralı araçlarla il genelinde seyahat edebiliyor. Tarımdan sağlığa, altyapıdan yollara, spordan kültüre Muğla 5 yılda büyük ilerleme kaydetti. İlk dönemimizde temelleri attık, ikinci dönemimizde açılışları gerçekleştireceğiz.

Belediyenizin mali yapısını oluştururken hangi unsurları göz önünde bulunduruyorsunuz? Bütçe kısıtı dışında hizmetleri engelleyen hususlar var mı?

Belediyemizin mali yapısı (bütçesi) oluşturulurken öncelikle gelir bütçemizin daha önceki yıllardaki gerçekleşme oranları göz önüne alınarak gelir tahmini yapılmaktadır. Tahmin edilen gelirlerimize göre de cari giderlerimiz ve borç ödemelerimiz belirlenmektedir. Tahmin edilen gelirlerden cari giderler ve borç ödemeleri düşüldükten sonra öncelik sıralamasına göre bütçeden yatırıma ayrılacak tutar belirlenmektedir. Hizmetleri engelleyen kısıtlar olarak ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum, merkezi idareden aktarılabilecek paylardaki tahakkuk ve kesinti miktarlarının farklılık göstermesi, yapılacak olan bazı yatırımlarda kurumlardan görüş alınması gerekliliği ve görüş süreçlerinin uzun sürmesi nedeniyle yatırımların yapımına geç başlanması, yatırım yapılacak alanlarda kamulaştırma yapılması durumunda kamulaştırma rakamlarının yüksekliği nedeniyle kamulaştırma

işlemlerinin mahkemeye intikal etmesi durumunda mahkeme süreçlerinin uzun sürmesi gibi nedenler sayılabilir.

Belediye olarak (diğer belediyelerden farklı olarak) gelir kaynakları yaratabiliyor musunuz?

Büyükşehir belediyelerinin gelirleri ilgili mevzuatlarla belirlenmiştir. Bu gelirlerin tespit ve takip işlemleri düzenli yapılmakta, ayrıca belediyenin vatandaşlara sunduğu hizmetler karşılığında da ücretler belirlenip yeni gelir kaynakları üretilmektedir.

Borç yönetimi konusunda en başarılı belediyelerden biri olmanız hasebiyle, diğer belediyelere neler tavsiye edersiniz?

Belediyelerin bütçelerini hazırlarken öncelikli olarak ödemekle yükümlü oldukları borçlarını göz önünde bulundurmaları ve ödeyecekleri borç miktarlarına göre gelir gider dengesini oluşturmaları gerekmektedir. Bütçe hazırlama sürecinde mali bir disiplin oluşturulması ve yıl içinde bu disiplinden taviz verilmemesi gerekmektedir. 2014'te Büyükşehir olan Muğla'da yasa gereği ilçe belediyelerin borçlarını devralan ve kurulur kurulmaz Türkiye'nin en borçlu belediyeleri listesinde ilk beşte olan bir belediyeyiz. Buna rağmen gelir ve gider dengesini sağlayarak bir yandan yatırım yaparken, yapılandırılan borçlarımızı da öduyoruz.

Muğla ekonomisinin güçlenmesi için belediye olarak uygulamakta olduğunuz projeler neler?

Muğla tarım, turizm, üniversite, kültür ve madencilik kenti. Muğla Büyükşehir Belediyesi olarak özellikle kırsal ve kıyısız Muğla birlikteliğini sağlayan hizmetlere önem veriyoruz. Muğla'nın verimli topraklarında üretilen ürünlerimizi "Kırsalda Üret

Kırsalda Tüket" sloganımız ve projelerimizle kırsalda tüketilmesini sağlamaya çalışıyoruz. Zeytinyağından balına, peynirinden etine, meyve sebzesinden çiçeğine kadar her şeyin üretildiği Muğlamızda, kooperatiflerimizle işbirliği içerisinde kırsal, kıyısız Muğla birlikteliği için çalışıyoruz. Büyükşehir hizmetleri ile kırsal kalkındırarak üreten köylümüzün toprağını satmasının önüne geçiyor, kırsaldan kıyısala göçü azaltıyoruz. Yerel tohum merkezi, tarım laboratuvarı, yem, fidan desteği, meyve sebze kurutma tesisi ve daha birçok yenilikçi proje ile tarıma büyük önem veriyor, Muğlamız ve ülkemizin üretimine katkı sağlıyoruz. Turizmi mevsimlik bir geçim kaynağı olmaktan çıkarıp ilimizde 12 ay turizm yapabilmesi için projeler üretiyoruz. Şehrimizde devam eden antik kazılara maddi destek sağlıyor, saklı kalan tarihimizin gün yüzüne çıkması için uğraş veriyoruz. Doğası ve mavi koyları ile bir çekim merkezi olan ilimizin ormanlarını ve koylarını korumak için karadan, denizden atık toplama, katı atık düzenli depolama tesislerini hayata geçirdik ve yeni projelerle çevremizi korumaya devam ediyoruz.

Muğla'nın verimli topraklarında üretilen ürünlerimizi "Kırsalda Üret Kıyısızda Tüket" sloganımız ve projelerimizle kırsalda tüketilmesini sağlamaya çalışıyoruz. Zeytinyağından balına, peynirinden etine, meyve-sebzesinden çiçeğine kadar her şeyin üretildiği Muğlamızda kooperatiflerimizle iş birliği içerisinde kırsal, kıyısız Muğla birlikteliği için çalışıyoruz. Büyükşehir hizmetleri ile kırsal kalkındırarak, üreten köylümüzün toprağını satmasının önüne geçiyor, kırsaldan kıyısala göçü azaltıyoruz.

“ENGELLİLERE UYGUN OLMAYAN ŞEHİR PLANLARI SORUNUN MERKEZİ”

Türkiye’nin ilk engelli belediye başkanı olan Avcılar Belediye Başkanı Turan Hançerli, engellilerin istihdam sorunu yaşadıklarının, çoğunlukla işsiz ve ekonomik zorluk içerisinde olduklarının altını çiziyor. Hançerli, İller ve Belediyeler dergimize açıklamalarda bulundu.

Sizi tanıyabilir miyiz?

1975 yılında Tokat'ta çiftçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldim. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde lisans eğitimime başladıktan sonra, aktif olarak öğrenci hareketlerinin içerisinde yer aldım. Bilgi Üniversitesi Ekonomi Hukuku yüksek lisans bölümünü tamamladım.

2005 yılında eşim Deniz ile evlendikten sonra Avcılar'da yaşamaya başladık. Kızlarım Asya ve Neşe burada doğdu. Güzel yürekli insanların olduğu bir kenttir burası. Ben de daha mutlu bir Avcılar'ı inşa etmek için yola çıktım.

Türkiye Sakatlar Derneğinin 7 yıl genel başkan yardımcılığı görevini yürüttüm. Ortopedik Engelliler Federasyonunun da başkan yardımcılığına üstlendim. 1 Nisan 2019 tarihinden itibaren de Avcılar Belediye Başkanlığı görevindeyim.

Engelliler günlük şehir hayatında hangi engellerle karşılaşılıyorlar?

Engellilerin yaşadığı sorunlar ile engelli olmayanların yaşadıkları aslında aynı sorunlar. Ama engelliler derece farkı ile daha yoğun, ciddi ve katmerli yaşıyor.

Yolların, kaldırımların kamu ve özel sektöre ait binaların özetle şehir planlamasının engellilere uygun olmaması sorunu, engelliler için pek çok sorunun merkezi diyebilirim. Bu sorun beraberinde sosyalleşememe-yi ve eğitim hakkından mahrum kalmayı getiriyor maalesef.

Bunların yanı sıra engelliler özellikle istihdam sorunu yaşıyorlar ve çoğunlukla işsiz ve ekonomik zorluk içerisinde. Karşılaştıkları adaletsizlik ve hukuka aykırı durumlar nedeniyle mahkemeleri kullanmakta zorluk yaşıyorlar. Bir hukukçu olarak uzun yıllardır gönüllü olarak yürüttüğüm davalarla engellilerin yanında oldum. Şimdi Avcılar Belediye Başkanlığı kimliğimle çemberi daha da

genişleterek tüm dezavantajlı gruplara ulaşma şansı elde etmiş oldum.

Engellilerin toplumsal yaşama ve çalışma hayatına katılabilmesi için belediyelerden beklentileri nelerdir?

Engelli meselesi bir eşitlik meselesi, hak meselesi, eşit yurttaşlık meselesidir. Öncelikle engeli ve dezavantajı yaratan durumun, temel ve sosyal haklara erişimdeki engellerin ortadan kaldırılması diğer tüm beklentilerin başında gelir. Fiziksel engeli bulunan bireylerin şehirlerde yaşamış olduğu en öncelikli sorunun erişilebilirlik olduğu hepimizin malumu. Fakat zihinsel ya da kendi hayatını idame ettiremeyecek olan bireylerin aileleri de bu anlamda sosyal hayattan engellenmiş durumda kalmaktadır. Kısacası engelliler haklarının gözetildiği onların toplumsal hayata aktif biçimde katılacağı bir ilçede yaşama beklentisindedirler.

Avcılar Belediyesi olarak dezavantajlı kesimlere yönelik projeleriniz nelerdir?

Biz Avcılar'da engelli yurttaşlarımızın tüm yaşam alanlarında karşılaşmış oldukları eşitsizliğe ve ayrımcılığa karşı fırsat eşitliği ve pozitif ayrımcılık politikasıyla yaklaşacağız.

Avcılar, bizim yönetimimizde engellilerin haklarının gözetildiği onların toplumsal hayata aktif biçimde katılacağı örnek bir ilçe olacak. Bunun sözünü şimdiden verebilirim. Avcılar'da yaşlı ve engellilerin erişilebilirlik sorununu çözeceğiz. Erişilebilirlik sorununu çözdüğümüz zaman yaşlılarımız ve engellilerimiz evlerine hapsolmayacak, halkın arasında sokaklarda olacak. Bu düzenlemeler çocuklarımızın da sokaklarda rahatça yürümesini, bebek arabası ile çarşıya çıkan annenin zorluk yaşamadan gezmesini sağlayacak. Dolayısıyla bu düzenlemeler sadece engelli ve yaşlılara değil, herkese iyi gelecek.

Engellilerin yaşadığı sorunlar ile engelli olmayanların yaşadıkları aslında aynı sorunlar. Ama engelliler derece farkı ile daha yoğun, ciddi ve katmerli yaşıyor. Engelliler özellikle istihdam sorunu yaşıyorlar ve çoğunlukla işsiz ve ekonomik zorluk içerisinde. Karşılaştıkları adaletsizlik ve hukuka aykırı durumlar nedeniyle mahkemeleri kullanmakta zorluk yaşıyorlar. Dezavantajı sadece engelli bireyler üzerinden değil toplumun yok sayılan tüm kesimleri üzerinden tarifleriz. Biz herhangi bir nedenle sokağa çıkamayan yurttaşlarımız için erişilebilir, ulaşılabilir, sağlıklı ve güvenli bir ilçe yaratacağız.

yönetimine 450 bin kişi, yani tüm Avcılar halkı katılacak. Her yaşta çocukların, kadınların, engellilerin, çalışanların, emeklilerin ve toplumun tüm kesimlerinin belediye yönetimine katılımı sağlanacak. Yönetime katılım, bütçenin yapılmasından belediye meclis gündeminin belirlenmesine kadar her aşamada sağlanacak. Dünyada ve Türkiye'deki iyi örneklerden yararlanacağız.

Kenti “evrensel tasarım” ilkelerine göre inşa edeceğiz; Ailelerin engelli yakınlarını gün içerisinde bırakıp kendilerine zaman yaratabilecekleri, konuyla ilgili uzmanların yer aldığı engelli bakımevi diyebileceğimiz bir merkezin hayata geçirilmesi için çalışacağız. Ayrıca tüm yerel sorunlar gibi engelliler konusunda da alınacak kararlarda, ilçemiz sınırlarında konuyla ilgili aktif faaliyet yürüten STK, dernek gibi örgütlerin temsilcilerinden oluşan danışma birimlerinin sözü olacak.

Yaşlı ve Engelli Koordinasyon Merkezi kuracağız. Bu merkez tarafından Avcılar'da yaşayan engelliler tespit edilecek. Ayrıca Avcılar'da yaşayan engellilerin evde bakım parası, rehabilitasyon eğitimi, 2022 sayılı Kanun kapsamında özürlü ve yaşlılık maaşı vb. sosyal haklardan faydalanıp faydalanmadığı araştırılacak ve haktan yararlanamayanların haktan yararlanması sağlanacak. Öte yandan dezavantajı sadece engelli bireyler üzerinden değil toplumun yok sayılan tüm kesimleri üzerinden tarifleriz. Biz herhangi bir nedenle sokağa çıkamayan yurttaşlarımız için erişilebilir, ulaşılabilir, sağlıklı ve güvenli bir ilçe yaratacağız.

Projelerinizi gerçekleştirmek için belediyenin mali durumu ve diğer kaynakları yeterli mi?

Mali durum ve kaynaklarımız mevcut durumda yeterli olmamakla birlikte var olan bütçemizi etkin ve verimli şekilde öncelikli projelerimizi gerçekleştirmek üzere kullanmak niyetindeyiz.

Belediye yönetiminde katılım ve şeffaflığın gerçekleşmesi için nasıl uygulamalar yapacaksınız?

“Gerçek sorunlara gerçek çözümler” üreteceğiz ve halkın kendi sorunlarını çözme gücünü kendi eline alacağı yöntem ve uygulamaları hayata geçireceğiz. Bizim belediyeciliğimizde halkın sorunlarını çözme ve halka hizmet bir kandırmaca değil gerçek olacak. Bunların aksine davranmaya çalışanları da bütün açıklığıyla halkımıza teşhir etmekte tereddüt etmeyeceğiz. “Biz Avcılar'da seçildik, bize oy verildi. 5 yıl biz yöneteceğiz” demeyeceğiz. Biz 5 yıl içerisinde halkımıza soracağız. Önemli konularda Avcırlı insanların görüşünü alacağız. O görüş doğrultusunda çalışmalarımıza devam edeceğiz. Belediye

Kenti ‘evrensel tasarım’ ilkelerine göre inşa edeceğiz; Ailelerin engelli yakınlarını gün içerisinde bırakıp kendilerine zaman yaratabilecekleri, konuyla ilgili uzmanların yer aldığı engelli bakımevi diyebileceğimiz bir merkezin hayata geçirilmesi için çalışacağız. Biz herhangi bir nedenle sokağa çıkamayan yurttaşlarımız için erişilebilir, ulaşılabilir, sağlıklı ve güvenli bir ilçe yaratacağız.

25 METRELİK ELEKTRİKLİ OTOBÜSLER HİZMETE GİRDİ

Manisa Büyükşehir Belediyesi, kent içi trafiğini rahatlatmak ve çevreye katkı sağlamak amacıyla hayata geçirdiği elektrikli otobüs filosuna bir yenisini daha ekledi. 25 metrelik elektrikli otobüslerin ilki Manisa’da ana arterlerde görücüye çıktı.

Tamamı teslim alındığında Avrupa’nın en büyük elektrikli otobüs filosuna sahip olacak olan Manisa Büyükşehir Belediyesi, 25 metre uzunluğundaki elektrikli otobüslerin ilkini bünyesine dahil etti. Çevre ve insan sağlığına katkıda bulunmak, bunun yanı sıra kent içi trafiğini rahatlatmak amacıyla hayata geçirilen projede 14’üncü araç Manisa’da sokağa indi. Vatandaşların alkışları ve meraklı bakışları arasında ana arterlerde yol alan 25 metrelik elektrikli otobüs; 70 oturan olmak üzere 190 yolcu taşıma kapasitesine sahip. 500 kw/s gücüne sahip iki akstan; 4 tekerden tahrikli elektrikli motoruyla hareket eden elektrikli otobüsün batarya sistemi ve yazılımı yüzde yüz yerli üretim olma özelliğini taşıyor.

AVRUPA’NIN EN BÜYÜK FİLOSU OLACAK

Ulaşım Dairesi Başkanlığından yapılan açıklamada, elektrikli otobüslerin tamamının teslim alınmasıyla, 22 araçla Türkiye’deki en büyük elektrikli otobüs filosunun Manisa Büyükşehir Belediyesi Başkanlığında olacağı ve bu konuda da önemli bir ilke imza atılacağı belirtildi. Manisa Büyükşehir Belediye Başkanı Cengiz Ergün öncülüğünde başlayan elektrikli otobüs projesinin titizlikle yürütüldüğü, şehir merkezindeki trafik yoğunluğunun azaltılmasına ve toplu taşıma kullanımının tercih edilmesine önemli ölçüde katkıda bulunacağı ifade edildi.

25 metrelik elektrikli otobüs; 70 oturan olmak üzere 190 yolcu taşıma kapasitesine sahip. 500 kw/s gücüne sahip iki akstan; 4 tekerden tahrikli elektrikli motoruyla hareket eden elektrikli otobüsün batarya sistemi ve yazılımı yüzde yüz yerli üretim olma özelliğini taşıyor.

“GENÇLER, HAYATLARININ MERKEZİNE SİYASETİ KOYMASINLAR”

32 yaşında Türkiye’nin en genç kadın belediye başkanı olan Akyurt Belediye Başkanı Hilal Ayık, kadın ve gençlere yönelik projeleriyle göz dolduruyor. Yerel yönetimlerde yeterli sayıda kadının görev almadığını ifade eden Ayık, İller ve Belediyeler dergisine konuştu.

Sizi tanıyabilir miyiz? Adaylık sürecinizi bizimle paylaşıyor mısınız?

1987 yılında Ankara’da doğdum. İlkokula Akyurt’ta başladım ancak eğitim hayatımın geri kalanı Aydın-
lıkteveler’de geçti. 2010 yılında Bilkent
Üniversitesinden Bilgisayar Mühen-
disliği Lisansı aldım. TOBB (Türkiye
Odalar ve Borsalar Birliği) Üniversi-
tesinde yüksek lisansımı 2013 yılın-
da tamamladım. Sabahattin Zaim
Üniversitesi Bilgisayar Bilimleri ve
Mühendisliği Bölümünde doktora
çalışmalarına devam etmekteyim.
2012 yılında ASOS (Askeri Sağlık
Otomasyon Sistemi) projesinde ça-
lışma hayatına başladım. Daha son-
ra o dönem Başbakanlık himaye-
sinde yürütülen, Birleşmiş Milletler
Uluslararası Göç Örgütü tarafından
desteklenen GİGM (Göç İdaresi Ge-
nel Müdürlüğü) e-Oluşum projesinde
yer aldım. 2014-2018 yıllarında ise
bilişim sektöründe faaliyet gösteren
özel bir şirkette yazılım uzmanı ola-
rak görev yaptım. 2013 yılında AK
Parti’de siyasi faaliyetlerime baş-
ladım. 30 Mart 2014 yerel seçimle-
rinde Akyurt belediye meclis üyesi
seçildim ve belediye ile tanıştım.
2019 mahalli idareler genel seçimin-
de Akyurt belediye başkan aday-
lığı görevi şahsıma verildi. Üç aylık
seçim sürecinin sonunda Akyurtlu
vatandaşlarımızın büyük çoğunlu-
ğunun oylarıyla 31 Mart 2019 günü
Belediye Başkanı seçilerek emaneti
devraldım.

Türkiye’nin en genç kadın belediye başkanısınız. Genç bir kadın olarak belediye başkanlığı yapmanın avantajları ve dezavantajları neler olabilir?

Seçme ve seçilme yaşının 18’e in-
dirilmesinin ardından geçtiğimiz yıl
yapılan milletvekili genel seçiminde
özellikle Ak Parti adına çok sayıda
18-25 yaş aralığında milletvekili
adayımız oldu. Sayın Cumhurbas-

kanımızın destekleri ve teşvikleriyle
yerel yönetimlerde de gençler daha
çok söz sahibi olmaya başladı. Genç
nüfus ülkemizin en önemli zenginli-
ği ve biz de bu zenginliğin ve gücün
farkındayız. Hem genç hem de kadın
olarak hizmet etme imkânı bulmak
gurur verici olmasının yanında ciddi
bir sorumluluk yüklüyor. İlçemizde
bizden büyük bir beklenti var ve ekip
olarak göreve geldiğimiz sürede bu
beklentileri boşa çıkarmamak adına
yoğun mesai harcıyoruz. Biz avan-
tajlarımıza odaklanarak çalışmalara-
rımızı bir adım öteye taşımak için
gayret ediyoruz. Ekibimizin önemli
bir kısmı da genç sayılacak yaşta. Bu
nedenle dinamik ve çalışmayı seven
bir ekibe sahip olduğumuzu söyleye-
bilirim. Seçim sürecinde ve sonrasında
gençlerin ve özellikle kadınların
desteği her zaman bize güç verdi.
En büyük avantajımızın bu olduğunu
söyleyebilirim.

Kadınların yerel yönetimlerde aldıkları görevleri yeterli buluyor musunuz?

Merkezi yönetim içerisinde
TBMM’de eskiye oranla yüksek sa-
yılara ulaşılmış olsa da yerel yön-
etimlerde yeterli sayıda kadının görev
aldığını düşünmüyorum. Toplumun
yarısının kadınlardan oluştuğunu
düşündüğümüzde rakamların tatmin
edici olduğunu söylemek haksızlık
olur. Kadınların, yerel yönetimlerde
hem yönetim kademelerinde hem de
meclis üyeliklerinde daha fazla görev
alması yerel siyaseti ve kurumları
güçlendirecektir. Sayın Cumhurbas-
kanımızın da söylediği gibi kadınları
görmezden gelen, devre dışı bırakan
siyasetin başarı şansı yoktur.

Kadınlara ve özellikle gençlere politikada yer alma bakımından tavsiyeleriniz nelerdir?

Politika, insanların hayatlarını
kolaylaştıracak adımları atma,
onların mutlu yaşamalarını temin

**Merkezi yönetim
içerisinde TBMM’de
eskiye oranla yüksek
sayılara ulaşılmış olsa
da yerel yönetimlerde
yeterli sayıda kadının
görev aldığını
düşünmüyorum.
Kadınların, yerel
yönetimlerde hem
yönetim kademelerinde
hem de meclis
üyeliklerinde daha
fazla görev alması yerel
siyaseti ve kurumları
güçlendirecektir.**

Genç arkadaşlarıma, kardeşlerime naçizane şunu tavsiye edebilirim. Hayatlarının merkezine siyaseti koymasınlar. Ailelerine sıkı sıkıya sarılsınlar, eğitimlerini ve mesleki becerilerini geliştirmeye yönelik faaliyetlerini ihmal etmesinler. Milli duruşlarını yitirmeden, tevazu, samimiyet ve gayretle önce millet, önce memleket diyerek bu yolun gönüllüsü olsunlar.

etme hareketidir. Bunu yaparken aşırıya kaçmadan, insanlarla iletişimi koparmadan, kırmadan, dökmeden ve hızla yapmak önemlidir. Genç arkadaşlarıma, kardeşlerime naçizane şunu tavsiye edebilirim. Hayatlarının merkezine siyaseti koymasınlar. Ailelerine sıkı sıkıya sarılsınlar, eğitimlerini ve mesleki becerilerini geliştirmeye yönelik faaliyetlerini ihmal etmesinler. Milli duruşlarını yitirmeden, tevazu, samimiyet ve gayretle önce millet, önce memleket diyerek bu yolun gönüllüsü olsunlar. Üstat Necip Fazıl'ın tarif ettiği "Zaman bendedir ve mekân bana emanettir!" şuurunda bir gençlik olduğu sürece siyasette de önemli atılımlar gerçekleştirilecektir.

Akyurt için hangi projeleri hayata geçirmeyi planlıyorsunuz?

Akyurtumuzu gönül belediyciliği ile yeniden inşa edeceğiz. Yol, su, alt yapı belediyciliğinin çok ötesinde tüm vatandaşlarımızı gönül köprüleri ile belediyemize ve hizmetlerimize bağlayacağız. Bir kadın olarak kadınlarımızın, annelerimizin ve

genç kızlarımızın, sanatsal, sosyal ve kültürel aktiviteler ile birlikte nitelikli vakit geçirebilecekleri Hanımlar Ko-nağı'nı onlara hediye edeceğiz.

Başta gençlerimiz ve çocuklarımız olmak üzere "spor ile yaşam" için organizasyonlar yapacak ve tesislerle destekleyeceğiz. Yüzme havuzu, spor ve fitness salonu, sauna, bowling ve ilçemizin önemli ihtiyaçlarından biri olan hamam da bu proje içerisinde yer alacak.

Bilgiye ve eğitime erişimin kolaylaştırılması için donanımlı bir kütüphane ve bilgi teknolojilerinin sunduğu im-kânların kullanabileceği 24 saat açık "Uyanık Kütüphane"ye halkımızı ka-vuşturacağız.

Uluslararası Fuar ve Kongre Merkezi, Esenboğa Havalimanı'na sadece 2 km mesafede ve ulaşımı protokol yolu üzerinden sağlanarak kent merkezinden rahat ve hızlı ziyaretçi sirkülasyonu avantajına sahip olacak. Fuar ve Kongre Merkezi tasarımı da buraya sağlanacak metro hattı da düşünüldü. Ankara Uluslararası Fuar ve Kongre Merkezinin; Havalimanı-

nın da içinde bulunduğu semti merkezi bir unsur haline getirmesi, 2019 yılının sonunda açıldıktan sonra Ankara'nın ve Türkiye'nin ekonomisine de önemli ölçüde katkı sağlayacak.

Milli değerimiz olan "Ahilik" geleceğini devam ettirebilmek, esnaf ve sanatkârlarımıza çıraklar, kalfalar yetiştirebilmek adına gençlerimizi sanayi ve endüstrinin önde gelen ustaları ile buluşturmaya ve kaynaştırmaya çalışacağız. Meslek edinmek, iş ahlakı ve adabını öğrenmek isteyen gençleri gönüllü hamiler - öğrenciler ile buluşturacağız.

Hafta sonları Akyurt, Ankara'nın her yerinden gelen ve Akyurtlu vatandaşlarımızın da vakit geçirmek isteyeceği bir ilçe haline gelecek. Bu amaçla ilçemizde geniş bir alana cazibe merkezi olacak ve katma değer sağlayacak millet bahçesi kazandıracğız. İçerisinde çocuk oyun alanları, seyir terasları, spor alanları, bisiklet yolları, at binme alanı yer alacak.

İlçemizin hayvancılık kapasitesi göz önünde bulundurularak, yenilenebilir enerji üretiminin sağlanması amacıyla Biyogaz Enerji Üretim Santralini ilçemize kazandırıyoruz. Temeli atılan santral en kısa sürede hizmete girerek hem ilçemize, hem de dışa bağımlılığı azaltacağı için ülkemize fayda sağlayacak projelerden bir tanesi. Akyurtumuzun kültürel varlıklarının belirlenmesi, mevcut değerlerin iyileştirilmesi ve turizme kazandırılması yönünde detaylı bir çalışma yürüteceğiz. Bu kapsamda, İbrahim Hakkı Ağa Konağının tarihsel dokusu korunarak restore edilmesi ve müze olarak hizmet vermesiyle birlikte ilçemizin kültürel mirasına, cazibe ve turizmine katkı sağlanmasını planlıyoruz. Kültür-Sanat- Turizm Projeleri, Sosyal Projeler, Çevre Dostu Projeler, Yeşil Projeler, Yerel Kalkınma Projeleri, Akıllı Şehir Projeleri, Spor Projeleri, Ulaşım Projeleri ve Kentsel Yenileme Projeleri ile ilçemize kalıcı ve amacına ulaşan projeler kazandırmayı hedefliyoruz.

Katılımcı bir anlayışla tüm hemşehrilerimizin söz sahibi olacağı etkin, şeffaf bir belediyecilik dönemi bizleri bekliyor. Başkent'in örnek ilçesi olacak Akyurt'ta belediyecilik kurum olmaktan çıkıp, insan merkezli yaşayan bir organizasyona dönüşecektir.

Yönetimde katılım ve şeffaflık için tavrınız ne olacak?

Katılımcı bir anlayışla tüm hemşehrilerimizin söz sahibi olacağı etkin, şeffaf bir belediyecilik dönemi bizleri bekliyor. Yaşlılarımız, kadınlarımız,

gençlerimiz ve çocuklarımız her biri gönül seferberliği ile belediye çalışmanı ve hizmetinin muhatabı olacaktır. Başkent'in örnek ilçesi olacak Akyurt'ta belediyecilik kurum olmaktan çıkıp, insan merkezli yaşayan bir organizasyona dönüşecektir.

KARABURUN’U KADINLAR YÖNETECEK

Kaymakamlık görevini Serap Özmen Çetin’in yürüttüğü İzmir’in Karaburun ilçesinde, belediye başkanlığına ilk kez bir kadın seçilirken 4 kadın da muhtarlık koltuğuna oturdu.

Türkiye’nin coğrafi olarak en batısındaki yerleşim yerlerinden İzmir’in Karaburun ilçesinde, kasım ayından bu yana görev yapan kadın kaymakama, son yerel seçimlerde ilk kadın belediye başkanı ve muhtarlar da eklenince ilçenin yönetimi kadınlara geçti.

Doğal güzellikleriyle bir süre önce Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilen, nergis çiçeğiyle ünlü Karaburun, 1902 yılında ilçe yapıldığı tarihten

bu yana erkek kaymakamlar ve belediye başkanları tarafından yönetildi.

İlçenin ilk kadın kaymakamı Serap Özmen Çetin’in Kasım 2018’de göreve başlamasının ardından kısa sürede hayata geçirdiği uygulamalar, yöre halkı tarafından büyük destek gördü.

Kadın bir kaymakam tarafından yönetilen Karaburun’da, bu değişim kendisini kısa sürede gösterdi. 31

Mart Mahalli İdareler Seçimleri’nde belediye başkan adayı olan 48 yaşındaki İlkay Girgin Erdoğan, erkek rakiplerini geride bırakarak ilçenin ilk kadın belediye başkanı oldu.

İlçedeki kadın adaylar, mahalle muhtarlığı seçimlerinde de tarihe geçecek bir başarı gösterdi. 16 mahallesi bulunan ilçede birçok kadın, muhtarlık için erkeklerle yarışırken İncecik Mahallesi’nde Jale Buldanlıoğlu, Parlak Mahallesi’nde Kadriye Gültekin, Te-

**Doğal güzellikleriyle
bir süre önce Özel Çevre
Koruma Bölgesi ilan
edilen, nergis çiçeğiyle
ünlü Karaburun, 1902
yılında ilçe yapıldığı
tarihten bu yana
erkek kaymakamlar
ve belediye başkanları
tarafından yönetildi.**

peboz Mahallesi'nde Mihriban Vatansever ve Sait Mahallesi'nde Alev Erakın, muhtarlık koltuğuna oturdu.

Karaburun'da bu dönem Raife Karabatak ve Yasemin Aytaç da belediye meclis üyesi olarak seçildi.

Mazbatalarını alan Karaburun'un kadın yöneticileri, belediye konağında yaptıkları ilk toplantıyla çalışmalarına başladı.

“KADINLARA CESARET VERDİ”

Karaburun Belediye Başkanı İlkay Girgin Erdoğan, yaptığı açıklamada, süreçte tek kadın aday adayının kendisi olduğunu belirterek, şunları kaydetti: “İlçemizde kadınların neler yapabileceğini, Kaymakam Hanım, gelince gösterdi. İlk andan itibaren kadının siyasette yer almasının siyasete ve bölgeye güzellik getireceğini söylüyordum ve ‘mutlaka kadın olmalı’ diyordum, çünkü kadın biyolojik yapısı itibarıyla anne olması nedeniyle hem sorunları daha ayrıntılı görüyor hem de çözümleri daha pratik. Benim belediye başkanı olarak gösterilmem, bölgedeki kadınlara cesaret verdi. Birçok kadın muhtar adayı, aday gösterilirse muhtar olarak seçilebiliriz diyorlardı.”

“KARABURUN’U KADINLAR YÖNETECEK”

Parlak Mahallesi'nin ilk kadın muhtarı 50 yaşındaki Kadriye Gültekin de, şunları söyledi: “Mahalle sakinleri aday olduğum zaman, ‘kahveye nasıl gireceksin, sorunları nasıl çözeceksin’ dediler. Bu görevi yapabileceğime daha sonra herkes çok inandı. Başlangıçta kafalarda soru işaretleri vardı ama seçimin ardından bir sevinç havasına dönüştü. Hem kadın hem de anne olarak mahallemizde elimizden geleni yapmaya çalışacağım. Kaymakamımız, belediye başkanımız, meclis üyelerimizle birlikte ‘bu dönem Karaburun’u kadınlar yönetecek’ diyoruz.”

ZİNCİRLERİN KIRILMASI

Seçimlerde İncecik Mahallesi Muhtarı olarak seçilen 55 yaşındaki Jale Buldanlıoğlu da, “Kadınların bir yerde yönetici olması, zincirlerin kırılması anlamına da gelebilir. Ben kendi adıma mutluyum. Kadın kadına bir iş birliği yapabilirsek örnek olacağımızı düşünüyorum, tabii ki erkek muhtarlarla çalışacağız ama kadınların da öz güvenleri gelecek. Etrafımızdaki arkadaş ve dostlarımıza da cesaret örneği olacağız.” ifadelerini kullandı.

“YÖNETİMDE KADIN TEMSİLİ OLDUKÇA DÜŞÜK”

Kadın yöneticilerin yerel yönetimde söz sahibi olduğu İzmir Karaburun’un belediye başkanı İlkay Girgin Erdoğan, “Kadın ve anne olmamla ilgili hiçbir önyargı ile karşılaşmadım. Tam aksine kadın elinin siyaseti güzelleştireceği ve kadın eli değecek olan Karaburun ilçemizin daha da gelişeceği konusunda sürekli desteklendim” diye konuştu. İlkay Girgin Erdoğan, İller ve Belediyeler dergisinin sorularını yanıtladı.

Sizi tanıyabilir miyiz?

1971 Karaburun doğumluyum. Karaburun Mordoğanlı bir ailenin çocuğuyum. İlkokul ve ortaokulu Karaburun'da okudum. İzmir Kız Lisesinden sonra Dokuz Eylül Hukuk Fakültesinden mezun oldum. 22 yıl İzmir ve Karaburun'da serbest avukatlık yaptım. 2004-2019 yıllarında Karaburun ve Mordoğan Belediyesinde CHP Meclis Üyesi yaptım, aktif siyasette bulundum.

Adaylık sürecinde neler yaşadınız?

Kadın ve anne olmamla ilgili hiçbir önyargı ile karşılaşmadım. Tam aksine kadın elinin siyaseti güzelleştireceği ve kadın eli değecek olan Karaburun ilçemizin daha da gelişeceği konusunda sürekli desteklendim. Özellikle kadın hemşehrilerim, bir kadın ve anne olarak beni belediye başkanı görmek istediklerini her fırsatta dile getirdiler. Belediye Başkanı olmam için büyük emek verdiler. Benim ile birlikte kadın meclis üyelerimiz ve kadın muhtarlarımız da seçildi. Karaburun Kaymakamımızın da başımızda, bizimle birlikte olması İlçemizi daha da güzelleştirecek, her kademede Karaburun'a kadın eli değecek.

Türkiye'de yerel ve ulusal politikada ve bürokraside yönetim kademelerinde kadınların temsili konusunu değerlendirir misiniz?

Türkiye'de kadınlarımız siyasette ve kamusal alanda üst düzey yönetsel görevlere gelme açısından yeterli düzeyde değildir. Hukuksal olarak eşitlik sağlanmış olsa da uygulamada yönetsel pozisyonda kadın sayılarının erkeklere oranla oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Öncelikle kadınlarımızın eğitim ve sosyo-ekonomik açıdan güçlendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Kadınların eşit eğitim fırsatlarına

Türkiye'de kadınlarımız siyasette ve kamusal alanda üst düzey yönetsel görevlere gelme açısından yeterli düzeyde değildir. Hukuksal olarak eşitlik sağlanmış olsa da uygulamada yönetsel pozisyonda kadın sayılarının erkeklere oranla oldukça düşük olduğu görülmektedir. Öncelikle kadınlarımızın eğitim ve sosyo-ekonomik açıdan güçlendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Kadınların eşit eğitim fırsatlarına ve haklarına erişimin sağlanması, siyaset ve kamu yaşamına katılmada kadınlara öncelik tanınması, kadınların rol ve sorumluluklarına ilişkin olumsuz kalıp ve yargılarla mücadele edilmesi, aile yaşamı sorumluluklarının birlikte yürütülmesi, ayrımcılık yapılmaması, eşitlik sağlanana kadar kadınlara öncelik tanınması gerekmektedir.

ve haklarına erişimin sağlanması, siyaset ve kamu yaşamına katılmada kadınlara öncelik tanınması, kadınların rol ve sorumluluklarına ilişkin olumsuz kalıp ve yargılarla mücadele edilmesi, aile yaşamı sorumluluklarının birlikte yürütülmesi, ayrımcılık yapılmaması, eşitlik sağlanana kadar kadınlara öncelik tanınması gerekmektedir. Belediye başkanı olarak Karaburunumuzda yapacağımız projelerde bu amaca hizmet edeceğiz.

Karaburun'un sosyal ve ekonomik yapısı nasıl?

Karaburun'un dağlık olması nedeniyle tarım alanları oldukça sınırlıdır. Üretilen ürünlerin tamamına yakını ise organik tarım ürünüdür. Toprağının ve ikliminin özelliğinden dolayı tarım ürünleri (zeytinyağı, enginar, nergis ve mandalin) çok kaliteli, bazıları da (hurma, zeytin) Karaburun'a özgü ürünlerdir. Özellikle zeytinyağı ve hurma zeytin için paketlenme tesisleri kurularak bu ürünlerin Karaburun markası olarak sadece yurt içinde değil, yurt dışında da tanıtılması için girişimler devam etmektedir. Bu çalışmalar çerçevesinde Eğlenhoca Köyü'nde en son teknoloji ile çalışan bir zeytinyağı fabrikası kurulmuştur.

Karaburun için hedefleriniz nelerdir?

Projelerimin amacı; Karaburun'un doğal dokusunu bozmadan ekonomik imkanlarını arttırarak tersine göçü sağlamak, tarih ve doğal güzelliklerini öne çıkartacak turizm tarım ve hayvancılık ile sürekli gelişen ilçe haline gelmesini sağlamaktır. Bölge-miz Mordoğan Mahallesi ağırlıkta olmak üzere başta İstanbul, Ankara ve Orta Anadolu şehirleri olmak üzere Türkiye'nin pek çok şehrinde orta yaş ve üzeri göç almaktadır. Bölgede yaşayan genç nüfus ise işsizlik nedeniyle dışarıya göç etmektedir. Beş ana başlık altında topladığımız projelerimiz ile bölgede genç nüfusun dışarıya göçünün engellenmesi, iş olanaklarının ve buna bağlı olarak

gelir seviyesinin arttırılması hedeflenmektedir.

Karaburun'da kadınlara, çocuklara ve dezavantajlı kesimlere yönelik projeleriniz neler?

Karaburun'da; "Anneye İş, Çocuğa Kreş"projesi, "Elinin Hamuru ile" projesi, "Kadın Kooperatifleri" projesi, "Yaşlı Destek ve Koordinasyon Merkezi" projesi, "Gençlik ve Spor Merkezi" projesi, "Sen Değerlisin" projesi, "Gençlik Festivali" projesi, "Çocuk Cumhuriyeti" projesi ve "Can Dostlar" projesi ile kadın, çocuk ve dezavantajlı kesimlere hizmet vermeyi planlıyoruz. "Anneye İş, Çocuğa Kreş" projesi ile Anne-çocuk eğitim merkezleri oluşturularak kadınlara istihdama katılabilimleri için kurslar, 3-6 yaş arasındaki çocukların anneleri aynı çatı altında eğitim alması amaçlanmaktadır. "Elinin Hamuru İle" projesi ile çocuklu, ailesinden herhangi bir destek alamayan, mülk sahibi olmayan, tek başına yaşayan, eşi ya da ailesi tarafından şiddete maruz kalan kadınlara istihdam imkânı sunulması amaçlanmaktadır. "Yaşlı Destek ve Koordinasyon Merkezi" projesi ile ki-

şisel bakım hizmetleri ile öz bakımını gerçekleştiremeyen yaşlılara hizmet verilerek daha sağlıklı yaşamalarına katkı sağlanması amaçlanmaktadır. "Sen Değerlisin" projesi ile, Gençlere psikolojik temelli eğitim ve seminerler verilerek, öz güven geliştirici ve yaratıcı drama çalışmaları yapılarak proje sonunda İŞKUR desteğiyle gençlere istihdam sağlanacaktır.

Yönetimde katılım ve şeffaflık için farklı uygulamalarınız neler olacak?

Halkla cuma görüşmeleri, Beyaz Masa ve Karaburun İletişim Merkezi projeleri ile vatandaşlarımızdan gelecek yüzyüze görüşme, telefon, dilekçe, e-mail ve sosyal medya paylaşımları yoluyla gelen şikayet, öneri, bilgi alma, eleştiri ve teşekkür konulu geribildirimler karşılanacak, çözüm üretilecektir. Vatandaşlarımızın yönetime ortak olmalarını ve memnuniyet oranlarının daha da artmasını amaçlamaktayız. Ortak akıl ve ortak yönetim anlayışı ile alacağımız kararları, gerçekleştireceğimiz projeleri şeffaflık ilkesi ile web sitemiz, sosyal medya sayfalarımız ve basın aracılığı ile duyuracağız.

"Elinin Hamuru" İle projesi ile çocuklu, ailesinden herhangi bir destek alamayan, mülk sahibi olmayan, tek başına yaşayan, eşi ya da ailesi tarafından şiddete maruz kalan kadınlara istihdam imkânı sunulması amaçlanmaktadır. "Sen Değerlisin" projesi ile, gençlere psikolojik temelli eğitim ve seminerler verilerek, öz güven geliştirici ve yaratıcı drama çalışmaları yapılarak proje sonunda İŞKUR desteğiyle gençlere istihdam sağlanacaktır.

Yerel Yönetimlerde Etik Farkındalığın Artırılması

Birliğimizin hedef kitesinde yer almakta olduğu “Yerel Yönetimlerde Seçilmiş ve Atanmış Kamu Görevlilerinin Etik Farkındalığının Artırılması için Teknik Destek Projesi”nin açılış töreni 24 Nisan tarihinde Ankara’da gerçekleştirildi.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu tarafından yürütülen projenin açılış töreninde Cumhurbaşkanı Yardımcısı Dr. Fuat Oktay, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Temsilcisi Büyükelçi Christian Berger, Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkanı Köksal Toptan, Türkiye Belediyeler Birliği ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin ile yerel yöneticiler ve kamu görevlileri hazır bulundu. Törende katılımcılara hitap eden Birlik Başkanımız Fatma Şahin, projeye katkıda bulunan herkese teşekkürlerini sunarak başladığı konuşmasında TBB’nin bu projenin her noktasında, Anadolu’ya yayılmasında ve tüm mekanizmalarında yanında yer alacağını ifade etti. “Hepimiz zamanın ve mekânın şahitleriyiz.” diyen Başkan Şahin, sürdürülebilir kalkınmanın önemine değinerek eğitim hakkı,

sağlıklı yaşam hakkı, çevreyle uyumlu şehircilik gibi konularda sosyal adalet ve sosyal barış sağlanamadığı takdirde hiçbir kalkınma modelinin insana mutluluk getirmeyeceğinin altını çizdi. Şeyh Edebali’nin “Halka hizmet Hakk’a hizmettir.” sözlerini hatırlatan Şahin, “Bu anlayış zaten bizim medeniyet kodlarımızda var. Bu kodlara geri dönmemiz gerek.” dedi. Başkan Şahin Cumhurbaşkanlığı modelinde olduğu gibi kurumsal kapasitenin her noktada güçlendirilmesi gerektiğini belirterek, “Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, 25 yıllık yerel yönetim tecrübemizle yapacağımız çok iş var. Katılımcılığı, erişilebilirliği ve şeffaflığı sağlamalıyız. Bu değerleri sağlayamazsak vatandaş memnuniyetini sağlamamız mümkün değil. Bu nedenle hem TBB hem de Gaziantep Büyükşehir Belediyesi olarak kurumsal kapasite-

mizi güçlendiriyoruz ve örnek olmak istiyoruz. Verimliliği esas alan vatandaş odaklı, vatandaşı da kapsayan interaktif bir modeli hedefliyoruz.” dedi.

Projenin Amaçları Neler?

Proje kapsamında Avrupa standartları doğrultusunda ve Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA II) kapsamında belirlenen önceliklere uygun olarak yerel yönetimlerde etik anlayışın gerçekleştirilmesi ve yolsuzlukla mücadelede katkı sağlanması, vatandaşların ilk elden kamu hizmeti aldığı yerel yönetimlerde etik kültürünün güçlendirilmesi, yerel yönetimlerde seçilmiş ve atanmış kamu görevlilerine yönelik etik davranış kurallarının oluşturulması, yerel yönetimlerde çalışanlar başta olmak üzere bu makamlardan hizmet alan vatandaşlarda etik farkındalığın oluşturulması amaçlanmaktadır.

“HALKLA İÇ İÇE OLDUĞUM İÇİN 27 SENEDİR KESİNTİSİZ BAŞKANLIK YAPIYORUM”

7 dönemdir Uşak’ın Sivaslı ilçesine bağlı Selçikler Beldesi Belediye Başkanı olan Osman Çakar, her seçimden sonra omuzlarındaki yükün biraz daha arttığını söylüyor. 27 senedir kesintisiz belediye başkanlığı yapan Çakar, sorularımızı yanıtladı.

Sizi tanıyabilir miyiz?

1960 yılında Sivaslı'da doğdum. İlk ve orta öğrenimimi Sivaslı'da yaptıktan sonra Çanakkale Öğretmen Lisesinden 1978 yılında mezun oldum. Asıl mesleğim olan züccaciyelik yaptığım yıllarda siyasetle uğraştım. 1985 yılında Sivaslı'da ANAP'tan ilçe başkanı seçildim. 1992 yılında belde olmaya hak kazanan Selçikler beldemizde 6 dönem belediye başkanlığı görevini yerine getirdim. 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde AK PARTİ'den aday gösterildim. Seçimleri kazanarak 7. dönem belediye başkanlığı görevini yerine getirmekteyim. Bu süreç içinde AÖF 2 yıllık Yönetim ve Organizasyon Bölümü Yerel Yönetimler Programını tamamlayarak yüksek okul mezunu oldum. Orta derecede İngilizce ve Arapça bilmekteyim.

Uzun zamandır belediye başkanlığı yapıyorsunuz. Bu başarınızın sırrı nedir?

27 yıldır hiç aralıksız belediye başkanlığı yapmamın sırrı halkla iç içe olmam, onların bütün istek ve şikâyetlerini sorunlarını dinlemem ortak çözüm yolları aramam, onların sevincinde ve üzüntüsünde her zaman yanlarında olmamdır. Bunun yanında "Halka hizmet Hakk'a hizmet etmektir" anlayışını benimsedim. Her zaman halkıma hizmetin en iyisini en kalitelisini sundum. Benim vatan-daşlarım buna layıktır. Onlar beni seçerek her seçimde omuzlarımdaki yükü biraz daha artırdı. Bende onlara hizmet ederek borcumu ödeyeceğimi düşünüyorum.

7 dönemdir başkanlığını yaptığınız Selçikler'de o zamandan bu zamana neler değişti?

Selçikler'i köy olarak muhtardan devraldım. Selçikler'de hizmet olarak hiçbir şey yoktu. Öncelikle belediyemizin imar planına, su ve kanalizasyon projesine ihtiyacı vardı. İller bankası tarafından yapıldı.

Beldemize ayaklı su deposu yapıldı. İçme suyu şebekesi ve kanalizasyon şebekesi döşendi. Altyapısı bittikten sonra yol genişletme çalışmaları, kilitli beton parke taşı döşemesi ve kaldırım çalışması yapıldı.

Selçikler'in belde statüsü kazanmasıyla gerçekleşen değişim-dönüşüm sürecinden bahsedebilir misiniz?

Selçiklerin belde statüsü kazanmasıyla gerçekleşen dönüşüm sürecinde beldemizde çok hızlı bir değişim yaşanmıştır. Selçikler, klasik belde yapılanmasından ziyade bir ilçe görünümündedir. Tek eksiklerimiz nüfustur. Kasabamızda yaşayan herkese göre iş vardır. Geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Gençlerimizin çoğu soğuk demir işçiliği yapmaktadır. Kasabamızdan aşırı bir göç yaşanmamıştır. İmar planına uygun bir şekilde yeni binalar yapılmıştır.

Belediyenin mali durumu nasıl? Bundan sonra neler yapacaksınız?

Alacaklar borçlarımızı karşılamaktır. Fakat alacağımızın tamamını tahsil edemediğimizden belediyemizin geliri çok azdır. İller Bankası hissesi çeşitli kesintiler ve krediler

kesildikten sonra gelen para ancak personel maaşlarını karşılamaktadır. Bakanlıklardan yapılacak olan her çeşit proje desteğine ihtiyacımız var. Gerekli başvurularımızı yaptık, destek bekliyoruz.

27 yıldır hiç aralıksız belediye başkanlığı yapmamın sırrı halkla iç içe olmam, onların bütün istek ve şikâyetlerini sorunlarını dinlemem ve ortak çözüm yolları aramam, onların sevincinde ve üzüntüsünde her zaman yanlarında olmamdır.

“27 YAŞA 27 PROJE”

Yerel yönetimlerde gençlerin görev almasının önemine değinen, Türkiye’nin en genç belediye başkanı olan Çankırı Yapraklı Belediye Başkanı Ömer Güngör, dergimize açıklamalarda bulundu.

Gençlerin yerel yönetimlerde kendilerini ifade edecek platformlar bulabilmesi çok önemli. İnşallah biz de Türkiye'deki diğer genç arkadaşlarımıza örnek olacağız ve önlerini açacağız.

Sizi tanıyabilir miyiz ?

27 yaşında , evli ve 3 çocuk babasıyım. Çankırı Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi CNC bölümü mezunuyum. Lisans eğitimim devam etmekte olup 2011 ve 2019 yılları arasında Çankırı MKE Silah Fabrikasında CNC operatörü olarak çalıştım.

Türkiye'nin en genç belediye başkanı olmak nasıl bir duygu? Hemşehrilerinizin size bakışı ve beklentileri neler?

Türkiye'nin en genç belediye başkanı olmak elbette gurur verici. Bir an önce memleketimize ve hemşehrilerimize hizmet etmenin heyecanı ve en genç belediye başkanı olmanın gururu ile hemşehrilerimizin beklentilerini yerine getirebilmek için var gücümle çalışarak bana olan güvenlerini boşa çıkarmamak için elimden gelen her şeyi yapacağım.

Hemşehrilerimizin teveccühü ile bu göreve getirildim ve bu sürem boyunca hemşehrilerimizin şahsımdan ve ekibimden beklentilerini gayet iyi biliyorum.

Türkiye'de yerel yönetimlerde gençler kendilerini ifade edecek platformlar bulabiliyor mu? Siyasette aktif rol almak isteyen gençlere tavsiyeleriniz nelerdir?

Gençlerin yerel yönetimlerde kendilerini ifade edecek platformlar bulabilmesi çok önemli. İnşallah biz de Türkiye'de ki diğer genç arkadaşlarımıza örnek olacağız ve önlerini açacağız. Genç arkadaşlarımıza siyasette bayrağı bir an evvel ağabeylerimizden devralmalarını tavsiye ediyorum. Taze kanın siyasete her zaman iyi geleceğini düşünüyorum.

Yapraklı'nın sosyal ve ekonomik yapısından bahseder misiniz? Belediyenin mali durumu nasıl?

Üzülerek söylüyorum, Yapraklı'da sosyal yaşam yok denilecek seviyede. Tabii ki bunun bazı sebepleri var. Nüfusumuzun gün geçtikçe azalması, ilçemizin Çankırı il merkezine olan mesafesi vb. şeyler. Ekonomik yapısına baktığımızda da halkımızın çoğunun gelir kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Belediyemizin mali durumuna değinecek olursak İller Bankasından gelen para nüfusa orantılı olduğu için personel giderini karşılayacak seviyede olup ek harcamaya müsait değil. Belediyemizin İller Bankasından gelen para harici ek geliri olarak ulaşım hizmetlerinden ve su aboneliklerinden aldığı belli bir ücret var. Tüm gelirleri toplayıp harmanladığımızda ancak denk geliyor.

Yapraklı'da ilk olarak hangi projeleri hayata geçirmeyi planlıyorsunuz?

Biz; 27 yaşımızda 27 proje ile geliyoruz diyerek çıkmıştık bu yola. Bu projelerimizin içinden öncelikle "Kapalı Pazar Alanı" projemizi, üzeri kapalı "Sığır Yatağı" projemizi, "Çay Islahı" projemizi ve "Önü Bahçeli Müstakil Konut" projemizi hayata geçirmek için çalışmalara başlayacağız.

Türkiye'nin en genç belediye başkanı olmak elbette gurur verici. Bir an önce memleketimize ve hemşehrilerimize hizmet etmenin heyecanı ve en genç belediye başkanı olmanın gururu ile hemşehrilerimizin beklentilerini yerine getirebilmek için var gücümle çalışarak bana olan güvenlerini boşa çıkarmamak için elimden gelen her şeyi yapacağım. Hemşehrilerimizin teveccühü ile bu göreve getirildim ve bu görev sürem boyunca hemşehrilerimizin şahsımdan ve ekibimden beklentilerini gayet iyi biliyorum.

ENGELLİLER SARAYI

Bağcılar Belediyesi “Feyzullah Kıyıklık Engelliler Sarayı”nda, 1600 engelli bireye: Kuaförlük, ahşap, mantar yetiştirme, aşçılık başta olmak üzere 37 değişik branşta kurs veriliyor. Engelliler, her gün özel araçlarla evlerinden alınıyor, kurs sonrası tekrar evlerine bırakılıyor. 2011 yılından bu yana “Engelliler Sarayı”ndan 15 bin engelli birey istifade etti.

Geçmişte ülkemizde “engellilik” olgusunun iyi anlaşılmadığını belirten Bağcılar Belediye Başkanı Lokman Çağırıcı, engelli bireylerin engelli olmayan insanlarla aynı ihtiyaçlara sahip olabileceğinin göz ardı edildiğini vurguladı. Çağırıcı, “Onlarında duygularının ve hayallerinin olduğu, herkes gibi eşit haklara sahip bulunduğu gerçeği yok sayıldı.

Onları sokakta, sosyal faaliyetlerde, topluma açık alanlarda görmemiz mümkün değildi. Çünkü, sokaklar onları korkutuyordu. Ömürlerini dört duvar arasında tüketiyorlardı” dedi. Bağcılar Belediyesi olarak ilçede yaşayan engellilere yönelik ‘farkındalık’ oluşturduklarını belirten Çağırıcı, yaptıkları kapsamlı araştırma sonucu kompleks tesis olarak Avru-

pa’da benzeri olmayan Feyzullah Kıyıklık Engelliler Sarayı’nı inşa ederek 2011’de hizmete sunduklarını belirtti. Çağırıcı, “Engelli kardeşlerimizi dört duvar arasından kurtardık. Artık meslek öğreniyorlar, iş sahibi oluyorlar, sosyal yaşama katılıyorlar. Onların yeteneklerini ortaya çıkarmak ve sergiledikleri güzel çalışmalara şa-

hitlik etmek bizlere ayrı bir heyecan veriyor” dedi.

KEKEMELİKTEN KURTULDULAR

Bağcılar Belediyesinin “Feyzullah Kıyıklık Engelliler Sarayı”nda hizmete sunduğu “Kekemelik Okulu”nda 6 yılda 2500 kişi konuşma bozukluğu eğitimi aldı. Kursu başarıyla tamamlayan bu kişiler sağlığına kavuştu. Artık mesleklerini en iyi şekilde icra ediyorlar, eğitimlerine devam ediyorlar, iş hayatında başarıyla yer alıyorlar. Sosyal yaşamda aileleri ve arkadaşlarıyla uyumlu yaşıyorlar.

DOWN SENDROMLU VE OTİZMLİ ÇOCUKLAR DA EĞİTİM ALIYOR

“Feyzullah Kıyıklık Engelliler Sarayı”nda ayrıca 20 down sendromlu ve 150 Otizmlilik çocuk diğer kursiyerlerle birlikte eğitim alıyor. Çocuklar, dil terapisi, duyu algı eğitimi, spor, müzik ve resim gibi tüm kurslardan istifade ediyorlar. “Hayata +1 Katan Çocuklar” aile ortamında eğitim alıyorlar.

“ENGELSİZ ÜNİVERSİTE HİZMETE SUNULDU”

Engelliler Sarayı’nda Kaymakamlık, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezi gibi birçok kurum ve kuruluş birlikte örnek çalışmalara imza atıyor. Yine, bu çalışmalarda ve projelerde üniversiteler de yer alıyor. Geçtiğimiz yıl Bağcılar Belediyesi ile İstanbul Medipol Üniversitesi arasında ‘Engelsiz Üniversite’ protokolü imzalandı. Bu kapsamda Emine Erdoğan Hanımefendi’nin katıldığı törende Engelsiz Üniversite Projesi hizmete sunuldu. Avrupa Birliği’nin kabul ettiği “Hayat Boyu Öğrenme ve Bologna Süreci” çerçevesinde akademik altyapısı olan çalışmalar yürütülecek.

“Kariyer Yetiştirme” konusunda eğitim alacak olan kursiyerler akademik anlamda da bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirecek. Kursiyerler, Halk Eğitim Merkezince verilen

sertifikanın yanı sıra; AB ülkelerinde de geçerliliği olan İstanbul Medipol Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi sertifikası sahibi olacaklar. Üniversite öğrencileri de ergoterapi, odyoloji, fizyoterapi dalında staj yapacaklar.

BAĞCILARLI ATLETLER BAŞARILARA İMZA ATIYOR

Bağcılar Belediyesi Engelli Atletizm Takımı sporcuları başarıdan başarıya koşuyor. Katıldıkları yarışmalardan madalyalarla dönüyorlar.

RİO Olimpiyatlarında ülkemizi Bağcılarlı engelli atletler temsil etti. Berlin 2018 Para Atletizm Avrupa Şampiyonası’nda milli takımın kazandığı 19 madalyadan 7’sini Bağcılarlı atletler kazandı. Madalyalardan 3’ü altın 3’ü gümüş 1’i de bronzdu. En son Dubai’deki Para Atletizm Grand Prix’inde Zübeyde Süpürgeci 2 altın 1 gümüş, Hamide Doğangün ise 2 gümüş madalya kazandı. Her yıl İstanbul Maratonu’nda İlk 3’ü, erkek ve bayanlar kategorisinde Bağcılarlı sporcular paylaşıyor. Atletler şu an 2020 Tokyo Olimpiyatlarına hazırlanıyorlar.

“Engelliler Sarayı”nda İlçe Kaymakamlığı, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezi gibi birçok kurum ve kuruluşlar birlikte örnek çalışmalara imza atıyor. Yine, bu çalışmalarda ve projelerde üniversitelerde yer alıyor. Geçtiğimiz yıl Bağcılar Belediyesi ile İstanbul Medipol Üniversitesi arasında “Engelsiz Üniversite” protokolü imzalandı.

Birliğimizden Siirtli Genç Kızlara Destek

Birliğimiz, kadınların ve genç kızların eğitime katılımlarının desteklenmesi ve konuyla ilgili kamuoyunda farkındalık oluşturulması amacıyla 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinlikleri kapsamında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Ekonomi ve Teknoloji (TOBB ETÜ) Üniversitesi iş birliğinde bir sosyal sorumluluk projesi gerçekleştirdi.

Siirt Kayabağlar Belediyesi'nin üniversite hazırlık ve meslek edindirme kurslarına devam eden ve bugüne kadar kendi imkânları ile yaşadıkları ilçe dışına çıkamamış gençlerden oluşan grup 03-07 Mart tarihleri arasında Ankara'da misafir edildi.

Siirt Kayabağlar Belediyesi'nin üniversite hazırlık ve meslek edindirme kurslarına devam eden ve bugüne kadar kendi imkânları ile yaşadıkları ilçe dışına çıkamamış gençlerden oluşan grup 03-07 Mart tarihleri arasında Ankara'da misafir edildi. Program kapsamında, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesinde, çalışma hayatında ve Türk hukuk sisteminde kadınlar konulu seminerlere katılan genç kızlar, ardından üniversite kampüsünü ziyaret etti. Programın ikinci

gününde Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin destekleri ile Ankara'nın tarihi mekânlarını ziyaret eden grup, Yenimahalle'deki Belediye Meslek Edindirme Kurs Merkezinde (BEL-MEK) yapılan çalışmalarını yerinde görme imkânı buldu. Programın son gününde TBB Hukuk İşleri Müdürü Zeliha Mercimek'ten Türkiye Belediyeler Birliği hakkında bilgi alan grup, ardından TBB Genel Sekreter Yardımcısı Abdülmelik Ötegen'i ziyaret ederek program ve gelecek ile ilgili planları hakkında sohbet etti.

Yerel Yönetimler Bölümü Öğrencileri İstanbul'da Buluştu

Birliğimiz ve Marmara Üniversitesi işbirliği ile hazırlanan “Yerel Yönetimlerin Lisans Öğreniminde Kariyer Planlama Çalıştayı” 25-26 Nisan 2019 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleştirildi.

Çalıştayı açılış konuşmasında Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yerel Yönetimler Bölüm Başkanı Doç. Dr. Aynur Atmaca Can, çalıştayı düzenlenmesinde başta Türkiye Belediyeler Birliği olmak üzere emeği geçen herkese teşekkürlerini sunarak, çalıştayı tüm katılımcılara faydalı olması temennilerinde bulundu. Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dekan Yardımcısı Doç. Dr. İmam Bakır Kanlı, “Vücudumuzun kendini idame ettirebilmesi için tüm organların ayrı ayrı önemi büyüktür. Bu açıdan bakıldığında kentleri de hücrelere benzetirsek yönetimleri tüm devleti etkiler hale gelmektedir. İlerlemek adına bir hamle yapılması isteniyorsa mahallelerden yani hücrelerden başlanması gerekir.” dedi. Marmara Üniversitesi Yerel Yönetimler Bölümü olarak ‘yerelden küresele’ ilkesini benimsediklerini ifade eden Kanlı, “Eğer bir hücreyi iyileştiremezseniz yerel ölçekte bir iyileşme sağlayamazsınız. Anayasa değişikliği ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin getirilmesi ile yerel yönetimler açısından da önemli adımlar atılmıştır.” şeklinde konuştu.

Açılış konuşmalarının son kısmında, Birliğimizin Belediye Akademisi faaliyetleri ve diğer hizmetleri hakkında katılımcıları bilgilendiren Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı Abdülmelik Ötegen, çalıştayı bu alanda bir ilk olma özelliği taşıdığını ve öğrenciler ile kamu kurumlarını bir araya getirmesinden dolayı büyük bir eksikliği giderdiğini söyledi. Son yıllarda artan akıllı şehir uygulamaları başta olmak üzere sosyal belediyecilik alanında büyük

mesafe kat edildiğini ifade eden Ötegen, belediyelerin çağın gerektirdiği değişimlere uyum sağladıklarının altını çizdi. Açılış konuşmalarının ardından Prof. Dr. Bilal Eryılmaz'ın başkanlığını yaptığı ilk oturumda Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu Üyesi Prof. Dr. Tarkan Oktay, Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekan Yardımcısı Recep Bozdoğan, Devlet Personel Başkanlığı Başkan Yardımcısı Adem Dinç, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Personel Hizmetleri Daire Başkanı Ali Çelikkbilek ve TBB Avukatı Yasemin Sezgin, yerel yönetim lisans mezunlarının yerel yönetimlerde istihdamı ve akademik açıdan hukuki statüleri konularında sunumlarını gerçekleştirdi. Prof. Dr. Recep Bozdoğan başkanlığında gerçekleşen “Yerel Yönetimler Lisans Mezunlarının Kariyer Mesleklere Girebilmeleri için Alınması Gerekli Tedbirler” başlıklı ikinci oturum, Prof. Dr. Hamza Ateş, Prof. Dr. Yüksel Demirkaya, Devlet Personel Başkanlığı Başkan Yardımcısı Adem Dinç, Doç. Dr. Ahmet Doğan ve Doç. Dr. Rasim Akpınar'ın katılımları ile gerçekleşti. Çalıştayı ilk günü soru cevap bölümüyle tamamlandı.

Çalıştayı'nın ikinci gününün üçüncü oturumu “Yerel Yönetimlerin İnsan Kaynağı İhtiyacının Etkin Şekilde Karşılabilmesi İçin Lisans ve Lisansüstü Eğitim ve Öğretiminde Alınması Gereken Tedbirler” konusuyla Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Altunok moderatörlüğünde başladı. Prof. Dr. Kemal Görmez, Doç. Dr. Aynur Atmaca Can, Doç. Dr. Erbay Arıkoğlu ve Dr. Aslıhan Iğdır Akaras'ın sunumlarıyla oturum son buldu. Çalıştayı son oturumu Prof. Dr. Hamza Al başkanlığında Ali Kaplan, Öğr. Görevlisi Volkan Topçu, Arş. Gör. Aydın Akpınar, Zeynep Nur Özmen, Muhammed Enes Danalıoğlu “Yerel Yönetimlerin İnsan Kaynağı İhtiyacının Etkin Şekilde Karşılabilmesi İçin Lisans ve Lisansüstü Öğreniminde Alınması Gereken Tedbirler” konusunda yorumlarını katılımcılarla paylaştı. Çalıştayı son bölümünde ise Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dr. Öğretim Üyesi Burak Hamza Eryiğit başkanlığında “Çalıştay Değerlendirme Oturumu ve Öneriler” tartışılarak, atılması gereken adımların neler olması gerektiği konularına yer verildi.

İYİ UYGULAMA

Fotoğraf
Adnan Teymur

İyi Uygulama

YENİ BİR EKOTURİZM PROJESİ: ARAPAPIŞTI KANYONU

Türkiye'ye ve dünyaya tanıtılarak turizme açılan Arapapıştı Kanyonu, şimdiye kadar binlerce ziyaretçinin Aydın'daki uğrak noktalarından birisi oldu.

Bozdoğan'ın sınırlarındaki Kemer Barajı havzası içerisinde bulunan Arapapıştı Kanyonu, 380 metre yüksekliği, 6 km uzunluğu ve zümrüt yeşili rengi ile benzersiz bir doğa harikası... İçerisinde antik dönemden kalma birçok mağara, mezar ve antik kent kalıntısına ev sahipliği yapan kanyon; dağcılık, kaya tırmanışı, doğa yürüyüşü gibi birçok spor faaliyetine de olanak sağlıyor.

Ziyaretçiler, Aydın Büyükşehir Belediyesi'nin kurduğu iskeleden hareket eden teknelerin 2 saatlik gezi turuyla keşfedilmemiş güzelliklerin keyfini çıkarıyor.

Bozdoğan'ın sınırlarındaki Kemer Barajı Havzası içerisinde bulunan Arapapıştı Kanyonu, 380 metre yüksekliği, 6 km uzunluğu ve zümrüt yeşili rengi ile benzersiz bir doğa harikası... İçerisinde antik dönemden kalma birçok mağara, mezar ve antik kent kalıntısına ev sahipliği yapan kanyon, çevresinde dağcılık, kaya tırmanışı, doğa yürüyüşü gibi birçok spor faaliyetine de olanak sağlıyor.

Aydın Büyükşehir Belediyesi, çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözetken, doğal alanlara karşı duyarlı bir turizm faaliyeti olan ekoturizme özel önem verirken, geleceğe yönelik

planlamalarını da buna göre yapıyor. Aydın'daki ekoturizm rotalarının başında gelen Arapapıştı Kanyonu, güzelliğiyle ziyaretçilerini büyülerken bölgede kırsal kalkınmaya da katkıda bulunuyor.

Ziyaretçiler, gezi ve spor olanaklarının yanı sıra Kemer Barajı'nda yetiştirilen yöreye özgü balık lezzetlerini çevredeki restoranlarda tadararak, Kemer Köy Pazarı'nda üreticilerin sunduğu doğal ürünlere de ulaşabiliyor.

Aydın Büyükşehir Belediyesi kırsal kalkınmaya katkıda bulunmak ve Arapapıştı Kanyonu'nu dünyaya tanıtmak amacıyla planlı, gelişen ve çevreye saygılı bir turizm şekli olarak geleceğin turizm faaliyeti olan ekoturizm faaliyetlerini sürdürmeye devam ediyor.

Ziyaretçiler, gezi ve spor olanaklarının yanı sıra Kemer Barajı'nda yetiştirilen yöreye özgü balık lezzetlerini çevredeki restoranlarda tadararak, Kemer Köy Pazarı'nda üreticilerin sunduğu doğal ürünlere de ulaşabiliyor.

Lobi Faaliyetleri

Türkiye Belediyeler Birliği, belediyelerin menfaatlerini korumak, belediyelerle ilgili yasa hazırlıklarında görüş bildirmek ve rehberlik etmek görevleri kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çerçevede Birliğimizce belediyeleri ilgilendiren mevzuat tasarı ve taslakları; Anayasa'da yer alan idari vesayet kuralı, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, hizmetin yerel nitelikte olup olmadığı, belediyelerin menfaatini etkileyip etkilemediği ve genel olarak hukuka uygun olup olmadığı kriterleri bakımından gerektiğinde belediye hukukçuları ve uzman personelin desteği ile incelenmektedir. Hazırlanan görüş ve öneriler, bakanlıklardaki hazırlık aşamaları, TBMM komisyon toplantıları ve genel kurul aşamalarında yazılı ve sözlü olarak bildirilmekte ve parlamentoda belediyelerimizin görüşü dile getirilmektedir. Ayrıca Birliğimiz, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunmakta; belediyelerimiz tarafından Birliğimize ulaştırılan sorunlar araştırılarak, önerilerle birlikte ilgili makamlara iletilmektedir.

Şehir İçi Yollarda Bisiklet Yolları, Bisiklet İstasyonları ve Bisiklet Park Yerleri Tasarımına ve Yapımına Dair Yönetmelik ve Kılavuz Değişikliği İncelendi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünden Birliğimize gönderilen “Şehir İçi Yollarda Bisiklet Yolları, Bisiklet İstasyonları ve Bisiklet Park Yerleri Tasarımına ve Yapımına Dair Yönetmelik” ve Yönetmelik doğrultusunda hazırlanan kılavuz incelenmiştir.

Güneş ve Rüzgâr Enerjisi Üretim Tesislerinin Emlak Vergisine Tabi Olup Olmadığına İlişkin Görüş İstendi

Belediyelerden Birliğimize iletilen sorulardan güneş veya rüzgâr enerjisi enerji üretim tesislerine ilişkin “Emlak Vergisi” uygulamalarında tereddütlerin yaşandığı, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun daimi muaflikların düzenlendiği 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (n) bendinde sadece enerji nakil hatları ve direklerinin sayılmış olması, buna karşılık bazı yargı kararlarında üretim tesislerinin de kapsama dâhil edilmesinin bu tereddütleri arttırması nedeniyle, güneş veya rüzgâr enerjisi üretim tesislerinin “Emlak Vergisi”ne tabi olup olmadığı ve tabi ise “Emlak Vergisi”nin ne şekilde hesaplanacağı konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığından görüş talep edilmiştir. Cevabi yazı belediyelerimizle paylaşılacaktır.

İSKİ Kanunu'na İlişkin Öneri Çalışması Belediyelerle Paylaşıldı

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da ihtiyaç duyulan değişikliklerin görüşülmesi ve öneri taslağı hazırlanması amacıyla Birliğimiz tarafından su ve kanal idarelerinin temsilcilerinin katılımı ile “2560 sayılı İSKİ Kanunu Değerlendirme Toplantısı” düzenlenmiştir.

Küçük Menderes Taslak Nihai Nehir Havza Yönetim Planı İncelendi

Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğünden Birliğimize gönderilen “Küçük Menderes Taslak Nihai Nehir Havza Yönetim Planı” incelenmiştir.

Meclis Üyelerine Asgari Geçim İndirimi Ödenip Ödenmeyeceğine İlişkin Görüş İstendi

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 32'nci maddesinde; meclis başkan ve üyelerine huzur hakkı ödeneceği, Kanun'un 36'ncı maddesinde encümen başkan ve üyelerine ödenek verileceğinin düzenlendiği,

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 61'inci maddesinde; bu Kanun'un uygulanmasında belediye meclisi üyelerine bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatlerin de ücret sayılacağına düzenlendiği, 193 sayılı Kanun'un 94'üncü maddesinde hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61'inci maddede yazılı olup ücret sayılan

ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104'üncü maddelere göre vergi tevkifatı yapılacağına düzenlendiği,

265 seri nolu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nin “Medeni Durum ve Eşin Gelirinin Olmadığının Tespiti” başlıklı 6. bölümünde ücretlilerin, medeni durumları ve çocuk sayıları ile eşinin iş ve gelir durumu hakkında Tebliğ ekinde yer alan “Aile Durumu Bildirimi” ile işverenlerine bildirimde bulunacakları, durumlarında herhangi bir değişiklik olması hâlinde (evlenme, boşanma, ölüm, doğum vb.) bu değişiklikleri işverene bir ay içerisinde bildirecekleri, asgari geçim indirimi oranını etkileyen değişikliklerin, söz konusu değişikliğin işverene bildirildiği tarih itibarıyla uygulanacağına düzenlendiği,

Bu kapsamda meclis üyeleri ve ihtisas komisyonu üyelerine yapılan huzur hakkı ödemeleri ile encümen üyelerine ödenen ödenekler sebebiyle asgari geçim indirimi ödenmesinin mümkün olup olmadığı; meclis ve encümen üyelerinin aile durum bildirimini iletmemeleri hâlinde asgari geçim indirimi ödenmesi ile geç iletmele-ri hâlinde geriye dönük ödeme yapılmasının mümkün olup olmadığı; 5393 sayılı Kanun'un 18 ve 34'üncü maddelerindeki uzlaşma hükümlerinin işletilebilmesi bakımından asgari geçim indirimi alacağı- nın hak sahibi açısından niteliğinin (vergi veya adi alacak) ne olduğu konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığından görüş talep edilmiştir. Cevabi yazı belediyelerimizle paylaşılacaktır.

Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Yönetmeliği Taslağı İncelendi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünden Birliğimize gönderilen “Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Yönetmeliği Taslağı” incelenmiştir.

Göç Acil Müdahale Eylem Planı Taslağı İncelendi

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünden Birliğimize gönderilen “Göç Acil Müdahale Eylem Planı Taslağı” incelenmiş, oluşturulması planlanan Acil Durum İl Koordinasyon Biriminde, uygun olması hâlinde, belediyeden bir temsilcinin yer almasının çalışmalarına katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları İçin Yapı Kayıt Belgesi Bedeli Muafiyeti İstendi

3194 sayılı İmar Kanunu’nun Geçici 16’ncı maddesinde belirli şartları sağlayan yapılara Yapı Kayıt Belgesi verilmesi düzenlenmiş, maddenin uygulanmasına ilişkin hükümler ise Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar’da belirlenmiştir.

Söz konusu Esaslar’da 20/09/2018 tarihinde yapılan değişiklikle 5’inci maddenin 1’inci fıkrasının (ç) bendi olarak “İbadethaneler ile merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin ticari maksatla kullanılmayan yapıları için belge bedeli alınmaz.” hükmü eklenmiş ancak

belediyeler ve bağlı idareler kapsam dışında bırakılmıştır.

Bu kapsamda Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar’da merkezi idareye tanınan Yapı Kayıt Belgesi muafiyetinden belediye ve bağlı kuruluşlarının da yararlanmasına ilişkin düzenleme yapılması talepli yazımız Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına iletilmiştir.

23’üncü Tüketici Konseyi Gündemi İncelendi

Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğünden Birliğimize gönderilen “23’üncü Tüketici Konseyi Gündemi” incelenmiştir.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları İçin Kurumlar Vergisi Muafiyeti İstendi

Belediyelerden Birliğimize iletilen yazılarda, güneş enerjisi santralleri kurarak elektrik üretimine başladıkları, ihtiyaçtan fazla olan elektriği mahsuplaşma yaparak yetkili dağıtım şirketine sattıkları ancak bu satış karşılığında fatura talep edildiği, Bakanlık birimlerinin de belediyenin kurumlar vergisi mükellefi olması ve fatura kesmesini talep ettiği bildirilerek muafiyet konusunda girişimde bulunulması istenmektedir.

Belediyelerimizin yenilenebilir enerji santralleri kurarak işletmeleri; su ve atık

su tesisleri, elektrikli toplu taşıma araçları, bina ve tesisleri ile genel aydınlatma sorumlulukları nedeniyle tükettikleri elektrik giderlerini önemli ölçüde azaltmakta ve ayrıca belediye bütçesine alternatif gelir kalemi olarak yansımaktadır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 4’üncü maddesinde yer alan muafiyetler arasında belediyelerin su ve yolcu taşıma işletmeleri ile mezbahalar sayılmaktadır.

Ülkemizin enerjide dışa bağımlılığının azaltılması ve birçok ülkeye göre avantajlı olduğumuz güneş ve diğer yenilenebilir enerji kaynaklarından daha fazla yararlanılmasının teşvik edilmesi amacıyla belediye ve bağlı idarelerin yenilenebilir enerji tesisi kurma ve işletmelerinin kurumlar vergisinden muaf tutulmaları konusunda düzenleme yapılması talepli yazımız Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına iletilmiştir.

Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ Taslağı İncelendi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünden Birliğimize gönderilen “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ Taslağı” su ve kanalizasyon idarelerimizle paylaşılmış, taslağa ilişkin görüş ve öneriler Bakanlıkla paylaşılmıştır. Tebliğ Taslağı” su ve kanalizasyon idarelerimizle paylaşılmış, taslağa ilişkin görüş ve öneriler Bakanlıkla paylaşılmıştır.

Yargı Kararı

T.C.
DANIŞTAY 8. DAİRESİ

E. 2016/2688
K. 2016/7393
T. 03/10/2016

ÖZET : Belediye başkanının belde sınırları içinde olduğu süre zarfında görevinin başında bulunduğu ve bu süre içinde belediye başkanının belediye meclis toplantılarına başkanlık yapmadığı durumlarda belediye meclis toplantılarının meclis birinci başkan vekili başkanlığında yapılacağı, ancak belediye başkanının izin ve hastalık veya başka bir sebeple (yurt içi veya yurt dışı görevlendirme) görevde bulunmaması hâlinde yerine bakmak üzere vekil görevlendirebileceği, belediye başkan vekilinin, başkanın yetkilerine sahip olması nedeniyle görevi başında bulunmayan belediye başkanı yerine meclise başkanlık edeceği hakkında.

KARAR :

Dava, belediye meclisi birinci başkan vekili olan davacı tarafından, “24/11/2014 gününden itibaren, belediye başkanının katılmadığı ve kendine vekâlet eden belediye başkan vekilinin katılımıyla yapılan meclis toplantılarında alınan kararların geri alınması, meclisin yeniden toplanarak gündemin yeniden karara bağlanması ayrıca bundan sonraki tüm toplantıların başkan olmaması hâlinde meclis birinci başkan vekili başkanlığında yapılması” istemiyle yapılan başvurunun reddine dair 29/12/2014 gün ve 738 Sayılı Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince, 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 19’uncu ve 40’ıncı maddelerinden söz edilerek; bu düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinden belediye meclisinin belediye başkanının başkanlığında toplanacağı, belediye başkanının katılmaması durumunda ise meclisin kendi üyelerinden seçimle belirlediği meclis birinci başkan vekili, onun da katılmaması durumunda yine meclisin kendi üyelerinden seçimle belirlediği meclis ikinci başkan vekilinin başkanlığında toplanması esasına dayandığı, bu hâliyle 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun gerek 19’uncu maddesi gerekse de Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği’nin 9/1’inci maddesinde yer alan hükümlerin belediye meclisine kimin başkanlık edeceğine dair özel düzenleme niteliğinde olduğu, aynı Kanun’un 40’ıncı maddesinde yer alan düzenlemenin ise belediye meclisi başkanlığına dair özel düzenlemeleri içermeyip genel düzenleme niteliğinde olduğu, kanun yazım tekniği anlamında da meclis başkan vekilliğine dair özel bir düzenleyici hükmün yine aynı Kanun’un genel nitelikteki bir hükmü ile etkisiz kılınmayacağı hususu dikkate alındığında davaya konu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline karar verilmiştir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun Belediye Meclisi Başkanlık Divanı başlıklı 19’uncu maddesinde; “Belediye meclisi, seçim sonuçlarının ilânını takip eden beşinci gün belediye başkanının başkanlığında kendiliğinden toplanır. Meclis bu toplantıda, üyeleri arasından, gizli oyla meclis birinci ve ikinci başkan vekili ile en az iki kâtip üyeyi ilk iki yıl için görev yapmak üzere seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı yapılacak ilk mahallî idareler seçimlerine kadar görev yapar. Başkanlık divanı seçimi üç gün içinde tamamlanır. Meclise belediye başkanı, katılmaması durumunda meclis birinci başkan vekili, onun da katılmaması durumunda ikinci başkan vekili başkanlık eder. Ancak yıllık faaliyet raporunun görüşüldüğü meclis toplantısı meclis başkan vekilinin başkanlığında yapılır. Başkanlık divanında boşalma olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yenisi seçilir. Meclis başkanı, meclis çalışmalarında düzeni sağlamakla yükümlüdür. Meclisin çalışması ve katılıma dair esas ve usuller İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.” hükmü yer almaktadır.

Yine 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun Belediye Başkan Vekili başlıklı 40’ıncı maddesinde; “Belediye başkanı izin, hastalık veya başka bir sebeple görev başında bulunmadığı hâllerde, bu süre içinde kendisine vekâlet etmek üzere, belediye meclisi üyeleri arasından birini başkan vekili olarak görevlendirir, başkan vekili, başkanın yetkilerine sahiptir.” hükmüne yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; davalı büyükşehir belediyesi belediye başkanının 22 Kasım 2014 tarihinden itibaren il dışında olacağı zamanlar için meclis üyelerinden birine vekâlet görevi verdiği; bu başkan vekilinin de meclis toplantılarına başkanlık ettiği; meclis 1. başkan vekili olan davacı tarafından toplantı öncesi itiraz edilse de, bu toplantılarda çeşitli kararlar alındığı; davacının son olarak 22/12/2014 tarihinde, bu toplantıların, 5393 Sayılı Kanun’un 19’uncu maddesine aykırı olduğu, meclise kendisinin başkanlık etmesi suretiyle karar alınması gerektiğini bildirerek başvuruda bulunduğu, bu başvuru üzerine belediye başkanlığı tarafından 19’uncu maddenin, başkanın toplantıya katılmaması (beldede olmasına rağmen katılmıyor olması) hâlini düzenlemesi sebebiyle sadece bu hâlde meclis birinci başkan vekilinin meclise başkanlık etmesi hâlini düzenlediği; 40’ıncı maddenin ise, belediye başkanının görevi başında, yani beldede bulunmama hâlini

Olayda; mahkemece, belediye meclisinin görev ve yetkileri ile belediye meclisi başkanlık divanının seçim ve esaslarının düzenlendiği yasa hükümleri ile 19'uncu hükmünün, belediye başkanının görev ve yetkilerinin düzenlendiği bölüm ile belediye başkanına vekâletin ve vekilin görev sınırını belirleyen 40'ıncı madde hükmüne göre özel bir düzenleme olduğu gerekçesine dayalı olarak iptal kararı verilmiş ise de; uyuşmazlığın, belediye başkan vekilinin, belediye başkanının izin, rapor, hastalık gibi sebeplerle görevinin başında olamaması hâlinde görev ve yetkilerinin sınırına ve kapsamına dair olması, belediye başkan vekilinin de başkana ait tüm yetkileri kullanabileceğinin 40'ıncı maddede hüküm alana alınmış olması nedeniyle, belediye başkan vekilinin yetkilerinin belirlendiği bu hüküm esas alınarak, uyuşmazlığın çözümlenmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, İşçileri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün davaya konu işlemin de tesisinde esas alınan 20/4/2016 gün ve 53881 sayılı görüşünde; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 40'ıncı maddesine göre görevlendirilen belediye başkan vekilinin, belediye başkanının yetkilerine sahip olduğundan vekilliği süresince yapılacak yıllık faaliyet raporunun görüşüldüğü meclis toplantısı hariç, diğer toplantılara başkanlık ederek belediye meclisini yönetebileceğine yer verilmiştir.

Yukarıda değinilen Kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; Kanun'un 40'ıncı maddesinde belediye başkanının izin ve hastalık veya başka bir sebeple (yurt içi veya yurt dışı görevlendirme) görevde bulunmaması hâlinde kasıt, belediye başkanının geçici olarak beldeden ayrılması, belde dışına çıkması hâli anlaşılmakta olup, bu durumda yerine bakmak üzere vekil görevlendirebileceği; belediye başkanının belde sınırları içinde olduğu süre zarfında görevinin başında bulunduğu ve bu hâlde işlerin yoğunluğu ya da belde sınırı içinde katılacağı toplantı ya da işleri gerekçe göstererek yerine vekil görevlendiremeyeceği anlaşılmaktadır. Bu hâlde de kanun koyucu, 19'uncu hükmünü düzenlemek suretiyle belediye meclisi toplantılarının belediye meclisi birinci başkan vekili başkanlığında yapılmasını öngörmüştür.

Bu hâle göre; görevi başında bulunmayan belediye başkanı tarafından vekil tayin edilen başkan vekilinin, belediye başkanıyla aynı yetki ve görevlere sahip olması, meclis birinci başkan vekilinin ise; görevinin başında bulunmasına rağmen meclis toplantısına başkanlık edecek durumda olmayan belediye başkanı yerine meclise başkanlık edeceği değerlendirildiğinden, aynı gerekçe ile tesis edilen işlemde hukuka aykırılık; aksi gerekçe ile işlemi iptal eden mahkeme kararında hukuki isabet görülmemiştir.

SONUÇ :

Açıklanan nedenlerle; kararının bozulmasına, dosyanın yeniden bir karar verilmek üzere mahkemesine gönderilmesine, oybirliği ile karar verildi.

**T.C.
DANIŞTAY 1. DAİRESİ**

**E. 2009/824
K. 2009/1065
T. 24/06/2009**

KONUSU : 1- Belediyeye ait taşınmazları belediye meclis üyelerine kiralamak suretiyle 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 6'ncı maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 28'inci maddesine aykırı hareket etmek,

2- Belediyeye ait arsaların satışı ihalesine katılmak isteyenleri engellemek,

3- Kaldırım çalışmaları sırasında parke taşı ücreti olarak alınan ... YTL için belge düzenlememek,

4- Belediyeye ait otelin kira bedelini tahsil etmeyerek belediyeyi zarara uğratmak,

5- Belediyenin yeterli işçisi ve buz makinesi varken, ilçe dışından buz makinesi satın almak, mahalle sakinlerinden kanalizasyon için çimento toplamak, bunları kayıtlara dâhil etmeyip sonrasında çimento alınmış gibi fatura keserek usulsüz ödemeler yapmak,

6- İlçe parkları için gerekli parke taşlarını gizlice satın alıp evrakını sonradan tanzim etmek, parke taşı alınan firmalardan çıkar sağlamak, eşik değerlerinin altında kalmak için mal ve hizmet alımı ve yapım işlerini parçalara bölmek,

7- Belediye araçlarının tamirinin ve parça alımlarının yapıldığı firmalara para ödendikten sonra evrak tanzim etmek,

8- İlçe suyunun yetmediği gerekçesi ile sondaj kuyuları açtırmak, bu kuyulara trafolar almak, çoğu kuruyan bu kuyulara yapılan ödemeler neticesinde belediyeyi zarara uğratmak,

KARAR ÖZETİ :

Dosyanın incelenmesinden; 1. madde yönünden, mülkiyeti belediyeye ait iş yerlerinin yapılan ihale sonucu iki ayrı belediye meclis üyesine kiralandığı, şikâyetçi tarafından, bu ihalenin mevzuata aykırı olduğu ileri sürülmekte ise de; 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 6'ncı maddesinde ihaleyi yapan idarenin ita amirleri ile ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve denetlemekle görevli olanların ihalelere katılamayacakları düzenlenmiş olup belediye meclis üyelerinin ihale işlemleriyle doğrudan ilgilerinin bulunmadığı, diğer taraftan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 28'inci maddesinde meclis üyelerinin görev sürelerince belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremeyecekleri, komisyonculuk ve temsilcilik yapamayacakları düzenlenmiş ise de, belediye meclisi üyelerinin ticari faaliyetlerini yürütmek üzere iş yeri kiralamasının yasada sayılan faaliyetler kapsamında değerlendirilemeyeceği,

2. madde yönünden, şikâyetçi tarafından yapılan, belediyeye ait arsaların satımı ihalesine katılmak isteyenlerin engellendiği iddia edilmekte ise de; anılan ihaleden çekildiği belirtilen kişilerin ifadelerinde kendilerine bu yönde bir baskı yapılmadığını belirttikleri,

3. madde yönünden, kaldırım çalışmaları sırasında bağış amacıyla verilen para karşılığında belge düzenlenmediği ileri sürülmüş ise de, belirtilen meblağın, belediye tahsildarı tarafından, ilgisine iade edildiğinin tutanakla sabit olduğu,

4. madde yönünden, mülkiyeti belediyeye ait otellerin kira ücretlerinin tahsilatıyla ilgili hukuki sürecin devam ettiği ve belediyenin zarara uğratılmadığı,

5. madde yönünden, vatandaşlar tarafından gönüllü olarak satın alınan çimentonun ise kanalizasyon yapım işinde kullanıldığı, çimento için satın alınmış gibi belge düzenlendiğine ilişkin veri bulunmadığı,

6. madde yönünden, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21 (f) ve 22 (d) maddelerinde belirtilen parasal sınırlar içinde ve yıl bazındaki ihtiyaçlar gözetilerek kilitli parke ve bordür taşı alımı yapıldığı, menfaat sağlandığı yolunda ise bir tespit bulunmadığı,

7. madde yönünden, belediyeye ait araçların tamiri ve parça alımlarının lüzum müzekkeresi hazırlanarak en avantajlı teklifi veren firmalardan yapıldığı ve bundan sonra ödeme yapıldığı,

8. madde yönünden, hazırlanan "Jeofizik Rezistivite Etüt Raporu" ve Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce hazırlanan "Yeraltı Suyu Kullanma Belgeleri" dayanak alınarak ve pazarlık usulüyle yapılan ihale süreci sonunda sondaj kuyuları açıldığı ve çıkan suyun şebekeye bağlanarak su ihtiyacının karşılandığı anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle ilgililere isnat edilen eylemlerin haklarında soruşturma yapılmasını gerektirecek nitelikte bulunmadığı anlaşıldığından, soruşturma izni verilmemesine ilişkin yetkili merci kararına yapılan itirazın reddine, 1. madde yönünden oy çokluğu ile, diğer maddeler yönünden oy birliği ile karar verildi.

KARŞI OY :

Şikâyet konu olayda ihaleyle ... no.lu iş yerinin ... isimli kişiye yıllık ... TL bedelle kiralanmasından sonra adı geçen keskin teminatı yatırmaması üzerine iş yerinin yıllık ... TL bedelle belediye meclis üyesine kiralandığı görülmekte ise de, belediye meclis üyelerinin belediye birimlerinin eylem ve işlemleri üzerinde genel denetim yetkilerinin bulunduğu, ayrıca kiralama ilişkisinin kiracı-kiralayan arasında bir yükümlülük ilişkisi doğurduğu, bu kapsamda belediye meclis üyelerinin 2886 sayılı Yasa kapsamında yapılan ihalelere katılmasına olanak bulunmadığı, bu itibarla 1. madde yönünden şikâyetçi itirazının kabulüyle, yetkili merci kararının 1. madde yönünden soruşturma izni verilmemesine ilişkin kısmının kaldırılması gerektiği görüşüyle çoğunluk kararına karşıyız. (İKİ ÜYE)

Genelge

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/179318

22/02/2019

Konu : Sözleşmelerin Tasfiyesi ve Devri

İlgi : a) Hazine ve Maliye Bakanlığının 13/02/2019 tarihli ve 256 sayılı yazısı.

b) Bakanlığımız Strateji Geliştirme Başkanlığının 15/02/2019 tarihli ve 37643 sayılı yazısı.

Bilindiği üzere, sözleşmelerin imalat girdilerinde meydana gelen beklenmeyen fiyat artışları dolayısıyla ülkemizin kalkınması için çok önemli olan büyük projelerin ve kamu hizmetlerinin aksamamasını ve oluşan mağduriyetlerin giderilmesini teminen, yüklenicilere idare onayına bağlı olarak fesih ya da devir hakkı verilmesinin amaçlandığı 17/1/2019 tarihli ve 7161 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 32'nci maddesi ile 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na "Sözleşmelerin tasfiyesi veya devri" başlıklı Geçici 4'üncü madde eklenmiştir.

İlgi (b) yazı ile belediyeler ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelere gerekli duyurunun Genel Müdürlüğümüzce yapılarak, Hazine ve Maliye Bakanlığına iletmek üzere Bakanlığımız Strateji Geliştirme Başkanlığına gönderilmesi gerektiği bildirilmiş olup, ekli yazıda belirtilen açıklamalara uygun olarak gerekli değerlendirilmelerin yapılarak ekli formun eksiksiz bir şekilde doldurularak 7161 sayılı Kanun'un 32'nci maddesi ile 4735 sayılı Kanun'a eklenen "Sözleşmelerin tasfiyesi veya devri" başlıklı Geçici 4'üncü maddesinin sona erme tarihi olan 19/03/2019 hak düşürücü tarih göz önünde bulundurulmak suretiyle başvuruların Hazine ve Maliye Bakanlığına iletmek üzere ivedilikle Genel Müdürlüğümüze gönderilmesi için ilgi yazılar yazımız ekinde gönderilmiştir.

Konunun iliniz dâhilindeki belediyeler ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelere acilen duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

T.C.
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30343279-609-256

13/02/2019

Konu : Sözleşmelerin Tasfiyesi ve Devri

Bilindiği üzere, 17/1/2019 tarihli ve 7161 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 32'nci maddesi ile 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na "Sözleşmelerin tasfiyesi veya devri" başlıklı Geçici 4'üncü madde eklenmiştir. Söz konusu maddede;

"31/8/2018 tarihinden önce 4734 sayılı Kanun'a göre ihalesi yapılan (3'üncü maddesindeki istisnalar dâhil) ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden sözleşmeler, imalat girdilerinin fiyatlarında beklenmeyen artışlar meydana gelmesi nedeniyle, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki 60 gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak başvurması kaydıyla, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak idarenin onayına bağlı olarak feshedilip tasfiye edilebilir veya devredilebilir. Bu durumda devir alacaklarda ilk ihaledeki şartlar, devir tarihi itibarıyla aranacak olup devirden veya fesihten kaynaklanan kısıtlama ve yaptırımlar uygulanmaz. Yüklenimi ortak girişim tarafından yürütülen sözleşmelerde ortaklar arasında devir veya hisse devirlerinde ilk ihaledeki yeterlik şartları aranmaz. Sözleşmesi feshedilen veya sözleşmeyi devreden yüklenicinin teminatı iade edilir. Bu fıkra kapsamında devredilen sözleşmeler ile bu fıkra kapsamına girmekle birlikte devredilmeyen sözleşmelerde,

bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki 60 gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak başvurması kaydıyla süre uzatımına ilişkin kısıtlama ve şartlara tabi olunmaksızın Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak idare tarafından süre uzatılabilir.

Sözleşmenin bu madde kapsamında feshedilerek tasfiye edilmesi veya devredilmesi durumunda yüklenici, fesih veya devir tarihine kadar gerçekleştirdiği imalatlar dışında idareden herhangi bir hak talebinde bulunamaz. Yüklenici tarafından, işin idarece uygun görülecek can ve mal güvenliği ile yapı güvenliğine yönelik tedbirlerin alınması şarttır. Bu kapsamda düzenlenecek feshisnamelerden ve devredilecek sözleşmelerden damga vergisi alınmaz.”

hükmü yer almaktadır.

Madde gerekçesinde ise, sözleşmelerin imalat girdilerinde meydana gelen beklenmeyen fiyat artışları dolayısıyla ülkemizin kalkınması için çok önemli olan büyük projelerin ve kamu hizmetlerinin aksamamasını ve oluşan mağduriyetlerin giderilmesini teminen yüklenicilere idare onayına bağlı olarak fesih ya da devir hakkı verilmesi amaçlandığı, tasfiye veya devir ile ilgili karar alma sürecinin daha etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşünün alınması ve madde kapsamına giren sözleşmelere ilişkin idarelere süre uzatımı konusunda yetki verilmesi amaçlandığı belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan madde hükmü ve gerekçesi kapsamında Bakanlığımızdan görüş talep edilebilmesine ilişkin idareler tarafından tesis edilecek işlemlerde uygulama birliğinin sağlanması ile idarelerce alınacak kararların etkin ve süratli bir şekilde gerçekleştirilmesi amacıyla aşağıda yer alan açıklamaların yapılması uygun görülmüştür.

1-) Yükleniciler, 19/01/2019-19/03/2019 tarihleri arasında ve her durumda 19/03/2019 tarihi mesai saati bitimine kadar anılan maddede belirtilen koşullar çerçevesinde, sözleşmenin tarafı olan idarelere başvurularını yapacaklardır. Belirtilen sürede yapılma-yan başvurularla ilgili Bakanlığımızdan görüş talep edilmeyecektir.

2-) İdareler Bakanlığımıza gönderecekleri yazıda; imalat girdilerinin fiyatlarında beklenmeyen artışlar meydana gelip gelmediğini ve bu artışların sözleşmenin sürdürülebilirliğini etkileyip etkilemediğini veya ne ölçüde etkilediğini belirteceklerdir. Ayrıca, talep yazısında belirtilen işe ilişkin sözleşmenin fotokopisi ile ekte örneği sunulan “Bilgi Formu”, görüş talep edilen her bir iş için ayrı ayrı doldurularak yazı ekinde gönderilecektir.

İdareler, yüklenicinin tasfiye, devir, süre uzatımına ilişkin taleplerini, bu taleple ilgili olarak idarenin olumlu veya olumsuz değerlendirmesini gerekçesini de içerecek şekilde Bakanlığımıza ileteceklerdir. Süre uzatımı talebinin idarece olumlu karşılanması hâlinde ne kadar süre uzatımının verilmesinin öngörüldüğünün de belirtilmesi gerekmektedir.

Bu maddede belirtilen şartları taşımayan görüş talepleri ile ilgili olarak Bakanlığımızda değerlendirme imkânı olamayacağından, ilgili idareye “Değerlendirme Yapılamadı” şeklinde görüş bildirilecektir.

3-) Bakanlığımıza gönderilecek talep yazıları;

İhaleyi yapan Bakanlık (merkez ve taşra birimleri) veya bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar, döner sermaye kuruluşları, kamu iktisadi kuruluşları, fonlar, doğrudan ve dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulunan her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler için Bakanlığınız (Strateji Geliştirme Başkanlığı),

Herhangi bir Bakanlığın bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşu sayılmayan idarelerde bu idarelerin en üst yöneticisi,

-İl özel idareleri ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde İçişleri Bakanlığı,

-Belediyeler ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından iletilecektir.

4-) 4735 sayılı Kanun’un Geçici 4’üncü maddesi uyarınca kurum ve kuruluşlar talep yazılarını Bakanlığımız Strateji Geliştirme Başkanlığına hitaben göndereceklerdir.

5-) Bu genel yazının yayımı tarihinden önce Bakanlığımıza intikal eden talep yazıları, dikkate alınmayacak olup, yazımızda belirlenen kurallar çerçevesinde yenilenerek tekraren Bakanlığımız Strateji Geliştirme Başkanlığına gönderilmesi hâlinde işleme konulacaktır.

Bilgilerini ve yazımızın merkez ve taşra teşkilatınız ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarınıza, döner sermayeli kuruluşlarınıza, kamu iktisadi teşebbüslerinize, fonlarınıza, doğrudan ve dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulunduğunuz her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketlere Bakanlıklarınızca,

Belediyeler ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelere Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca,

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına, il özel idareleri ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelere ise İçişleri Bakanlığınca, gerekli duyurunun yapılması hususunda bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437-010.03-E.50802

01/03/2019

Konu : Mali Tabloların Sunulması

Hazine ve Maliye Bakanlığının ilgi yazısı ile; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Muhasebe Sistemi" başlıklı 49'uncu maddesinde, muhasebe sisteminin karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak ve mali raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde kurulup yürütüleceği; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde uluslararası standartlara uygun olarak uygulanacak muhasebe ve raporlama standartlarının belirlenmesi için Devlet Muhasebesi Standartları Kurulu kurulacağı, Kurul tarafından belirlenen muhasebe ve raporlama standartları çerçevesinde kapsamındaki kamu idarelerince düzenlenecek raporların şekil, süre ve türlerine ilişkin hususların hazırlanacak bir yönetmelik ile belirleneceği hükmüne yer verildiği, bu kapsamda da Bakanlar Kurulunun 2014/7052 sayılı Kararı ile 23/12/2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete'de "Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği" yayımlanarak yürürlüğe konulduğu, daha sonra Devlet Muhasebesi Standartları Kurulu tarafından uluslararası standartlara uygun olarak yayımlanan Devlet Muhasebesi Standartlarına uyum düzeyini arttırmak amacıyla söz konusu Yönetmelik'te kapsamlı değişiklikler yapıldığı, Yönetmelik'e 326'ncı maddesinden sonra gelmek üzere "Önemli muhasebe politikaları ve açıklayıcı notlar" başlıklı 326/A maddesi eklendiği bildirilmiştir.

Söz konusu eklenen madde ile mali tabloların en iyi şekilde anlaşılması amacıyla kamu idarelerince seçilen ve uygulanan önemli muhasebe politikalarının hazırlanan mali tablolara ek olarak sunulmasına, muhasebe düzenlemelerinde hangi muhasebe politikalarının uygulanacağına ilişkin açık bir şekilde hüküm bulunması hâlinde bu düzenlemelerin ilgili hükümlerine atıflar yapılabilmesi-ne, mali tabloların notlar bölümünde muhasebe politikalarına ilişkin bilgilere yer verilmesine, kontrol edilen kurum ya da kuruluşlar ile kontrol eden idareler tarafından karşılıklı ilişkilerin açıklanmasına, devlet muhasebesi standartlarında açıklanması öngörülen hususlara mali tabloların dipnotlarında yer verilmesine, mali tabloların anlaşılır olması ve diğer kamu idarelerinin mali tablolarıyla karşılaştırılabilmesi için notlar sunulabilmesine, çerçeve hesap planında yer verilmemiş olmasına rağmen açıklanması önemli olan hususlara notlar bölümünde yer verilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Diğer taraftan; Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484'üncü maddesinde; "Mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur." hükmü yer almakta olup, 485'inci maddesinde hazırlanması gereken mizan cetveli ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar sayılmıştır.

Aynı Yönetmelik'in 509'uncu maddesinde ise; "Bu Yönetmeliğin uygulanması sırasında doğacak tereddütleri gidermeye ve gerekli düzenlemeleri yapmaya Bakanlık yetkilidir." hükmü yer almaktadır. Mezkûr Bakanlık, Çevre ve Şehircilik Bakanlığıdır.

Bu çerçevede; Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerle getirilen yeni düzenlemenin, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince 2018 yılına ilişkin mali tabloların sunulması sırasında ilk defa uygulanacak olması nedeniyle; idarelerce hazırlanacak mali tabloların adil gösterimini ve ilgililiğini, karşılaştırılabilirliğini, doğrulanabilirliğini ve anlaşılabilirliğini arttırmak, uygulamayı yönlendirmek ve uygulama birliğini sağlamak amacıyla hazırlanan "Mali Tablo Hazırlama Rehberi", Hazine ve Maliye Bakanlığı, Muhasebat ve Mali Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinde yayımlanmıştır.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından 2018 yılına ilişkin mali tablolarının anılan "Rehber"de belirtilen esaslar çerçevesinde hazırlanıp yayımlanması gerekmekte olup, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların kurdukları birliklere, tereddüde düşülen hususlarda destek verilebilmesi için yerelmaliislem@csb.gov.tr elektronik posta adresine; tereddüde düşülen ilgili bölüm başlığı ve cevap istenen konuya ilişkin açıklayıcı bilgi, ilgilinin adı, soyadı, unvanı ve iletişim bilgilerini içeren e-postaların gönderilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda konunun iliniz dâhilindeki tüm belediyelere ve bağlı kuruluşları ile bunların birliklerine duyurulması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/54903

06/03/2019

Konu : Belediyelerde 7 gün 24 Saat Esasına Göre Hizmet Verilmesi Hakkında

Anayasa'nın 127'nci maddesinde yerel yönetimlerin; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri olduğu, kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda; yerel yönetimlerin görev, yetki ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun olmak üzere çeşitli kanunlarla belirlenmiştir.

5393 sayılı Kanun'da belediyelerin görev, yetki ve sorumlulukları belirlenirken temel ilke olarak sunulacak hizmetin "mahalli ve müşterek" nitelikte olması esası benimsenmiş olup bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla belediyelerce her türlü faaliyet ve girişimde bulunulabileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'da, belediye hizmetlerinin, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulacağı, hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşük ve dar gelirli durumuna uygun yöntemlerin uygulanması gerektiği esası getirilmiştir.

Bununla birlikte, kamu hizmetlerinin sunulmasında "süreklilik" esas olup hizmetlerin kesintisiz olarak yürütülmesi kamu yararının sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Vatandaşlarımızın yerel yönetimlerden aldığı hizmetlerin zamanında ve en uygun yöntemlerle sunulması, hizmet kalitesinin artırılması ve vatandaş memnuniyetinin en üst seviyeye çıkarılması Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yerel yönetim anlayışının da temel unsurlarından birisidir.

Yerel yönetimler tarafından hâlihazırda zabıta, itfaiye, su ve kanalizasyon ile cenaze ve defin hizmetleri gibi niteliği gereği 7 gün 24 saat esasına göre kesintisiz olarak yürütülen hizmetlerin yanında günümüzün gelişen ve değişen şartları çerçevesinde özellikle büyükşehirlerimizde çalışma saatlerinin esneklik göstermesi, 24 saat esasına göre çalışan birçok iş yerinin bulunması, kent yaşamının 24 saate yayılması gibi nedenlerle hizmet sunumunda sürekliliğin sağlanması ve bu bağlamda farklı hizmetlerin de 7/24 esasına göre yürütülmesi kamusal bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Bu bağlamda; belediyelerimizin söz konusu ihtiyaç ve gelişmelere uygun olarak hizmet sunum yöntemlerini yapılandırmaları gerekmektedir.

Bu itibarla;

- Vatandaşlarımızın talep, şikâyet ve başvurularının 7 gün 24 saat kesintisiz olarak kabul edilmesine imkân sağlayacak tedbirlerin (beyaz masa uygulaması, çağrı merkezi, elektronik ortamda başvuruların alınması, personel görevlendirilmesi ve benzeri uygulamalar) tüm belediyelerce alınması;
- Belediyeler tarafından yürütülen hizmetlerin niteliği ve sunumuna ilişkin beklentiler ile ihtiyaçlar göz önüne alınarak belirlenecek hizmetlerin 7 gün 24 saat esasına göre kesintisiz olarak yürütülmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde; konunun iliniz dâhilindeki yerel yönetimlere duyurularak uygulamanın ivedilikle yürürlüğe konulması ve uygulama sonuçlarının Bakanlığımıza (yerelbilgi@csb.gov.tr) gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 22545609-730.99-E.58373

12/03/2019

Konu : Kültürel Miras Etki Değerlendirmesi

İlgi : Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün 28/02/2019 tarihli ve 48807 sayılı yazısı.

Bakanlığımız Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün ilgi yazısı ekinde gönderilen Kültür ve Turizm Bakanlığının "Dünya Mirası Kültür Varlıkları İçin Miras Etki Değerlendirme Rehberi" doğrultusunda kültürel miras etki değerlendirme çalışmasının yapılması ve ayrıca UNESCO Dünya Miras Geçici Listesinde bulunan alanlarda gerçekleştirilmesi planlanan çalışmalara yönelik bilgilerin Bakanlıklarına iletilmesine ilişkin bila tarihli ve 48807 sayılı yazıları ekte gönderilmiştir.

Konunun iliniz dâhilindeki belediyelere duyurularak yapılacak çalışma ve değerlendirmelerin Kültür ve Turizm Bakanlığına bildirilmesinin sağlanması hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 37226429-602.99-E.60506

14/03/2019

Konu : 81 İl'e Ait Yaya Yolu, Engelli Yolu ve Köy Yolu Bilgisi

İlgi : Strateji Geliştirme Başkanlığı (Yönetim Bilgi Sistemleri Daire Başkanlığı)'nın 08/03/2019 tarihli ve 30824082-602.99-E.57555 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile; Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımızın talimatı üzerine 81 İl Karnesi Projesi için ihtiyaç duyulan “Bin Kişi Başına Düşen Yaya Yolu Uzunluğu”, “Bin Kişi Başına Düşen Engelli Yolu Uzunluğu” ve “Bin Kişi Başına Düşen BSK Kaplamalı Köy Yolu Uzunluğu” bilgileri Bakanlığımızdan talep edilmiştir.

Bu nedenle; <https://yerelyonetimler.csb.gov.tr/> adresinde “Dokümanlar” bölümünde bulunan, Tablo-1 ve Tablo-2’de yer alan “Bin Kişi Başına Düşen Yaya Yolu Uzunluğu”, “Bin Kişi Başına Düşen Engelli Yolu Uzunluğu” bilgilerinin belediyelerce, Tablo-3’te yer alan “ Bin Kişi Başına Düşen BSK Kaplamalı Köy Yolu Uzunluğu” bilgilerinin ise İl Özel İdarelerince doldurularak en geç 21/03/2019 tarihine kadar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine gönderilmesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince söz konusu tabloların icmalinin yapılarak en geç 22/03/2019 tarihine kadar yerelyonetimleristatistik@csb.gov.tr adresine elektronik ortamda ivedi bildirilmesi hususunda,

Gereğini rica ederim.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846-010.06.02[010.06.02]-E.60871

15/03/2019

Konu : Tahditli ve Tahsisli Ticari Plakalı Taşıtlar

İlgi : İlgi: a) Türkiye Noterler Birliğinin 12/11/2018 tarihli ve 8401-31269 sayılı yazısı.
b)19/12/2018 tarihli ve 71188846-010.06.02-E.239102 sayılı yazımız.
c)Türkiye Noterler Birliği'nin 06/02/2019 tarihli ve 1524-4131 sayılı yazısı.

Türkiye Noterler Birliğinin ilgi (a) yazısında özetle; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa eklenen EK-18'inci madde ile araç tescil işlemlerinin Türkiye Noterler Birliği koordinesinde noterliklere devrine imkân sağlandığı, 31/01/2018 tarih ve 30318 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik gereğince 01/02/2018 tarihi itibarıyla araçların ilk tescil işlemleri, daha sonra teknik değişiklik, kayıt kapatma vb. diğer tescil işlemlerinin noter-liklerce yapılmaya başlanıldığı, hâlihazırda trafik tescil kuruluşları tarafından yürütülmekte olan tahditli/ticari plakalı araçların tescil işlemlerinin devir alınması çalışmalarının devam ettiği, tahditli/ticari plakalı araçların satış ve tescil işlemlerinin tahditli/ticari plaka tahsis belgesine göre işlem yapıldığı, idarelerce düzenlenecek olan tahditli/ticari plaka tahsis belgesine taşıtın sahibi, satın alan, T.C. Kimlik No, taşıtın plakası, modeli, markası, ticari adı, şasi ve motor numarasının yazılmasının ve belgenin düzenlenmesi sırasında taşıtların yaş, renk, segment vb. bilgilerinin kontrol edilmesinin, noterliklerde yapılacak iş ve işlemlerde, farklı uygulamalar, hatalı iş ve işlemler vb. olası sorunları ortadan kaldıracak iş ve işlemlerde, belirtilmiştir.

İlgi (b) yazımız ile konu yerel yönetimlere duyurulmuştur.

Konu ile ilgili bazı büyükşehir belediyeleri/belediyeler ve noterliklerden birliklerine gelen taleplerden uygulamada bazı tereddütlerin yaşandığı belirtilerek yaşanan tereddütleri ve olası kişi mağduriyetlerinin önlenmesi amacıyla Türkiye Noterler Birliğinden alınan ilgi (c) yazı ilişikte gönderilmiş olup, konunun iliniz dâhilindeki yerel yönetimlere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

T.C.
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

Sayı : 45516914-110.01.16.03-[457-3-1186

21/03/2019

Konu : Belediyelerde 7 gün 24 Saat Esasına Göre Hizmet Verilmesi Hakkında

GENELGE

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 211'inci maddesi uyarınca yürürlüğe konulan Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliği'nin 11'inci maddesinde, kurum ve kuruluşların verecekleri giyim eşyalarını Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenecek standart fiyatları göz önünde bulundurmak suretiyle ihale mevzuatına göre karşılayacakları belirtilmiştir.

Diğer taraftan, anılan Yönetmelik'in Ek 1'inci maddesi ile bazı personele yapılacak giyecek yardımının nakdi olarak gerçekleştirilmesi öngörülmüş bulunmaktadır.

Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliği'nde yer alan düzenlemelere ilişkin olarak farklı uygulamaların önlenmesi, uygulama birliğinin sağlanması ve oluşabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla aşağıdaki açıklamaların yapılması gerekli görülmüştür.

- 1) Yönetmelik'e ekli I ve II sayılı Cetvellerdeki giyim eşyaları esas alınarak hazırlanan "Aynı Olarak Yapılacak Giyecek Yardımına İlişkin Azami Birim Fiyat Listesi" Ek 1'de yer almaktadır. Kurum ve kuruluşlar, aynı olarak verecekleri giyim eşyalarında belirlenmiş olan bu fiyatları aşmayacak şekilde ihale mevzuatına göre işlem yapacaklardır.
- 2) Yönetmelik'e ekli I sayılı Cetvelin 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 ve 24 numaralı sıraları ile (II) sayılı Cetvelin Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfına ait bölümün 3 ve 4 numaralı sıralarında sayılan personele yapılacak giyecek yardımları aynı olarak yapılmaya devam edilecek, diğer personele verilmesi öngörülen giyim eşyalarının bedeli ise nakden ödenecektir.
- 3) Yönetmelik'e ekli I ve II sayılı Cetvellerdeki giyim eşyaları esas alınarak hazırlanan "Nakdi Olarak Yapılacak Giyecek Yardımına İlişkin Azami Birim Fiyat Listesi" Ek 2'de yer almaktadır. Nakdi olarak yapılacak giyecek yardımının ödenmesinde bu fiyatlar esas alınacaktır.

ÖRNEK 1- Yönetmelik'e ekli I sayılı Cetvelde, kadro unvanı şoför olan personele verilecek giyim eşyası; takım elbise, tulum, ayakkabı, yağmurluk, atkı ve eldiven olarak belirlenmiştir. Kullanma süreleri ise yağmurluk için iki, atkı için üç ve diğer giyim eşyaları için bir yıldır. Buna göre ilgili personele Ek 2'de belirlenmiş olan;

Takım elbise	176,82 TL
Tulum	34,03 TL
Ayakkabı	49,90 TL
Yağmurluk	38,37 TL
Atkı	6,78 TL
Eldiven	4,34 TL
Toplam	310,24 TL

Tutarında ödeme yapılacaktır.

ÖRNEK 2- Yönetmelik'e ekli II sayılı Cetvelde, Yardımcı Hizmetler Sınıfında bulunan personele verilecek giyim eşyası takım elbise ve ayakkabı olarak belirlenmiştir. Buna göre ilgili personele Ek T de belirlenmiş olan;

Takım elbise	176,82 TL
Ayakkabı	49,90 TL
Toplam	226,72 TL

Tutarında ödeme yapılacaktır.

İlgili personele daha önceki yıllarda verilmiş olan ve henüz kullanma süresi dolmamış giyim eşyalarının bedeli, kullanma süreleri dolduktan sonra ödenecektir.

- 4) Aynı olarak yapılacak giyecek yardımına ilişkin giderler, idare bütçelerinin ilgisine göre "03.2.5.01- Giyecek Alımları" ya da "03.2.5.90- Diğer Giyim ve Kuşam Alımları" ekonomik kodlarına, nakdi olarak yapılacak giyecek yardımları ise "01.1.4.01- Sosyal Haklar" ekonomik koduna gider kaydedilmek suretiyle gerçekleştirilecektir.
- 5) Nakdi olarak yapılacak giyecek yardımı gelir vergisi ve damga vergisi kesintisi yapılmak suretiyle ilgili personele ödenecektir.
- 6) Yönetmelik'in 9'uncu maddesi uyarınca kurumlar tarafından, giyim eşyalarının verilmesinde Yönetmelik'e ekli Cetveller esas alınarak personelin kadro unvanı, sınıfı, sayısı ve hizmet yerlerine göre bir örneği Ek 3'te yer alan dağıtım listesi düzenlenecektir. Bu listeler aynı ve nakdi olarak yapılan giyecek yardımları için ayrı ayrı düzenlenecektir. Listeler ilgili kurumlar tarafından muhafaza edilecek ve talep etmeleri hâlinde yetkililere ibraz edilecektir.

Bilgilerini ve gereğini arz/rica ederim.

Soru & Cevap

Sorularınızı
www.tbb.gov.tr
adresinde yayınlanan
Birliğimiz web
sitesindeki
“Soru-Cevap”
formunu doldurarak
iletebilirsiniz.

1) Görevde yükselme sınavı sonucunda başarılı olan personelimiz, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 76’ncı maddesine istinaden uzman kadrosuna atanmış olup aylık ödemeleri de kazanılmış hak aylık derecesine göre yapılmaktadır. İlgili personel, 68/B maddesindeki şartları taşıdığı gerekçesi ile aylık ödemelerinin görev yaptığı kadro derecesi olan 1’inci derece esas alınarak yapılmasını talep etmektedir. Maaş hesaplaması neye göre yapılmalıdır?

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 43’üncü maddesinde bu Kanun’a tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıklarının; hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan dereceler dikkate alınarak bu Kanun’a ekli I ve II sayılı cetvellerde gösterilen ek gösterge rakamlarının eklenmesi suretiyle hesaplanacağı hükme bağlanmıştır. Bu hüküm uyarınca aylık kural olarak, derece ve kademe esasına göre düzenlenen aylık gösterge tablolarında yer alan gösterge rakamlarının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı ifade etmektedir.

657 sayılı Kanun’un 68’inci maddesinin (B) bendinde gerek atama yönünden gerekse aylık ödenmesi yönünden istisnai bir düzenlemeye yer verilmiş ve maddede öngörülen şartları taşıyanların bu bent hükümlerine göre atanmaları hâlinde atandıkları kadronun aylık (Ek gösterge dâhil) ve diğer haklarından yararlanacakları ancak atandıkları kadro aylıklarının, başka görevlere atanma hâlinde kazanılmış hak sayılmayacağı düzenlenmiştir. Öte yandan bütün şartların taşınması hâlinde dahi personelin 68/B maddesine göre alt dereceden üst dereceye atanması idarenin takdirinde olup bunun için bir zorunluluk bulunmamaktadır.

Memurun aylığını alacağı derecenin belirlenebilmesi için memurun göreve 657 sayılı Kanun’un hangi maddesi uyarınca atandığına bakmak gerekmektedir. Memurun atamasının 68’inci maddenin (B) bendi uyarınca yapılması hâlinde kadro derecesine göre aylığının hesap edilmesi gerektiği, ancak 68/B maddesine atıfta bulunmaksızın 657 sayılı Kanun’un 76’ncı maddesi uyarınca atamanın yapılmış olması hâlinde ise kazanılmış hak aylık derecesine göre maaş hesaplaması yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

2) 6495 sayılı Kanun ile memur kadrosuna atanan sözleşmeli personel 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 64’ncü maddesinden faydalanabilecek midir?

657 sayılı Kanun’un 64’üncü maddesinde kademe; derece içinde, görevin önemi veya sorumluluğu artmadan, memurun aylığındaki ilerleme olarak tanımlanmış ve bu maddenin 4’üncü fıkrasında, son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara, aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere bir kademe ilerlemesi uygulanacağı, bu maddede belirtilen şartları haiz her sınıf ve derecedeki memurların, hak kazandıkları tarihten geçerli olmak üzere ve başkaca bir işleme gerek kalmaksızın bir ileri kademeye ilerlemiş sayılacakları hüküm altına alınmıştır.

Sözleşmeli personel olup daha sonra memur kadrolarına atananlarla ilgili düzenlemelerin yer aldığı 657 sayılı Kanun’un Geçici 41’inci maddesinin beşinci fıkrasında, bu madde hükümlerine göre memur kadrolarına atananların, söz konusu mevzuat hükümlerine göre sözleşmeli personel olarak geçirdikleri hizmet sürelerinin, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceleri aşmamak kaydıyla kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinin tespitinde değerlendirileceği, bunların, atandıkları kadronun mali ve sosyal haklarına göreve başladığı tarihi takip eden ay başından itibaren hak kazanacakları ve önceki pozisyonlarında aldıkları mali ve sosyal haklar hakkında herhangi bir mahsuplaşma yapılmayacağı hükmü yer almaktadır.

Devlet Personel Başkanlığının 08/02/2012 tarihli ve 24649 sayılı görüşünde “... Devlet memurlarının disiplin cezası almaksızın geçirilen sekiz yıllık sürenin hesabında sadece memuriyet hizmet sürelerinin esas alınarak değerlendirileceği, 657 sayılı Kanun veya diğer mevzuat uyarınca, kazanılmış hak aylık derece ve kademesinde değerlendirilen sürelerin,

disiplin cezası almaksızın geçirilen sekiz yıllık sürenin hesabında özel bir hüküm olmaması hâlinde dikkate alınmayacağı” ve “657 sayılı Kanun’un 4/B maddesine göre sözleşmeli statüde istihdam edilen personel ile farklı mevzuat hükümlerine tabi sözleşmeli, işçi gibi statülerde bulunan personelin Devlet memuru olmaması ve mevzuatlarında disiplin hükümlerinin bulunmaması nedeniyle, söz konusu statülerdeki hizmetlerinin disiplin cezası almaksızın geçirilen sekiz yıllık sürenin hesabında değerlendirilemeyeceği...” belirtilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar birlikte ele alındığında; sözleşmeli iken memur kadrolarına atananların sözleşmeli olarak çalıştıkları süreler kademe derece ilerlemesinde değerlendirilmekle birlikte 64’üncü maddenin 4’üncü fıkrasının uygulanabilmesi için memuriyette geçirilen sürelerin esas alındığı ve sözleşmeliler yönünden istisnai bir düzenlemeye yer verilmediği dikkate alındığında sözleşmeliler bakımından bu sürelerin memuriyete atandıkları tarihten itibaren işlemeye başlayacağı, bu nedenle sözleşmeli olarak geçirilen sürelerin 64’ncü madde hesaplamasında dikkate alınamayacağı değerlendirilmektedir.

76’ncı maddesi uyarınca atamanın yapılmış olması hâlinde ise kazanılmış hak aylık derecesine göre maaş hesaplaması yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

3) Taksirle ölüme neden olma suçundan 4 yıl 7 ay hapis cezası alan memurumuz, cezasının infazı süresince ücretsiz izinli sayılmasını talep etmektedir. Danıştay kararları da dikkate alınarak bu memur hakkında nasıl bir işlem yapılması gerekmektedir?

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 18’nci maddesinde, kanunlarda yazılı hâller dışında devlet memurunun memurluğuna son verilemeyeceği hüküm altına alınmış, devlet memurluğuna alınacaklarda aranacak genel şartların belirlendiği 48’inci maddesinde kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkûm olmamak sayılmış ancak taksirli suçlar nedeniyle verilen hapis cezaları devlet memurluğuna alınmaya engel hâller arasında gösterilmemiştir.

Aynı Kanun’un 98’inci maddesinde düzenlenen devlet memurluğunun sona ermesini gerektiren durumlar arasında da taksirli suç nedeniyle alınan hapis cezasının bulunmadığı görülmektedir. Yine bu maddede yer alan memurluktan çekilme durumu ise Kanun’un 94’üncü maddesinde açıklanmış ve devlet memurunun, bağlı olduğu kuruma yazılı olarak müracaat etmek suretiyle memurluktan çekilme isteğinde bulunabileceği, mezuniyetsiz veya kurumlarınca kabul edilen mazereti almaksızın görevin terk edilmesi ve bu terkin kesintisiz 10 gün devam etmesi hâlinde, yazılı müracaat şartı aranmaksızın, çekilme isteğinde bulunulmuş sayılacağı belirtilmiştir.

657 sayılı Kanun’un 125’inci maddesinde özürsüz olarak bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek eyleminin ise devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır.

Danıştay 1. Dairesinin 13/01/2012 tarihli ve 2003/170 E., ve 2004/3 K. sayılı istişari görüş kararında ; devlet memurluğuna engel nitelik taşımayan bir hapis cezasının infazı amacıyla cezaevine giren devlet memuru hakkında, 657 sayılı Yasanın 94, 98 ve 125’inci maddeleri uyarınca işlem tesis edilebilmesinin hukuken mümkün olmadığı ve devlet memuru olup da memuriyetine son verilmesini gerektirmeyen bir hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olan bir kişinin, söz konusu cezanın infazı süresince memuriyet haklarını koruma ve kullanma ehliyetinin devam ettiğinin kabulü mümkün bulunmadığı, bu durumda olan devlet memurunun hizmet ilişkisinin infaz süresince askıda olduğunun kabulüyle hükümlülük süresinin sona ermesinden sonra göreve iade suretiyle memuriyet statüsünü yeniden kazanması gerektiği bunun da, memur hukukunun sonucu olan memur güvenliği ilkesinin bir gereği olduğu, hürriyeti bağlayıcı bir cezanın infazı süresi içinde memur statüsünü taşımayan bir kişinin, yasalarla memurlara tanınan haklarından yararlanabilmesi olanaklı bulunmadığından, söz konusu kişinin belirtilen süre zarfında hastalık ve yıllık izin kullanabilmesi ve bu suretle kendisine aylık ödenebilmesinin mümkün bulunmadığına karar verilmiştir.

Devlet Personel Başkanlığının 23/06/2016 tarihli ve 3823 sayılı görüşünde de bahse konu Danıştay kararı esas alınarak; taksirle işlenen suçlar nedeniyle verilen mahkûmiyetlerin memur olarak atanmaya engel teşkil etmediği, dolayısıyla memur iken taksirle işlenen suç nedeniyle hüküm giyenlerin memurluklarına son verilemeyeceği, hapis cezasının infazı süresince memuriyetinin askıda olduğu, ancak söz konusu cezanın infaz edilmesinden sonra ilgilinin tekrar göreve başlatılması gerektiği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde; taksirli bir suç sebebi ile hakkında hapis cezasına hükmolunan memurun bu ceza nedeniyle memuriyetine son verilemeyeceği ve hapis cezasının infazı süresince kişinin memuriyetinin askıya alınması gerektiği, 657 sayılı Kanun’da memuriyetin askıya alınmasına ilişkin bir düzenleme bulunmamakla birlikte 5393 sayılı Kanun’un 38’inci maddesi uyarınca atamaya yetkili amir olan belediye başkanının oluru ile cezanın infazı süresince memuriyetin askıya alınmasına karar verilebileceği, bu süre içinde memur statüsünü taşıyamaması nedeniyle, yasalarla memurlara tanınan haklardan ücretsiz izin hakkı da dâhil yararlanamayacağı değerlendirilmektedir.

4) 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 11’inci maddesi uyarınca tüzel kişiliği sona erecek olan belde belediyelerinden personel devri hususunda bilgi verir misiniz?

1) Tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerin personel devrine ilişkin hükümler, 5393 sayılı Kanun’un 50’nci maddesinde düzenlenmiş ve söz konusu maddede bu Kanun’un 8 ve 11’inci maddeleri uyarınca tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerin

kadroları ve personelinin; katılma hâlinde katıldıkları belediyeye devredilecekleri, devredilen personelden kadro ve görev unvanları değişmeyenlerin, aynı unvanlı kadrolara atanmış sayılacakları hüküm altına alınmıştır.

Bu düzenlemeden de görüleceği üzere, bir ayırma gidilmeden tüzel kişiliği sona eren belediyenin bütün personeli (memur, sözleşmeli personel, işçi) kadroları ile birlikte katıldıkları belediyeye devredilecektir. Bu hükmün emredici ve uyulması zorunlu hüküm olduğu dikkate alındığında devredilen personel bakımından norm kadro yetersizliğinden bahsedilemeyeceği, dolayısıyla karşılığında gösterilecek boş memur kadrosu olmasa bile tam zamanlı sözleşmeli personelin de devir kapsamında göreve başlatılması gerektiği, konuyla ilgili bir düzenleme bulunmaması nedeniyle bu kadroların norm kadro fazlası olarak kabul edileceğine ilişkin meclis kararı alınamayacağı,

2) 5393 sayılı Kanun'un 12'inci maddesine göre bu Kanun'un 11'inci maddesi uyarınca tüzel kişiliği sona erecek olan belediyelerin tüzel kişiliğinin yapılacak ilk mahalli idareler seçimine kadar devam edeceği dikkate alındığında 31/03/2019 tarihine kadarki işçi ücretlerinin ödenmesinden tüzel kişiliği kaldırılacak belediyelerin sorumlu olacağı, bu tarihten sonra ise devralan belediyenin sorumluluğunun başlayacağı,

3) Tüzel kişiliği sona eren belediyelerin işçilerinin işten ayrılış ve işe giriş bildirgelerine ilişkin işlemler 12/05/2010 tarihli ve 27579 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'ne göre yürütülecek olup söz konusu işçilerin hizmet akdi kesintiye uğramadan yeni iş yerinde çalışmaya başlayacaklarından bu sigortalılar hakkında Yönetmeliğin 33'üncü maddesinde düzenlenen sigortalı nakline ilişkin hükümlerin uygulanması gerekmektedir. Bu konuda Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının 6360 sayılı Kanun kapsamında yapılacak işlemler konulu 28/03/2014 tarihli ve 4985171 sayılı ekte gönderilen yazının işlemlerinizi kıyasen yürütmeye yardımcı olacağı,

4) 5393 sayılı Kanun'un 50'inci maddesinde devredilen personelin yeni bir kadroya atanıncaya kadar eski kadrolarına ait aylık, ücret, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali haklarını devredildikleri belediyeden almaya devam edecekleri, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 37 ve 38'inci maddelerinde de işverenin değişmesi ya da iş yerinin devri hâllerinde dahi toplu iş sözleşmesinin devam edeceği hüküm altına alınmış olup tüzel kişiliği sona eren belediyenin usulüne uygun olarak yaptığı sözleşmelerin veya işlemlerin iptali söz konusu olmadığı gibi daha önce bu belediye tarafından imzalanan toplu iş sözleşmelerinin de süre bitimine kadar uygulanmaya devam edeceği,

5) 5393 sayılı Kanun'un 50'inci maddesinin, devredilen personelden kadro ve görev unvanları değişmeyenlerin, aynı unvanlı kadrolara atanmış sayılacaklarına ilişkin hükmü gereği müdür ve başkan yardımcısı kadrosunda bulunan personellerin devredilen belediyede aynı unvanlı boş kadro bulunması hâlinde bu kadrolara atanması ve vekâleten yürütülen kadroların da boş kadro olarak değerlendirilerek işlem yapılması gerektiği, değerlendirilmektedir.

5) Belediyemizde 2004-2014 yılları arasında görev yapan belediye başkanımız Sosyal Güvenlik Kurumundan emekliye ayrılmış, ilgiliye ikramiye ödemesinin yapılabilmesi için encümeninden karar alınması gerektiğine ilişkin yazı SGK tarafından belediyemize gönderilmiştir. Encümenin bu konuda bir görevi var mıdır?

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 48'inci maddesinde, bu Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanların yaşlılık, malullük veya vazife malullüğü işlemlerinin, belediye başkanları için belediye encümeninin, çalıştıkları kamu idareleri ile ilişkileri kesilmiş olup da bir kanunla sigortalılık hakkı devam edenler için daha önce görev yaptıkları son kamu idaresinin en yüksek amirinin onayı ile tekemmül ettirileceği düzenlenmiştir.

5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 89'uncü maddesinde hizmet sürelerinin tamamı bu Kanun ve/veya 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçici 4'üncü maddesi kapsamında geçenlerden emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanan veyahut toptan ödeme yapılan asker ve sivil tüm iştirakçilere, her tam fiili hizmet yılı için aylık bağlamaya esas tutarın bir aylığının emekli ikramiyesi olarak verileceği, bu madde gereğince Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenen emekli ikramiyelerinin, düzenlenecek fatura üzerine Sayıştay ve Danıştay başkanları için kendi kurumları, diğerleri için emekliye sevk onayını veren kurum tarafından karşılanacağı, bu fıkraya göre Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemelerin, fatura düzenlenmesini müteakip iki ay içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna aktarılmasının zorunlu olduğu düzenlenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 34'üncü maddesinde diğer kanunlarda belediye encümenine verilen görevleri yerine getirmek de encümenin görevleri arasında sayılmıştır.

Yukarıda yer verilen hükümler birlikte değerlendirildiğinde; belediye başkanı olarak iştirakçiliğini devam ettirip emekliye ayrılanların emekli ikramiyelerinin öncelikle SGK tarafından ödenmesi gerektiği ve ödeme yapıldıktan sonra bu ikramiyenin ödenmesinden emekliye sevk onayını vermekle yükümlü tutulan belediyenin sorumlu olacağı açık olmakla birlikte mevzuatta ikramiye ödemesinin encümenin kabulüne bağlandığına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği değerlendirilmektedir.

6)BEM-BİR-SEN’e üye olan personel ile diğer sendikalara üye olan veya herhangi bir sendika üyeliği bulunmayan personelden yapılacak sosyal denge kesintilerinin oranı nasıl olacaktır?

Bilindiği üzere Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara ilişkin 2016 ve 2017 yıllarını kapsayan “3’üncü Dönem Toplu Sözleşme”nin Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme başlıklı Dördüncü Bölümünün 1’inci maddesinin “Sosyal denge sözleşmesi imzalayan sendikanın üyesi olmayan kamu görevlilerinden aynı unvanlı personelden alınacak aidatın iki katına kadar taraf sendika sosyal denge sözleşmesi aidatı alabilir. Bu aidatı ödeyen kamu görevlileri söz konusu sözleşmeden aynı esas ve usuller dâhilinde yararlanır.” hükmünün, Danıştay 11. Dairesinin 19/12/2017 2016/1698 sayılı ve 2017/6525 sayılı kararı ile iptal edilmesine karar verilmiştir.

2018 ve 2019 yıllarını kapsayan “Toplu Sözleşme”nin 4. Bölümünün 1’inci maddesinin (2)’inci fıkrasında aynen tekrarlanan hüküm hakkında da Danıştay 11. Dairesinin 2017/2122 E. sayılı dosyasında yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir.

Her iki kararda 4688 sayılı Kanun’un 28’inci maddesinde sendika üyesi olan ve olmayan kamu görevlileri arasında ayırım yapılamayacağı, aksine bir yorumun sosyal denge tazminatının adaletli bir ücret dağılımı yoluyla ekonomik ve sosyal barışı sağlama amacına ve Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırı olduğu, kaldı ki 32’inci maddede böyle bir ayırım yapılmasına imkân sağlayan bir düzenleme bulunmadığı gibi sosyal denge sözleşmesine ancak göreve yapılan birim, iş hacmi... gibi kriterlere göre farklılığa gidilebileceği bunun dışında sendika üyesi olan ile sendika üyesi olmayan ya da başka bir sendikaya üye olan arasında bir ayırıma gidilemeyeceği, sosyal denge sözleşmesine taraf olan sendikanın dışında kalan sendikaların üyesi olan veya hiçbir sendikaya üye olmayan kamu görevlilerinden dayanışma aidatı ve başka adlar altında farklı oranlar üzerinden aidat alınmasına ilişkin hükümlerin sosyal denge tazminatının ödenmesinde aynı kadro ve pozisyonlarda bulunan kamu görevlileri arasında ayırım (eşitsizlik) yaratacağının açık olması gerekçesi ile bu düzenlemenin hukuka uygun bulunmadığı belirtilmiştir.

Sayıştay 2017 yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporunda da aynı konuya yer verilerek sendika üyesi olan çalışanlardan sendika aidatı dışında, ilave sözleşme aidatı kesilemeyeceği, sendikaya üye olmayanlardan ise sendika aidatının iki katı tutarından fazla aidat alınmamasına ve ilave kesintilerin sendikadan talep edilerek çalışanlara iadesinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Belediyeniz aleyhine açılan davada, 2. İdare Mahkemesinin 2017/767 E. 2017/1095 K. sayılı kararı ile BEM-BİR-SEN ve belediyeniz arasında imzalanan sosyal denge sözleşmesinin “Toplu sözleşme imzalandığı tarihten BEM-BİR-SEN’e üye olanlar taban aylığının %1, diğer sendikaya üye olanlar %2’si hiçbir sendikaya üye olmayanlar taban aylık brütü üzerinden net %4 oranında BEM-BİR-SEN’e sözleşme aidatı ödeyerek bu sözleşmeden yararlanırlar” düzenlemesinin iptaline karar verildiği görülmektedir.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun 24’üncü maddesinde üyelik ödentileri sendikanın gelirleri arasında sayılmış, 25’inci maddede aylık üyelik ödenti tutarının; kamu görevlisinin kadro ya da pozisyonuna bağlı ve her ay mutaat olarak ödenmekte olan damga vergisine tabi aylık brüt gelirleri toplamına, sendika tüzüğünde belirtilen oranın uygulanmak suretiyle hesaplanacağı ve ödenti tutarının, 15’inci derecenin birinci kademesinden aylık alan devlet memurunun damga vergisine tabi brüt gelirleri toplamının binde dördünden az, otuzda birinden fazla olamayacağı belirtilmiş ve sendika tüzüğüne, üyelik ödentisi dışında her ne ad altında olursa olsun, üyelerden başka bir kesinti yapılmasını öngören hükümler konulamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Sosyal denge sözleşmesinin yapılmasına ilişkin usul ve esaslar, aynı Kanun’un 32’nci maddesinde hüküm altına alınmış ancak bu maddede dayanışma aidatına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu konuyu düzenleyen sözleşmelerdeki ilgili hükümler hakkında ise Danıştayın verdiği iptal ve yürütmeyi durdurma kararları bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen yargı kararları ve düzenlemeler birlikte ele alındığında; sosyal denge tazminatı ödemesi nedeniyle, başka sendika üyesi olan veya herhangi bir sendikaya üye olmayan personelinizden sendika kesintisi yapılamayacağı, taraf sendika üyesi personelinizden ise 25’inci maddedeki sınırlar içinde kalmak şartıyla BEM-BİR-SEN ile yapılacak ek bir sözleşmeye istinaden belirlenecek orana göre sendika kesintisi yapılabileceği, bunun dışında personelden başka ad altında (dayanışma ve sözleşme aidatı vb.) herhangi bir kesinti yapılamayacağı değerlendirilmektedir.

7) Belediyemizin limitet şirketine şirket müdürü ataması, yeni müdürün sorumluluğu ve şirket iç denetimi hususunda bilgi verir misiniz?

1) 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 70’inci maddesine istinaden kurulan şirketler, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi sermaye şirketleri olup belediye tüzel kişiliğinden ayrı ve bağımsız özel hukuk tüzel kişilikleridir.

6102 sayılı Kanun’un 623’üncü maddesinin 1’inci fıkrasında şirketin yönetimi ve temsilinin şirket sözleşmesi ile düzenleneceği, şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsilinin, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebileceği, en azından bir ortağın şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunmasının gerektiği, 2’inci fıkrasında şirketin müdürlerinden biri bir tüzel kişi olduğu takdirde, bu görevi tüzel kişi adına yerine getirecek bir gerçek kişinin belirlenebileceği, 3’üncü fıkrasında müdürlerin kanunla veya şirket sözleşmesi ile genel kurula bırakılmamış bulunan yönetime ilişkin tüm konularda karar almaya ve bu kararları yürütmeye yetkili oldukları, 630’uncu maddesinde ise genel kurulun, müdürü veya müdürleri görevden alabileceği, yönetim hakkını ve temsil yetkisini sınırlayabileceği belirtilmiştir.

Kanun'un 576'ncı maddesinde limitet şirket sözleşmesinde zorunlu bulunması gereken kayıtlar belirtilmiş, müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıkları bunlar arasında sayılmış, 586'ncı maddesinde ise şirket sözleşmesinin 575'inci maddede öngörüldüğü şekilde düzenlenmesinden sonra, tescil için, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline başvurulacağı düzenlenmiştir.

Yine Kanun'un 31'inci maddesinde ise tescil edilmiş hususlarda meydana gelen her türlü değişikliğin de tescil olacağı belirtilmiştir.

Belediye limitet şirketine müdür ataması konusunda da 6102 sayılı Kanun'a göre işlem yapılmaktadır. Şirket sahibi belediye ise genel kurul da belediyedir. Belediye tüzel kişiliğini 5393 sayılı Kanun'un 38'inci maddesi gereğince belediye başkanı temsil ettiğinden şirket müdürünün görevden alınması veya yukarıdaki usule göre yenisinin atanması konusunda da yetkisi bulunmaktadır.

Bu kapsamda belediyenizce atanacak yeni müdürün 6102 sayılı Kanun'un 31'inci maddesine göre tescilinin ticaret siciline yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

2) Belediye şirketlerinin dış denetimi Sayıştay, iç denetimi ise şirket denetçileri tarafından yapılmaktadır. Sorunuz iç denetimle ilgili olduğundan görüş yazınızın denetim kısmı bu kapsamda cevaplandırılmıştır.

6102 sayılı Kanun'un 397'inci maddesinin 1'inci fıkrasında 4'üncü fıkra uyarınca denetime tabi olan anonim şirketlerin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetleneceği, 635'nci maddesinde ise 397'inci maddenin 5'inci ve 6'ncı fıkraları dışında kalan, anonim şirketin denetçiye denetime ve özel denetime ilişkin hükümlerinin limitet şirkete de uygulanacağı ifade edilmiştir.

Kanun'un 399'uncu maddesinin 1'inci fıkrasında denetçinin, şirket genel kurulunca; topluluk denetçisinin ana şirketin genel kurulunca seçileceği, denetçinin, her faaliyet dönemi ve her hâlde görevini yerine getireceği faaliyet dönemi bitmeden seçilmesinin şart olduğu, seçimden sonra, yönetim kurulunun, gecikmeksizin denetleme görevini hangi denetçiye verdiğini ticaret siciline tescil ettireceği ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile internet sitesinde ilan edeceği düzenlenmiştir.

6102 sayılı Kanun'un 625'inci maddesinde ise limitet şirket müdürünün görev, yetki ve yükümlülükleri ayrıntılı olarak belirtilmiş, şirketin yönetimi için gerekli olduğu takdirde, muhasebenin, finansal denetimin ve finansal planlamanın oluşturulması, şirket finansal tablolarının, yıllık faaliyet raporunun ve gerekli olduğu takdirde topluluk finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi bu görevler arasında sayılmıştır.

Bu hükümler birlikte düşünüldüğünde; belediye şirketlerinin iç denetiminin şirket genel kurulunca seçilen denetçi tarafından yapılacağı, şirket müdürünün 625'inci maddeye göre finansal denetimi oluşturabileceği ve bu maddede sayılan görevleri yerine getirebileceği değerlendirilmektedir.

3) 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 35'inci maddesinde limitet şirket ortaklarının, şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu oldukları ve bu Kanun hükümleri gereğince takibe tabi tutulacakları, ortağın şirketteki sermaye payını devretmesi hâlinde, payı devreden ve devralan şahısların devir öncesine ait amme alacaklarının ödenmesinden birinci fıkra hükmüne göre müteselsilen sorumlu tutulacakları, amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda pay sahiplerinin farklı şahıslar olmaları hâlinde bu şahısların, amme alacağının ödenmesinden birinci fıkra hükmüne göre müteselsilen sorumlu tutulacağı düzenlenmiştir.

6183 sayılı Kanun'un mükerrer 35'inci maddesinde ise tüzel kişilerle, küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacaklarının, kanuni temsilcilerin ve tüzel kişiliği olmayan teşekkülü idare edenlerin şahsi mal varlıklarından bu Kanun hükümlerine göre tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

1 Sıra Numaralı Tahsilat Genel Tebliği (Seri: A) içinde, limitet şirket borçlarından sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi ortakların, 6183 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesi uyarınca amme borçlusu olduğu ve bu Kanun hükümlerine göre takip edileceği belirtilmiştir.

Tebliğ'de 6102 sayılı Kanun'un 623'üncü maddesinden bahsedilerek limitet şirket ortakları hakkında 6183 sayılı Kanun uyarınca yapılacak takibin; 35'inci madde hükümlerine göre sermaye hisseleri oranında, 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit edilen kanuni temsilcileri hakkındaki takibin ise 6183 sayılı Kanun'un mükerrer 35'inci maddesine göre amme alacağının tamamından, müşterek ve müteselsil sorumluluk esasına göre yürütüleceği belirtilmiştir. Diğer taraftan, 6102 sayılı Kanun 1/7/2012 tarihinde yürürlüğe girmiş olup amme alacağının ödenmesinden müşterek ve müteselsil sorumluluğu bulunan kanuni temsilcilerin tespitinde amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği tarihte yürürlükte bulunan ilgili Kanun hükümlerinin dikkate alınacağı düzenlenmiştir.

Bu açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit edilen kanuni temsilci olan şirket müdürünün 6183 sayılı Kanun'un mükerrer 35'inci maddeye göre amme alacağının tamamından müşterek ve müteselsil sorumluluk esasına göre sorumlu olduğu değerlendirilmektedir.

TBB

“Birlikte Belediyecilik”

www.tbb.gov.tr

 @BelediyelerBirlięi

 @TBBTR

Türkiye Belediyeler Birliği Kamu Tüzel Kişiliğini
Haiz Bir Kamu Kuruluşudur.